Malayalanadu weekly, Quilon

March 7 1976

Phones: 2825, 3362

മലയാളനാട് വാരിക

പത്രാധിപർ,
എസ്. കെ. നായർ

താളുകൾ മറിക്കുമ്പോൾ

ലേഖനം

റിപ്പബ്ലിക്ക് ഡേയ്ക്ക് അപൂർവ്വ
വീര്യമാർന്ന ആഗ്നേയപ്രതിഭ
— ശ്രീവരാഹം ബാലകൃഷ്ണൻ 2

മറണിച്ചപ്പിനെപ്പറ്റി
— പന്തളം കെ. പി. 22

കേദാർനാഥിലേക്ക്
— ആർ. കെ. 25

അനുകരണവും ഹാസ്യാനുകരണവും
സാഹിത്യത്തിൽ
— ചെങ്ങാരപ്പള്ളി
നാരായണൻപോറ്റി 52

കവിത

പ്രളയപയോധിയിൽ
— ബി. രസികേന്ദ്രൻ 40

വെളിച്ചം — ഭുവനൻ മിത്രൻ 41

തിരോധാനം
— പുളിമാത്ത് രവീന്ദ്രൻ 57

അമ്മ — രാധാബാലകൃഷ്ണൻ 58

കഥ

തീർത്ഥഘട്ടത്തിൽ ഒരു ആരതി
— രഘുനാഥ്, പലേരി 10

പ്രഭാതങ്ങൾ പ്രഭാതങ്ങൾ
— സുക 27

നോവൽ

വഷളൻ
— പമ്മൻ 30

ആരും സ്വന്തമല്ല
— ഏകലവ്യൻ 36

മനസ്സുകൊണ്ട് ഒരു മടക്കയാത്ര
— പാറപ്പുറത്ത് 42

വിലങ്ങുകളേ വിട
— എൻ. കൃഷ്ണൻനായർ 48

പംക്തികൾ

സാഹിത്യവാരഫലം
— എം. കൃഷ്ണൻനായർ 17

സിനിമ
— മംഗലശ്ശേരി 59

മുഖചിത്രം

ഫോട്ടോ ഹരി നീണ്ടകര

ശ്രീവരാഹം ബാലകൃഷ്ണൻ

"നിങ്ങൾക്ക് വെളിപാട് കൊള്ളാനും അലറിവിളിക്കാനും അതിർത്തികൾ ലംഘിക്കാനും കാററാടിയന്ത്രങ്ങൾക്കെതിരെ പൊരുതാനും യന്ത്രമനുഷ്യരെ ചന്ദ്രനിലെത്തിക്കാനും അഹംഭാവത്തെ കഷണം കഷണമായി ചീന്തിമുറിക്കാനുമാവില്ലെന്ന് ആര് പറയുന്നു? ചിത്രനിർമ്മാതാക്കളെ എന്തുകൊണ്ട് പേടിപ്പെടുത്തിക്കൂടാ? മയക്കിയുറക്കുക എന്നതാണവരുടെ ജോലി; ഉദരവ്രണങ്ങളുണ്ടാവാൻ വേണ്ടിയാണവർ പണം വാരിവലിച്ചു കൂട്ടുന്നതു തന്നെ."

വിഖ്യാത സ്വീഡിഷ് വിധായകനും വിശ്വസിനിമയിലെ വിശിഷ്ടപ്രതിഭാസവുമായ ഇങ്മർ ബർഗ്മാൻ്റെ ഉദ്ധരണിയോടെ ഋത്വിക് ഘട്ടക്കിനെക്കുറിച്ചുള്ള ലേഖനം ... ചിലർ മാത്രമേ ഈ വാർത്ത റിപ്പോർട്ടു ചെയ്തിരുന്നുള്ളൂ. 'ദേശീയ' പത്രങ്ങളിൽപോലും ഔപചാരികമായ വിലാപ-സങ്കീർത്തനങ്ങളുടെ അകമ്പടികൂടാതെ നന്നേ ചെറിയ ചരമക്കുറിപ്പുകളാണ് വന്നത്. അതിശയമല്ല; സത്യജിത് റേയെയോ മൃണാൾ സെന്നിനേയോപോലെ അഭിമതനായ ആരണിയനോ ആയിരുന്നില്ലല്ലോ പലർക്കുമദ്ദേഹം.

അഭിമതനായിരുന്നില്ലെന്നു പോകട്ടെ, സിനിമയിലേയും സമൂഹത്തിലേയും ഉന്നതവൃത്തങ്ങൾക്ക് ഒരു പേടിസ്വപ്നമായിരുന്നു ഘട്ടക്. എന്നിട്ടുകൂടി, ഉയർന്നപദവിയുള്ള ഒരു ഉത്തരേന്ത്യൻപത്രം ഉദാരപൂർവ്വം ഇങ്ങനെയൊരു വാചകം പ്രസിദ്ധീകരിക്കാൻ മറന്നില്ല: "ബംഗാളിസിനിമയിലെ — ഇന്ത്യൻസിനിമയിലെതന്നെ — സ്റ്റോമിപെട്രലായിരുന്നു ഋത്വിക് ഘട്ടക്."

റിത്വിക് ഘട്ടക്

അപൂർവ്വ വീര്യമാർന്ന ആഗ്നേയപ്രതിഭ

ഈ ലേഖനമാരംഭിക്കുന്നതു മനഃപൂർവ്വമാണ്. ഘട്ടക് തൻ്റെ ആയുഷ്കാലമത്രയും ഒരുതരം ദുർവാശിയോടെ അനുഷ്ഠിച്ചതും ഏറെക്കുറേ ഇതൊക്കെത്തന്നെയല്ലേ — കാലം ചെന്ന കലാസങ്കല്പങ്ങളുടെ അതിർത്തി ലംഘിക്കുകയും, സമൂഹത്തിലെ കാററാടിദൈവങ്ങൾക്കെതിരെ സമരം ചെയ്യുകയും, ആസ്വാദകൻ്റെ ആത്മാവിനെ കീറിമുറിക്കുകയും, വിഗ്രഹങ്ങൾക്കുനേരെ ഉദ്വേഗം വീശി വെളിപാടുകൊണ്ടലറുകയും നിർമ്മാതാക്കളുടെയുള്ളിൽ ഉദരവ്രണങ്ങൾ വളർത്തുകയും?

മരണമെന്ന കോമാളി

കഴിഞ്ഞ ഫെബ്രുവരി 6-ാം തിയതി ഋത്വിക് ഘട്ടക് കൽക്കട്ടയിൽവച്ച് അന്തരിച്ചു. മലയാളപത്രങ്ങളിൽ ചുരുക്കം ചി[illegible]

... പരമാനന്ദത്തിൻ്റെ ഭാഗമായി ഇത്തരം ഉച്ചവചസ്സുകൾ ഇന്നും ഉയർന്നുവരാനിടയുണ്ട്. ഷേക്സ്പിയർ പറഞ്ഞുവച്ചിട്ടുള്ളതുപോലെ, മരണം ഇങ്ങനെ ചില കോമാളിത്തരമെല്ലാം കാട്ടിക്കൂട്ടുമല്ലോ. പുലഭ്യം പറഞ്ഞവരും പുലഭ്യം പറഞ്ഞവനെ പുകൾകൊട്ടിപ്പാടാൻ തുടങ്ങും. ഘട്ടക്കിൻ്റെ കാര്യത്തിലും അതുതന്നെ സംഭവിച്ചിരിക്കുന്നു. ഇന്നലെവരെ തങ്ങളുടെ കണ്ണിലെ കരടായിരുന്നയാൾ ഇന്നിതാ അനശ്വരനും അഭിനന്ദനീയനുമായിരിക്കുന്നു!

ഈ കാപട്യവും കള്ളനാട്യവും ഏററവുമധികം അനുഭവിച്ചറിഞ്ഞിട്ടുള്ളയാളാണ് ഘട്ടക്. ആ കയ്പൻ്റെ പാരുഷ്യമാവണം അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ രചനകളിലും കലാസൃഷ്ടികളിലും കണക്കറ്റ കാലുഷ്യം കലർത്തിയത്. സമൂഹത്തിൻ്റെ പൊതു...

...ങ്ങളെ നിർവിശങ്കം തുറന്നുകാട്ടുന്നതും ഇതിനിടയിൽ [illegible] കാരണവും മറെറാന്നാകാനിടയില്ല.

ഒന്നിലധികം തവണ ഘട്ടക് മരണവുമായി നേരിട്ടു മുട്ടിയിട്ടുണ്ട്. രോഗബാധിതനായി ദീർഘകാലം ആശുപത്രിയിൽ കഴിയേണ്ടിവന്നിട്ടുണ്ടദ്ദേഹത്തിന്. പക്ഷെ, പലരെയും ഞെട്ടിച്ചുകൊണ്ട് രോഗമുക്തനായി അദ്ദേഹം തിരിച്ചുവന്നു. ആ തിരിച്ചുവരവാഘോഷിക്കാനായി അദ്ദേഹത്തിൻ്റെ സുഹൃത്തുക്കൾ ഒരു സ്വീകരണം സംഘടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. പ്രസ്തുത സദസ്സിൽ ഘട്ടക് ചെയ്ത പ്രസ്താവന ഈ പ്രകൃതത്തിൽ പ്രസക്തമാണ്.

"ഉള്ളിൻ്റെയുള്ളിൽ ഞാനൊരു ലോലഹൃദയനാണെന്നാണെൻ്റെ വിശ്വാസം. പക്ഷെ, ഞാൻ രോഗാധീനനായപ്പോൾ ചുററുമുള്ളവർ എന്തെന്തു കഥകളാണ് കെട്ടിച്ചമച്ചത്? അവയെക്കുറിച്ചറിഞ്ഞപ്പോൾ എനിക്കാകെ ചിരിപൊട്ടിച്ചു. ചിലർ പറഞ്ഞുപരത്തിയത് ഞാൻ ഉന്മത്തതയുടെ വക്കിലാണെന്നും ആശയ്ക്കു വഴിയില്ലെന്നുമാണ്. മററു ചിലരുടെ ദൃഷ്ടിയിൽ ഞാൻ മരണശയ്യയിലായിരുന്നു. ചരമക്കുറിപ്പു തയ്യാറാക്കാനായി അവരിൽ ചിലർ എൻ്റെ ജീവചരിത്രം തേടിപ്പിടിക്കുകകൂടി ചെയ്തു! പക്ഷെ, ഉന്മാദം കാരണം ഭ്രാന്തുപിടിക്കാതെ, ഞാനിതാ തിരിച്ചെത്തിയിരിക്കുന്നു. ആറാത്ത വീറോടെ, പൂർവ്വാധികം വാശിയോടെ വേണമെങ്കിൽ, ദുർവാശിയോടെ എന്നു പറഞ്ഞുകൊള്ളൂ, ഇനിയും ഞാൻ ചിത്രങ്ങൾ നിർമ്മിക്കും. അവകണ്ട് ഈ നുണപ്രചാരകർ ഞെട്ടിപ്പിടയുന്നതെനിക്കു കാണണം. എൻ്റെയുള്ളിലെ അഗ്നിപർവ്വതം വീണ്ടും പൊട്ടിത്തെറിക്കും. അതിൻ്റെ ആഘാതത്തിൽ ഈ അധമവ്യവസായത്തിൻ്റെ അടിത്തറയിളകും."

ക്ഷോഭത്തിൻ്റെ കനികൾ

ശരിയാണ്. ചലച്ചിത്രസംബന്ധിയായ മാമൂൽധാരണകളെ അടിപടലേ കിടുകിടുക്കുന്നവയായിരുന്നു ഘട്ടക്കിൻ്റെ ചിത്രങ്ങൾ. മൊത്തം എട്ടുപത്തു കഥാചിത്രങ്ങളും അതിലേറെ ലഘുചിത്രങ്ങളും അദ്ദേഹം നിർമ്മിച്ചു. കണക്കിലെ [illegible]

...ത്തിൽ ഇങ്ങനെയൊരു ... പറയാനേ നിർവ്വാഹമുള്ളൂ. കൃത്യമായ എണ്ണം ഘട്ടക്കിനുപോലും തിട്ടമുണ്ടായിരുന്നോ എന്നു സംശയമാണ്. ചിത്രങ്ങളിൽ ചിലതെങ്കിലും പൂർത്തിയാക്കാൻ കഴിയാത്തവയോ, പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടും പ്രദർശനസൗഭാഗ്യം ലഭിക്കാത്തവയോ ആണ്.

മൂന്നോ നാലോ ഘട്ടക് ചിത്രങ്ങളേ ഈ ലേഖകൻ കണ്ടിട്ടുള്ളൂ. സുവർണ്ണരേഖയും മേഘധാക്കതാരയും അജാന്ത്രിക്കും ഇപ്പോഴും ഓർമ്മയിലുണ്ട്. ആദ്യത്തെ രണ്ടു ചിത്രങ്ങളും ചിത്രലേഖ പ്രദർശിപ്പിച്ചപ്പോഴാണ് കണ്ടത്; അജാന്ത്രിക് കൽക്കട്ടയിൽവച്ചും. കൈവശമുള്ള പ്രോഗ്രാം നോട്ടീസുകളെ ആശ്രയിച്ചുള്ള അവയുടെ കഥാസംഗ്രഹം പകർത്തിവയ്ക്കാൻ ഇവിടെ ഉദ്ദേശമില്ല. ഋത്വിക് ഘട്ടക് എന്ന കലാകാരൻ്റെ സങ്കീർണ്ണവും സവിശേഷവുമായ വ്യക്തിത്വത്തെ അടുത്തറിയാനുള്ള എളിയ ശ്രമം മാത്രമാണീ ലേഖനം.

[illegible]

റിത്വിക് വിശ്വജിത്തിന് നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുന്നു

ന്നര ദശവർഷം മുമ്പാണ്. പ്രദർശന ഹാളിൽ വച്ച് പരിചയപ്പെടാൻ കഴിഞ്ഞ ബംഗാളി സിനിമയിലെ ഒരു പ്രമാണിയോട് ഞാനൊരു വിഡ്ഢിച്ചോദ്യം ചോദിച്ചു: "ഘട്ടക്കിനെക്കുറിച്ച് എന്താണഭിപ്രായം?"

റെഡിമെയ്ഡെന്ന മട്ടിൽ മറുപടിയുണ്ടായി "എ പെർവേർട്ടഡ് ജീനിയസ്."

തല തിരിഞ്ഞ അഥവാ വഴിതെറ്റി പിഴച്ച ജീനിയസ്സാണത്രെ അദ്ദേഹം! ആകട്ടെ ജീനിയസ്സാണെന്നു സമ്മതിക്കാനുള്ള സൗജന്യം കാട്ടിയല്ലോ; ആശ്വാസം!

എന്തുകൊണ്ടാണ് മററുള്ളവരുടെ നോട്ടത്തിൽ ഘട്ടക്കൊരു "പെർവർട്ടായത്"? കള്ളദൈവങ്ങളെയും കാപട്യങ്ങളെയും കടന്നാക്രമിച്ചതുകൊണ്ടാണോ? കമ്പോളബുദ്ധിയായ ജരാജീർണ്ണസങ്കല്പങ്ങളെ തച്ചുതകർത്തെറിയുകകൊണ്ടാണോ? വ്യാപാര സിനിമയുടെ അപ്പോസ്തലന്മാരെ വെല്ലുവിളിച്ചതുകൊണ്ടാണോ? തന്നെ വിലയ്ക്കു വാങ്ങാൻ പുറകേ നടന്ന നിർമ്മാതാക്കളെ പുറംകാൽകൊണ്ട് ആട്ടിയോടിച്ചതുകൊണ്ടാണോ?

ഘട്ടക്കിന്റെ വാക്കുകൾ തന്നെ വിശദീകരിക്കട്ടെ!

"എല്ലാം തുറന്നടിച്ചു പറയുന്നതിന്റെ പേരിൽ ഒട്ടേറെ ആക്രമണങ്ങൾക്കു ഞാൻ ശരവ്യനായിട്ടുണ്ട്. ഉള്ളിലുറഞ്ഞുകൂടുന്ന വികാരത്തെ പൊയ്മുഖത്തിനടിയിൽ മൂടിവച്ച് കാപട്യത്തിന്റെ മന്ദസ്മിതമെടുത്തണിയാൻ എനിക്കറിഞ്ഞുകൂടാ. ഒരു യഥാർത്ഥ കലാകാരൻ ക്ഷുഭിതനാകാതെ തരമില്ല. ക്ഷോഭത്തിൽ നിന്നല്ലാതെ ഒരു സർഗ്ഗസൃഷ്ടിയും സാദ്ധ്യമല്ല."

ക്ഷോഭം കൊണ്ടെന്താണദ്ദേശിക്കുന്നതെന്ന് ആരോ ആരാഞ്ഞപ്പോൾ അദ്ദേഹം പ്രതിവചിച്ചു!

അകലെ എവിടെയോ പാട്ട് കേൾക്കുന്നു! നല്ല പാട്ട്. മേനകാവാസുദേവമേനോൻ അതു കേട്ടു കൊണ്ടു നിന്നപ്പോൾ സുകുമാരൻ പറഞ്ഞു "വസന്തപുഷ്പം—"

"എന്താണ് പറഞ്ഞത്?" മേനകാവാസുദേവൻ ചോദിച്ചു.

"നിങ്ങൾ അതാണ്. ഞാൻ നിങ്ങളെ കണ്ടു മോഹിച്ചിട്ട് കാലമെത്രയായെന്നോ. പക്ഷേ അതു തുറന്നു പറയാൻ ധൈര്യമില്ലായിരുന്നു."

"ഇപ്പോൾ ധൈര്യം കിട്ടിയല്ലേ? അത് എന്റെ തെറ്റാണ്."

അസാധാരണമാണ് തുടക്കം. അത്ഭുതം പകർന്നു നല്കിക്കൊണ്ട് അസാധാരണമായി അവസാനിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു

പ്രശസ്ത സാഹിത്യകാരനായ

വൈക്കം ചന്ദ്രശേഖരൻനായരുടെ

ഏററവും നല്ല നോവൽ

വനദേവത

1976 ഏപ്രിൽ മുതൽ

മലയാളനാട്ടിൽ

പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു തുടങ്ങുന്നു.

"എന്റെ ചിത്രങ്ങളാണതിനുള്ള മറുപടി."

ഐസ്റ്റൻബക്കിന്റെ രൊഖ്യയികളുടെ പേര കടമെടുത്തു പറയട്ടെ, ഘട്ടക്കിന്റെ സർഗ്ഗസൃഷ്ടികൾ അമർഷത്തിന്റെ ഉന്താരികങ്ങളാണ്.

എന്തൊരു ധാർഷ്ട്യം!

ക്ഷോഭം മാത്രമായിരുന്നില്ല ആ വ്യക്തിത്വത്തിന്റെ മുഖമുദ്ര. ഘട്ടക്കിന്റെ ധാർഷ്ട്യത്തിനും അതിരില്ലായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അവ ശുദ്ധപദാവലികൊണ്ട് അദ്ദേഹം രാഷ്ട്രപിതാവിനെ അഭിഷേകം ചെയ്യുകയുണ്ടായി. ആ ലക്കററ വിമർശനത്തെച്ചൊല്ലി ഒട്ടേറെ കോളിളക്കവും കോലാഹലവുമുണ്ടായി. ഒരു ഭ്രാന്തകല്പനയുടെ കേവലജല്പനമായി അതിനെ വിഗണിക്കുവാൻ ചിലർ മുതിർന്നപ്പോൾ, മററു ചിലർ "കൊല്ലവനെ" എന്നാക്രോശിച്ചുകൊണ്ട് ആ ധിക്കാരിയെ പല്ലും നഖവും കാട്ടി എതിർത്തു. ബഹളം ഒട്ടൊന്നടങ്ങിയ ശേഷവും പിഴമൂളി മൊഴിമാററാൻ ഘട്ടക് കൂട്ടാക്കിയില്ല. പകരം ഇൻഡ്യയിലെ ദശലക്ഷങ്ങളുടെ ദുരിതത്തിനു കാരണം ഗാന്ധിജിയാണെന്ന ആരോപണം ആവർത്തിക്കുകയാണുണ്ടായത്.

ഇങ്ങനെയുള്ള നിഷേധിക്കു പത്മശ്രീ നല്കപ്പെട്ടതു മറെറാരു വിവാദത്തിനു കളമൊരുക്കി. അതെക്കുറിച്ച് കഥാപുരുഷൻ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതിങ്ങനെയാണ്:

"പത്മശ്രീ എനിക്കൊന്നുമല്ല. ഇതൊരു ബഹുമതിയാണെങ്കിൽ, എനിക്കല്ല ഞാൻ പ്രവർത്തിക്കുന്ന കലാമാധ്യമത്തിനുള്ളതാണിത്."

പണം മുടക്കുന്ന പടമുതലാളിമാരുടെ തിരുസന്നിധിയിൽ പഞ്ചപുച്ഛമടക്കി ഏറാൻ മൂളിനിൽക്കുന്ന സംവിധായകരിൽ നിന്നും ബഹുകാതം അകലെയായിരുന്നു ഘട്ടക്കിന്റെ സ്ഥാനം. തന്റെ പലചിത്രസംരംഭങ്ങളും പ്രാരംഭദശയിൽ തന്നെ അലസിപ്പോകാനുള്ള കാരണവും മറെറാന്നായിരുന്നില്ല. എത്ര വലിയവനായാലും വിട്ടുവീഴ്ചക്കോ വിധേയത്വത്തിനോ അദ്ദേഹം തയ്യാറല്ലായിരുന്നു. ആരെയും പ്രീതിപ്പെടുത്താനോ പ്രീണിപ്പിക്കാനോ ആവശ്യമുള്ള തന്ത്രം വശമില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് എത്രയോ എതിരാളികളെ സമ്പാദിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഡാക്കയിലെ കലാസമ്പന്നമായൊരു കുടുംബത്തിലാണ് ഋത്വിക് ജനിച്ചത്. അച്ഛൻ ജില്ലാമജിസ്ട്രേട്ടായിരുന്നു. സഹോദരങ്ങളിൽ പലരും കലാസാഹിത്യരംഗങ്ങളിൽ പ്രസിദ്ധരും പ്രഗത്ഭരുമാണ്. സഹോദരപുത്രിയായ മഹാശ്വേതാദേവി ബംഗാളിസാഹിത്യത്തിലും സിനിമയിലും പരക്കെ ആദരിക്കപ്പെടുന്ന ഒരെഴുത്തുകാരിയത്രെ. ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യത്തിൽ ഓണേഴ്സ് കരസ്ഥമാക്കിയശേഷം എം.എ.ക്കു ചേർന്നു പഠിക്കുവാനാണ് ഋത്വിക് കൽക്കട്ടയിലെത്തിയത്. അപ്പോഴേക്കും സിനിമാകമ്പം ശരിക്കും പിടികൂടിയിരുന്നു. പഠനം പൂർത്തിയാക്കാതെ അന്ന് ന്യൂ തീയേറേറഴ്സിൽ പ്രവർത്തിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ബിമൽ റോയിയുടെ അസിസ്റ്റൻറായി ചേർന്നു.

ബിമൽറായുടെ പ്രിയശിഷ്യൻ

ഇന്ത്യൻ സിനിമക്കു അവിസ്മരണീയനായ ആ സംവിധായക—നിർമ്മാതാവിൽ നിന്നാണ് — ഋഷികേശ് മുക്കർജിയെപ്പോലെ തന്നെ — ഋത്വിക് സംവിധാനത്തിന്റെ ഹരിശ്രീ പഠിച്ചത്. തന്റെ പ്രിയശിഷ്യനിൽ അന്തർലീനമായിരുന്ന അനുപമസിദ്ധികളെ കണ്ടറിയാനും അവയെ ഉള്ളഴിഞ്ഞു പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനും ബിമൽറോയി ശ്രദ്ധ വച്ചു. ആ ഗുരുശിഷ്യബന്ധത്തിന്റെ മധുരസാഫല്യമാണ് "മധുമതി" എന്ന ഹിന്ദിചിത്രം. മധുമതിയുടെ കഥയും സ്ക്രിപ്റ്റും രചിച്ചതു ഘട്ടക്കാണ്. ഋഷികേശ്മുക്കർജി ആദ്യമായി സംവിധാനം ചെയ്ത "മുസാഫിർ" എന്ന മുപ്പിരിക്കഥയുടെ പിന്നിലും ഘട്ടക്കിന്റെ ഭാവനയുണ്ടായിരുന്നു. പല ബംഗാളി പടങ്ങൾക്കുവേണ്ടിയും അദ്ദേഹം തൂലിക ചലിപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇന്ത്യയിൽ "നവസിനിമ"യുടെ നാന്ദി കുറിച്ച നിമായ്ഘോഷിന്റെ "ചിന്നമൂൽ" ഉൾപ്പെടെ ചില ബംഗാളി ചിത്രങ്ങളിൽ അദ്ദേഹം അഭിനയിച്ചിട്ടുണ്ട്. സത്യജിത്റേയെപ്പോലെ തന്റെ മിക്കവാറുമെല്ലാചിത്രങ്ങളുടെയും സംഗീതസംവിധായകൻ ഘട്ടക് തന്നെയായിരുന്നു. ഇതെല്ലാമുതകഴിച്ചു ആ പ്രതിഭയുടെ ബഹുമുഖത്വം വ്യക്തമാക്കാനാണ്.

റിത്വിക് ഘട്ടക് തൃപ്തിമിത്രയോടൊപ്പം

ഘട്ടക് സംവിധാനം നിർവഹിച്ച പ്രഥമചിത്രം "നാഗരിക്"ആണ്. പക്ഷെ, അതിന്നും പൊടിയണിഞ്ഞ ക്യാനുകൾക്കുള്ളിൽ വിശ്രമംകൊള്ളുകയാണ്. 1957-ൽ പുറത്തിറങ്ങിയ "അജാന്ത്രിക്"ആണ് ഘട്ടക്കിലെ സംവിധായകനെ പുറംലോകത്തിനു കാട്ടിക്കൊടുത്തത്. സത്യജിത്റേയുടെ കന്നിപ്പടമായ "പഥേർ പാഞ്ചാലി" വിശ്വസിനിമയുടെ മനസ്സാക്ഷിയെ തൊട്ടുണർത്തിയ കാലമാണതെന്നോർക്കണം. സർവാതിശായിയായ അതിന്റെ യശോധാവള്യത്തിൽ പൊലിഞ്ഞമരാതെ, സ്വന്തം ചൈതന്യത്തിന്റെ തിളക്കംകൊണ്ട് പിടിച്ചുനില്ക്കാൻ അജാന്ത്രിക്കിനു കഴിഞ്ഞുവെന്നതു ചെറിയ കാര്യമല്ല. സുബോധ്ഘോഷിന്റെ കഥയെ ആസ്പദമാക്കിയ പ്രസ്തുത ചിത്രം ഒരാളിനു തന്റെ പഴയ കാറിനോടുള്ള വികാരപരമായ അടുപ്പത്തിന്റെ ഹൃദയസ്പർശിയായ ചിത്രീകരണമാണ്. ബൽജിയം, ഇററലി, ഫ്രാൻസ് എന്നിവിടങ്ങളിലെ ഫെസ്റ്റിവലുകളിൽ പ്രദർശിപ്പിക്കപ്പെട്ട അജാന്ത്രിക് അതിന്റെ നിർമ്മാതാവിനു അഭിനന്ദനങ്ങളുമായാണ് അവിടെനിന്നും തിരിച്ചെത്തിയത്.

അടുത്തവർഷം "ബാരി തേകേ പാലിയേ" പുറത്തിറങ്ങി. മുതിർന്നവരുടെ ലോകത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയുടെയുള്ളിൽ ഉരുവാകുന്ന കുതൂഹലമാർന്ന ധാരണകളാണ് ഈ ചിത്രത്തിലെ പ്രതിപാദ്യം. 1960-ൽ പൂർത്തിയായ "മേഘേ ധാക്കാ താര"യാകട്ടെ മനുഷ്യരൂപം പൂണ്ട ഹിംസ്രജന്തുക്കൾ പതിയിരിക്കുന്ന നഗരമെന്ന കൊടുംകാനനത്തിൽ സ്വാഭിമാനം കാക്കാൻ വെമ്പൽകൊള്ളുന്ന ഒരു യുവതിയുടെ ഉള്ളുലയ്ക്കുന്ന കഥയാണ്. കോമൽ ഗാന്ധാരും സുവർണ്ണരേഖയും അതുതന്നെ

വർഷങ്ങളിൽ പുറത്തിറങ്ങി. ഘട്ടക്കിന്റെ ഏറ്റവും മികച്ച സൃഷ്ടിയായി പരിഗണിക്കപ്പെടുന്ന ചിത്രമാണ് സുവർണ്ണരേഖ. ഈ ചിത്രത്തിനു ശേഷമുള്ള നീണ്ട ഇടവേള ഏറെക്കുറെ നിഷ്ക്രിയത്വത്തിന്റേതായിരുന്നു. എഴുപതുകളിലാണ് "തിതാഷ് ഏക്തി നദിർ നാം" ബംഗ്ലാദേശിൽവച്ച് നിർമ്മിച്ചത്. ഫിലിം ഫിനാൻസ് കോർപ്പറേഷന്റെ സഹായത്തോടെ പൂർത്തിയാക്കിയ "ജുക്തി, തക്കോ ആർ ഗപ്പോ" ആണെന്നു തോന്നുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ അവസാനചിത്രം. ഇവ രണ്ടും റിഗുലർ ഷോക്കായി ഇനിയും തിയേറ്ററുകളിലെത്തപ്പെട്ടിട്ടില്ല.

"അമർലെനിൻ" എന്ന പേരിൽ ഘട്ടക്ക് നിർമ്മിച്ച ലഘുചിത്രത്തിനു സെൻസർബോർഡ് പ്രദർശനാനുമതി നിഷേധിക്കുകയുണ്ടായി. ആലേഖ്യത്തിലെ കടുത്ത യാഥാർത്ഥ്യമാണത്രെ നിരോധനത്തിനു കാരണം. ബീഹാറിലെ ആദിവാസികളുടെ ജീവിതത്തെ ആധാരമാക്കിയുള്ള മറ്റൊരു ഡോക്കുമെന്ററിക്കും ഇതേ അനുഭവമുണ്ടായതായി വായിച്ചതോർക്കുന്നു.

കല — മയക്കാനല്ല മഥിക്കാൻ

ഒരു വസ്തുത എടുത്തുപറയേണ്ടതുണ്ട്. ആദ്യമായും അവസാനമായും ഘട്ടക്കിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ മനുഷ്യകഥാനുഗായികളാണ്. നിലനില്പിനുവേണ്ടിയുള്ള നിഷ്ഠൂരസമരമാണവയുടെ പശ്ചാത്തലം. കേടും കെടുതിയും സഹിച്ച് ആ സമരത്തിൽ പങ്കാളികളാകുന്ന സാധാരണക്കാരാണ് അവയിലെ കഥാപാത്രങ്ങൾ. ഫാന്റസിയുടെ മായാലോകത്തിലേക്ക് പ്രേക്ഷകനെ വശീകരിച്ച് വഴിതെറ്റിക്കാനല്ല, പരുഷയാഥാർത്ഥ്യങ്ങളുടെ കൊടുംവേനലിലവനെ ഉണർത്താനാണ് ഘട്ടക് ഉദ്യമിച്ചിട്ടുള്ളത്. കാരണം വ്യക്തം: ഘട്ടക്കിന്റെ കല മയക്കുന്ന കലയല്ല; മഥിക്കുന്ന കലയാണ്.

പ്രമേയസ്വീകരണത്തിലുള്ള ഈ നിഷ്കർഷമാത്രമല്ല ഘട്ടക്കിന്റെ പ്രത്യേകത. കണ്ണുണ്ടായാൽ മതി, ജീവിതഗന്ധിയായ ഇതിവൃത്തം തെരഞ്ഞെടുക്കാൻ ആർക്കും കഴിയുമല്ലൊ. ഉന്മീലനംചെയ്യുന്ന ശൈലിയിലാണ് ഒരു സംവിധായകന്റെ വൈഭവം പരീക്ഷിക്കപ്പെടുന്നത്. ഉജ്ജ്വലനിർവഹണത്തിലൂടെയാണ് സർഗ്ഗചേതന സാഫല്യം നേടേണ്ടത്. ഇവിടെയത്രെ ഘട്ടക് തന്റെ കൊടി ഉയരത്തിൽ പാറിച്ചിട്ടുള്ളതും.

മാമൂലിൻപടിയുള്ള, എണ്ണംകോണമൊപ്പിച്ച കഥാഖ്യാനം ഘട്ടക്ചിത്രങ്ങളിൽ കണികാണാൻപോലും കിട്ടില്ല. ക്രമബദ്ധമായ അവതരണസൗഗമ്യം അവയിലനുഭവവേദ്യമാവുകയുമില്ല. മസൃണമായതും അതുകൊണ്ടുതന്നെ ആർദ്രദുർബ്ബലമായ ആവിഷ്കരണരീതിയല്ല അദ്ദേഹമവലംബിച്ചത്. ആ സംവിധാനശൈലി ഉടനീളം ചടുലമാണ്; ഇടയ്ക്കിടെ നടുക്കുന്നതും. (സുവർണ്ണരേഖയിലെ വേശ്യാലയരംഗത്തിന്റെ അന്ത്യതീക്ഷ്ണത ഇന്നും സ്മരണയിൽ നീറിനില്പുണ്ട്; സഹോദരിയും സഹോദരനും മുഖാമുഖം കാണുന്ന കരാളമുഹൂർത്തമുണർത്തിയ നടുക്കത്തിന്റെ മുഴക്കവും.)

തുടക്കംമുതലൊടുക്കംവരെ ഋജുരേഖയിലൂടെ നേരെ നേരെ ഒഴുകിനീങ്ങുന്ന കഥാഗതി ഘട്ടക്കിന്റെ ചിത്രങ്ങളിലില്ല; മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ തട്ടും തടയും വേണ്ടുവോളം കാണും; ചിലപ്പോൾ വേണ്ടതിലധികവും. സംവിധായകന്റെ മനസ്സുപോലെതന്നെ ചിലപ്പോളത് പ്രക്ഷുബ്ധമായിരിക്കും; ചിലപ്പോൾ പ്രശാന്തവും. ഛന്ദോബദ്ധവും വൃത്താനുസാരിയുമല്ല ആ ശൈലി. ആധുനികകവിതയിലെ മുക്തഛന്ദസ്സിനേയും ശ്ലഥവൃത്തത്തേയും അനുസ്മരിപ്പിക്കുന്നതാണത്.

നാലഞ്ചു ചിത്രങ്ങളിൽ ഭദ്രമായി കോർത്തിണക്കാവുന്ന കവിതയും കലാകൗശലവും ഒറ്റച്ചിത്രത്തിൽ ഇഴുകിനിറച്ചിരിക്കുന്ന പ്രതിഭയുണ്ടായി സുവർണ്ണരേഖ കണ്ടപ്പോൾ. കുറേക്കൂടി കുറക്കവും ചിട്ടയും പുലർത്തിയിരുന്നെങ്കിൽ എന്നാശിക്കുകയും ചെയ്തു. പിന്നെയാണോർത്തത്, ഈ രാപ്പാടിയെ രാഗം പഠിപ്പിക്കാൻ ഈയുള്ളവനാര്? പോരെങ്കിൽ, സ്വന്തം ജീവിതചര്യയിലില്ലാത്ത അടക്കവും ഡിസിപ്ലിനും ഘട്ടക്കിനെന്തോ ചിത്രങ്ങളിൽ പാലിക്കാൻ കഴിയുന്നു? അഥവാ കഴിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ അദ്ദേഹം "മറ്റൊരു സംവിധായകൻ" മാത്രമാകുമായിരുന്നില്ലേ?

(ശേഷം 63-ൽ)

മലയാളനാട്

അടുത്തലക്കം

സംസ്ഥാനയുവജനോത്സവവും ഒരു മാരിവില്പോലിമ പരത്തി. എന്നാൽ അതോടെ അതു മാഞ്ഞുപോവുകയും ചെയ്തു. ഈ നേട്ടത്തെ കുറേക്കൂടി സ്ഥായിയായി നിലനിറുത്തുന്നതിന് വിദ്യാഭ്യാസഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിനു സ്വന്തമായ ഒരു പ്രവർത്തനരീതി ആവശ്യമാണ്. ഗണിതത്തിനും സസ്യശാസ്ത്രത്തിനും ഉള്ള സ്ഥാനമില്ലെങ്കിലും കായികവിനോദത്തിന്റെ പദവിയെങ്കിലും ലളിതകലയുടെ മാനസികവിനോദത്തിന് —പാഠ്യപദ്ധതിയനുസരിച്ച് അനുവദിച്ചുകൊടുക്കണം. അപ്പോൾ മാത്രമേ യുവജനോത്സവത്തിന്റെ വിജയം ഡിപ്പാർട്ടുമെന്റിന്റെ വിജയംകൂടിയായിത്തീരുകയുള്ളൂ.

തായാട്ടുശങ്കരൻ
ഉറക്കെ ചിന്തിക്കുന്നു
"അഭിനന്ദനം ആർക്ക്?"

□

എം. കൃഷ്ണൻനായരുടെ
സാഹിത്യവാരഫലം

□

അവനവനോടുള്ള സംവേദനം അവനവനോട് എന്നതുപോലെ അപരനോടുംകൂടിയാണ്. അത് അപരനെയുള്ള സംവേദനമായി വിളംബരം ചെയ്യുമ്പോൾ കലാകാരൻ സ്വന്തം ഈഗോ തന്നെയാണ് പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നത് പക്ഷെ ആ ഈഗോ സംസ്കാരത്തെ ചൈതന്യവത്താക്കുന്ന ഈഗോ ആണെന്നുമാത്രം.
പ്രസിദ്ധ ശില്പിയും ചിത്രകാരനുമായ
കാനായി കുഞ്ഞിരാമൻ
"എന്റെ ശില്പങ്ങളിലൂടെ എന്നെ അറിയുക"

□

നിലാവ് വിസർജ്ജിച്ച അരണ്ടനീലിമയിൽ അതൊരു ശവമാണെന്ന് ഞാൻ തിരിച്ചറിഞ്ഞു. ഇളിവാർപോലെ ശവത്തിന്റെ കാലുകളിലെ ചീർത്തങ്ങൾ ഞാൻ കണ്ടു. ശവത്തിന്റെ ശരീരത്തിൽ [illegible] കരിശോണ [illegible] യാ [illegible].
കെ. അരവിന്ദാക്ഷന്റെ കഥ
"മ[illegible]"

ഖനിച്ച നിശ്ചലത ഒരിക്കലും മർമ്മരമുതിർക്കാത്ത വൃക്ഷം. ഒരിലപോലും പൊഴിക്കാത്ത ആ വൃക്ഷം അതിലാണ് ചുറ്റിപ്പടരേണ്ടത്. മനസ്സിലെ മധുരങ്ങളിലലിഞ്ഞുപോകവേ ഇലനം, ശരയാക്കിനിർത്തിയ ഇലാസ്സിലെ ഇരുക്കെട്ടി അവളുടെ ശിരസ്സിൽ ഞെരിച്ചുവീണു.
എം. എം. പ്രഭാവതിയുടെ
ഇടയൊടുത്ത മരം

□

പാലായുടെ വിളക്കുകൾ എന്ന കവിതാസമാഹാരത്തെക്കുറിച്ച്
വെന്നി വാസുപിള്ള

□

സിനിമ സംവിധായകന്റെമാത്രം കലയല്ല —സരസഭാഷണത്തിൽ രമേശൻ

□

പാറപ്പുറത്ത്, പമ്മൻ, എൻ. കൃഷ്ണൻ നായർ, ഏകലവ്യൻ എന്നിവരുടെ നോവലുകൾ.

□

മുഖഭാഗചിത്രങ്ങൾ,
വായനക്കാരുടെ കത്തുകൾ

□

മംഗലശ്ശേരിയുടെ ചിത്രനിരൂപണം

□

പത്മസച്ദേവിന്റെ
"നാലുകൊട്ടാരങ്ങൾ" — കവിത

□

ആർ. കെ. യുടെ
കേദാർനാഥിലേക്ക്
യാത്രാവിവരണം ഇത്യാദി

ചിതാഭസ്മമൊഴുക്കുവാൻ വന്നെത്തിയവരുടെ ഇടയിൽ തനിയെ ഇരുന്ന്‌ നിമിഷങ്ങൾ എണ്ണിക്കൊണ്ടിരിക്കെ ചെറുപ്പക്കാരൻ പലതും മറക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. അഞ്ചു കൈവഴികളായി പിരിയുന്ന തടാകത്തിലെ ഓളങ്ങൾക്ക്‌ പലതരം നിറങ്ങളായിരുന്നു.

തടാകക്കരയിൽ ആയിരം ദീപങ്ങൾക്കുള്ളിൽ അമ്പലം മറഞ്ഞുനിന്നു. ഉയരത്തിൽ മേഘങ്ങളിലൊളിച്ച ഉത്സവക്കൊടി. മെല്ലെ മറന്ന്‌ ഗതി തെററി ഒഴുകിവരുന്ന മദ്ധ്യാഹ്നത്തിലെ കാററ്‌. അമ്പലവും പരിസരവും ഉത്സവഛായയിൽ മുങ്ങി. കടൽത്തിരയായി മാറിയ തീർത്ഥാടകരുടെ ചലനം. ആരും കാണാതെ പതുക്കെ ഒന്നു കരയുവാനായി മാത്രം ഉഴറിയെത്തുന്ന ചെറുപ്പക്കാരൻ പിന്നീട്‌ അപരിചിതരുടെ ഇടയിലൂടെ തുളസിമാലകളിലൂടെ ദർശനമന്വേഷിച്ച്‌ മറ്റൊരു യാത്രക്കു തുടക്കമിട്ടു.

ഗജസ്തംഭമായി മാറിയ വെററിലക്കൊടി. മദ്ധ്യാഹ്നത്തിലെ വിടർന്ന പതിററടിപ്പുശം. മുത്തുകൾ ഞാത്തിയിട്ട മുല്ലവള്ളി. നിദ്രയിൽ സ്വപ്നത്തിലൊളിച്ച ഉണ്ണിക്കണ്ണന്മാർ.

കിഴക്കെ നടയിൽ തീർത്ഥാടകർ കുറവായിരുന്നു. പലരും കരിങ്കൽ പാകിയ നിലത്ത്‌ മുഖമമർത്തി മിനുട്ടുകളോളം മന്ത്രിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അമ്പലത്തിന്റെ മൂന്നു മുഖങ്ങളിലും ഉമ്മവെച്ചൊഴുകുന്ന തടാകം. നോക്കിനിൽക്കെ നിറം മാറുന്ന ജലപ്പരപ്പിൽ നക്ഷത്രങ്ങൾ ഉതിർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. ചെറിയ ഓളങ്ങൾ പൊന്തിക്കുന്ന കാററിന്‌ തിരികൾ തൊട്ടുകെടുത്തുവാൻ ഒട്ടും ശക്തിയില്ലെന്ന്‌ ചെറുപ്പക്കാരൻ മനസ്സിലാക്കി. വലുതും ചെറുതുമായ മെഴുകുതിരികൾ കത്തിച്ചുനിറുത്തിയ വാഴപ്പോളകൾ പരന്ന തടാകത്തിൽ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. തിരികൾ കൊളുത്തുവാൻ വന്ന ആയിരങ്ങളിൽ ചതുർവേദങ്ങളുടെ വേലിയേററം.

തീർത്ഥത്തിൽ ഒരു ആരതി

തടാകക്കരയിൽ, ദൈവത്തെക്കാൾ പ്രായമായ, വൃദ്ധനായ, മന്ത്രങ്ങളുതിർക്കുന്ന അമ്പലം. അമ്പലപ്പടവിലിരുന്ന്‌ ആരതി കാണുന്ന സ്ത്രീകളുടെ. ഇടയിൽ പതുക്കെ പരതിനടക്കുന്ന ചെറുപ്പക്കാരന്റെ കണ്ണുകൾ ക്രമേണ തടാകത്തിലെ ജലപ്പരപ്പ്‌ അദൃശ്യമാക്കവെ, ചലിക്കുന്ന നക്ഷത്രങ്ങൾ പെററുവീണുകൊണ്ടിരിക്കെ പുതിയ മൺകലത്തിൽ ഒളിപ്പിച്ചുവെച്ച ഏതോ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചാരവും ഒരു ദുഃഖത്തിന്റെ ജനനത്തിനു മുൻപെ സർവ്വശക്തിയും സംഭരിച്ചു തടാകത്തിന്റെ അഗാധതയിലേക്കെറിയുവാൻ ചെറുപ്പക്കാരൻ ആഗ്രഹിച്ചു.

കൈയ്യിൽ ഒതുങ്ങുന്ന മൺകലത്തിൽ തെരുപ്പിടിച്ചു നിൽക്കുന്ന വിരലുകൾ വിറന്നു. തടിച്ച കണ്ണടക്കുള്ളിൽ കണ്ണുകളി ഒരു വാതിലിൽ പതുക്കെ ഉണരുന്ന

മഴയുടെ ലാഞ്ഛന. ആരതിക്കുവേണ്ടി ഒരുക്കിയിറക്കിയ ദീപത്തോണികൾ വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒടുവിൽ തുഴകൾ നഷ്ടപ്പെട്ട്‌ ഉരുകിത്തീരുന്ന മെഴുകുതിരികളോടെ തടാകത്തിലത്ത്‌ തട്ടിത്തടഞ്ഞു നിന്നു.

ആരും കാണാതെ തിരികൾ തച്ചുകെടുത്തി വീണ്ടും വലിയ വിലക്കു വിൽക്കുന്നവരുടെ ഇടയിൽ ക്രമേണ ചെറുപ്പക്കാരൻ ഒററപ്പെട്ടു.

ഓളങ്ങളിൽ കുതിർന്ന അമ്പലത്തിന്റെ നിഴൽ നോക്കിനിൽക്കെ ഒരു കയ്യെത്താനാവാത്ത ദൂരത്തെക്കുറിച്ച്‌ പതുക്കെ ബോധവാനാവുന്ന ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ദൃഷ്ടികൾ അരമതിലിൽ ആരതിയെ മറന്നു തന്നെ വിസ്മയത്തോടെ നോക്കിനിൽക്കുന്ന സ്വർണ്ണമുടിയുള്ള പെൺകുട്ടിയിൽ തടഞ്ഞു.

ഒരു നിമിഷത്തിന്റെ വികൃതി.

എന്തിനോവേണ്ടി ചെറുപ്പക്കാരന്റെ

രഘുനാഥ്‌ പലേരി

പുതിയ മൺകലത്തിൽ ഒളിപ്പിച്ചുവെച്ച പെൺകുട്ടിയുടെ രൂപത്തെക്കുറിച്ചോർക്കുവാൻ വെറുതെ ഒന്നു പാടുപെട്ടു. മുഖത്ത്‌ ചാലുകൾ കീറുന്ന നനവിൽ പരവശത തെളിയുന്നതറിയുന്ന പാവം മനുഷ്യന്റെ മുന്നിൽ തേങ്ങലുകൾ ഒതുക്കുന്ന ആത്മാവുകളുടെ കാമുകന്മാർ.

ഇവിടെ തടാകത്തിൽ ആരതി ഒഴുക്കുന്നവരെല്ലാം തന്നെ പെൺകുട്ടികൾ നഷ്ടപ്പെട്ടവരാണെന്നും ആരതിയായി മാറുന്നത്‌ ആത്മാവു നഷ്ടപ്പെട്ട പെൺകുട്ടികളാണെന്നും ഒരു നിമിഷം ചെറുപ്പക്കാരൻ സംശയിച്ചു. ഒരു മൺകുടം നിറയെ ചിതാഭസ്മവുമായി ഇത്രയും ദൂരം പിന്നിട്ട്‌ ഈ തടാകത്തിന്റെ തീരത്തെത്തിയ തന്റെ മാനസികാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു ചിന്തിക്കുവാൻ പിന്നീട്‌ ചെറുപ്പക്കാരന്‌ തോന്നി

— പടയോട്ടം നടത്തിയ രാജ്ഞി ആ

യിരുന്നു ആ പെൺകുട്ടി.

ചെറുപ്പക്കാരനവളെ സ്വയം മറന്നു ടി ഓടി മുളിച്ച രാജാവും. വളരെ ദൂരെന്ന് അമ്പലത്തിൽ നിന്നും ശംഖനാദം ഉയർന്നു. ശംഖനാദങ്ങളിൽ ഒളിക്കുന്ന മുറുങ്ങി വീഴുന്ന അനുഭൂതി. ആത്മാവുകളുടെ ശംഖധ്വനി. മനഃന്തരങ്ങളിലൂടെ ദുഃഖങ്ങൾ കൈമാറുന്ന ആത്മാവുകളെ നിങ്ങൾക്കു സ്വസ്തി.

മൂന്നാവർത്തി ഉണർന്ന ശംഖധ്വനി. ശംഖുകൾ ഉതിർത്ത സൗന്ദര്യത്തിൽ തുളസികൾ പൂത്തു. ഉത്സവക്കൊടികൾ കാററിൽ ഇളകിയാടി. പറവകൾ ചിറകിട്ടടിച്ച് മേഘങ്ങളിൽ ഒളിച്ചു. തടാകം പതിനായിരം മുഖങ്ങളുള്ള കണ്ണാടിയായി. തുഴയാറ തോണികളിൽ തിരികൾ ജ്വലിച്ചു.

എണ്ണ മെഴുകുന്ന ചുമരുകൾക്കുള്ളിലെ വിഗ്രഹത്തിനു മുൻപിൽ മററാരു പൂജ കള്ള നാളികേരം ഉടച്ചു തിരുനെററിയിലും, മാറിലും ജലം തൊട്ട പൂക്കൾ വന്നു വീണു. പൂജാരിയുടെ ഈർക്കിൽ വിരലുകളിൽ കിടന്ന് ഓട്ടുമണി അനുസ്യൂതമായി താളം ചവിട്ടി. ഊഞ്ഞാലാടുന്ന ചുണ്ടുകൾ മന്ത്രങ്ങൾ തേടിയലഞ്ഞു.

എല്ലാവരും അമ്പലത്തിലേക്ക് ഇഴയുമ്പോൾ ചെറുപ്പക്കാരന് തടാകക്കരയിൽ നില്ക്കുവാനേ സാധിച്ചുള്ളൂ. തടാകക്കരയെ ശൂന്യമാക്കുവാൻ ആ ശംഖധ്വനികൾക്ക് കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലെന്നു ഒടുവിൽ ചെറുപ്പക്കാരനു മനസ്സിലായി. പരശ്ശതം മനുഷ്യർ ഇപ്പോഴും സ്വയം വിസ്മൃതിയിലാണ്ട് അവിടെ തന്നെ നില്ക്കുന്നു. ചിലർ തേങ്ങിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഒരു പക്ഷേ, അവരെല്ലാം തന്നെ പെൺകുട്ടികൾ നഷ്ടപ്പെട്ടവരായിരിക്കാമെന്ന് ചെറുപ്പക്കാരൻ ഓർമ്മിച്ചു.

ശംഖധ്വനിയിലും ഉണരാതെ, അമ്പലപ്പറവൽ സ്വർണ്ണമുടിയുള്ള പെൺകുട്ടി അപ്പോഴും നിന്നിരുന്നു. തടാകത്തിൽ അവളുടെ സ്വർണ്ണമുടിയുടെ നിഴൽ മാത്രമേ വീണു കിടന്നിരുന്നുള്ളു. നക്ഷത്രങ്ങളില്ലാത്ത, ശംഖനാദങ്ങളിൽ അലിഞ്ഞ ആ രാത്രിയിലും ചെറുപ്പക്കാരന് അസ്വസ്ഥത തോന്നി. കഴിയുന്നതും വേഗം ആരതി തീർന്നിരുന്നെങ്കിൽ.

താളം തെററി ഒഴുകുന്ന കാററിൽ പലപ്പോഴും ഉലയുന്ന കേശമുടി അലസമായി മാടി ഒതുക്കി. തേങ്ങലുകൾ ഒതുക്കുന്ന ചുണ്ടിൽ ഒരു ചിരിയെ കൊരുത്തിയിടുവാനുള്ള വ്യഥാശ്രമം. എന്തു കൊണ്ടോ ശ്രമം വിജയിച്ചില്ല. ഒരു വലിയ മൗനത്തിന്റെ ചിറകടികൾ കേട്ടുണരുന്ന തന്റെ മനസ്സിന് ഒരു നനഞ്ഞ ചിരിപോലും ചുണ്ടിൽ വിടർത്തുവാനുള്ള ശക്തി നഷ്ടപ്പെട്ടുവെന്ന് മനസ്സിലാക്കുമ്പോൾ പിന്നിൽ പെൺകുട്ടിയുടെ ചിരി.

അവളെ അടുത്തു കണ്ടപ്പോൾ പഴയതിലും സുന്ദരിയാണെന്നു തോന്നി. ഒടുവിൽ ചിന്തിക്കാതിരുന്നില്ല. അവൾ എന്തിനു ഇവിടെ വന്നു. അവൾക്കും വല്ലവരും നഷ്ടപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടോ.

ഒരു കാമുകൻ;

ഒരു ഭർത്താവ്.

ഒരു പെൺകുട്ടിക്ക് അതിൽ കൂടുതൽ നഷ്ടപ്പെടുവാൻ എന്തിരിക്കുന്നു. ചെറുപ്പക്കാരൻ എന്തുകൊണ്ടോ ദുഃഖങ്ങൾ കൂടുതൽ ഇഷ്ടപ്പെടുകയായിരുന്നു. വളരെ വൈകി വിടരുകയും നേരത്തെതന്നെ വാടിവീഴുകയും ചെയ്യു. മഞ്ഞുതുള്ളികൾ പോലും ഒളിക്കാതിരുന്നു ഒരു പൂവായിരുന്നു ചെറുപ്പക്കാരൻ. പെൺകുട്ടിയെ ദൃഷ്ടിയിലൊതുക്കി വിവശനായി, സ്വയം മറന്നു നില്ക്കുന്ന ചെറുപ്പക്കാരന്റെ കണ്ണുകൾ ദുഃഖങ്ങളുടെ വേരുകൾ തേടിയിറങ്ങി. അവസ്സാവളെ ഒരു മാറാല കെട്ടുവാനുള്ള ശക്തി പോലും അവശേഷിക്കുന്നതായില്ല. ചെറുപ്പക്കാരന്റെ ദുഃഖം ജനനത്തോടു കൂടി രൂപം പൂണ്ടതാണ്. ഒടുവിൽ കയ്യിൽ ഒതുങ്ങുന്ന ഒരു മൺകുടത്തിലെ ദുഃഖമായുള്ള പുനർജനി.

ചെറുപ്പക്കാരനെ വലയം ചെയ്ത നാലതിരുകളും ദുഃഖങ്ങൾ ഉരുകിവീഴുന്നവയായിരുന്നു. നനഞ്ഞ ശംഖധ്വനികൾ. വിളമ്പലുകൾ തല്ലും കെട്ടി നില്ക്കുന്ന പരശ്ശതം ചുണ്ടുകളിൽ നിന്നും കൊഴിയുന്ന സ്തോത്രങ്ങൾ. ഈറൻ മാറാത്ത അമ്പലപ്രാവുകൾ. വഴുക്കിവീഴുന്ന പാതി നനഞ്ഞ കാലടികൾ. ദീപം വീണ വാഴത്തോണികൾ. അവയിൽ കരിന്തിരി കെട്ടുന്ന വിളക്കുകൾ.

മൺകുടം നെഞ്ചോടമർത്തി ശബ്ദത്തിൽ കരയുവാനുള്ള ദാഹം.

തേങ്ങലുകൾ ഒതുക്കുന്ന ഭാവം കണ്ണുകൾ കണ്ണുകളെ പെൺകുട്ടിയിൽ നിന്നും മറച്ചു പിടിക്കുന്ന തടിച്ച കണ്ണുകൾ.

ഏതോ വിഷാദയത്നത്തിലൊതുങ്ങി, മുഖം കനിച്ച് മടിച്ചു പടരുന്ന തുളസിച്ചെടികൾ വകഞ്ഞു മാററി, വീതി കുറഞ്ഞ പാതയിലൂടെ ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കാലുകൾ അഴക്കി പെൺകുട്ടി ചെറുപ്പക്കാരനെ സമീപിച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. സ്വർണ്ണമുടികളുടെ തിളക്കത്തിനു കീഴെ, കണ്ണുകളിൽ ദുഃഖവും ചുണ്ടിൽ സന്തോഷവും ചെറുപ്പക്കാരൻ കണ്ടുപിടിച്ചു. തടാകക്കരയിലൂടെ തന്നെ മാത്രം ലക്ഷ്യംവെച്ച് പതുക്കെ നടന്നടുക്കുന്ന പെൺകുട്ടിയിൽ ആരെയോ തിരയുവാൻ പിന്നീട് വളരെ പതുക്കെ ഇമകൾ അടച്ചു.

ഇരുവശവും മണികെട്ടിയ നെൽച്ചെടികൾ. വഴുക്കലുള്ള വരമ്പിൽ സർക്കസ്സുകളിക്കുന്ന വഴിപോക്കർ. പാലം കടന്ന് വീണ്ടും വയലിലേക്കിറങ്ങുമ്പോൾ അയാൾ വെറുതെ കൈനീട്ടി. ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കൈ പിടിച്ചിട്ടും അവൾ തെന്നിവീണു. പിന്നിൽ വരുന്നവർ ഉച്ചത്തിൽ ചിരിച്ചു. ദേഹം പകുതി നനഞ്ഞ്, വളകൾ ഉടഞ്ഞ്, കരയുവാൻ ഭാവിച്ചു കൊണ്ട് വീണ്ടും അരികിലൂടെ അവൾ നടക്കുമ്പോൾ, അയാൾ ചിരിയമർത്തുവാൻ യത്നിച്ചു. അവൾ പതുക്കെ പറയുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

"വികൃതി."

അവളുടെ മാലയിൽനിന്നും ഉടഞ്ഞുവീണ പൂവുകൾ ജലത്തിൽ കുമിളകൾക്കു മുന്നിൽ തങ്ങി നിന്നു. അതായിരുന്നു ഒരു ദുഃഖത്തിന്റെ വിവാഹയാത്ര.

ജീവിതത്തിന്റെ ആരംഭത്തിൽ, തനിച്ചിരിക്കെ പൂമാലകൾ കോർത്തിട്ട വള്ളിക്കുടിലിൽ അയാൾ അവളുടെ മുഖം കണ്ടു. ഒരു താലപ്പൊലിക്ക് ആവശ്യമുള്ള മുഖം. പെൺകുട്ടിയുടെ മുഖം.

പൂമെത്തയിൽ ചാരിയിരുന്ന്, പൂക്കളുടെ മംഗളി പരിശോധിക്കുകയായിരുന്നു പെൺകുട്ടി. പതുക്കെ കുനിഞ്ഞ് അയാൾ എന്തോ ചെവിയിൽ പറഞ്ഞു. പെട്ടെന്നവളുടെ ചെവി തുടുത്തു: ചുണ്ടുകളിൽ നിന്നും മഞ്ഞുകൾ അടർന്നു വീണു. മുത്തുകൾ കൊഴിയുന്നതുപോലെ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് അവൾ പൂവിതളുകൾ ഓരോന്നായി നുള്ളിയെടുത്തു. പിന്നെ ആദ്യത്തെ മേഘവർഷമായി അയാളുടെ കള്ളിമാക്കി ചിരിക്കുന്ന മുഖത്തേക്കെറിഞ്ഞു. വീണ്ടും

NBS NEWS

സിന്ദൂരപ്പെട്ട്
കെ. പത്മനാഭൻനായർ

ജീവിതാവലോകന വൈദഗ്ദ്ധ്യത്തിന്റെ ഉത്തമനിദർശനങ്ങളായ നാലു റേഡിയോ നാടകങ്ങളുടെ സമാഹാരം. വില 7-50.

ഗാണ്ഡീവം
പി. അയ്യനേത്ത്

ഈ കാലഘട്ടത്തിന്റെ ചരിത്രമുൾക്കൊള്ളുന്ന രംഗപ്രയോഗാർഹത വേണ്ടുവോളമുള്ള സംഘട്ടനാത്മകമായ ഒരു നാടകം. വില 3 ക.

ജീവിതങ്ങൾ ദർശനങ്ങൾ
പി. കെ. ശ്രീധരൻ

ആദി ഗ്രീക്ക് ചിന്തകന്മാർ മുതൽ ഇന്നോളം ആധുനികർ വരെയുള്ള പാശ്ചാത്യദാർശനികരെ സംബന്ധിച്ച പഠനങ്ങളാണ് ഈ കൃതിയിൽ. വില 7 ക.

അക്ബറുടെ ചിരി
രാജേന്ദ്രൻ പചത്തിയറ

അക്ബർ ചക്രവർത്തിയുടെ ജീവിതത്തിന്റെ മരംശം തന്നെ ആയിത്തീർന്ന വീരബലിന്റെ അഗാധമായ ബുദ്ധിവൈഭവവും നർമ്മബോധവും പ്രകടമാക്കുന്ന പല കഥകൾ. വില 2-50.

നാഷനൽ ബുക്ക്സ്റ്റാൾ

കോട്ടയം, തിരുവനന്തപുരം,
എറണാകുളം തൃശ്ശൂർ, പാലക്കാട്ട്,
കണ്ണൂർ, കൊല്ലം, കോഴിക്കോട്ട്,
ആലപ്പുഴ.

അയാൾ കുനിയുവാൻ ഭാവിക്കുമ്പോഴേക്കും അവൾ അരികിൽ നിന്നും ഓടിക്കളഞ്ഞു.

സന്ധ്യകളിൽ അയാളുടെ നെററിയിൽ കളഭം ചാർത്തിക്കുമ്പോൾ അവൾ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു.

"എനിക്കൊരു അമ്പാടിക്കുട്ടനെയെങ്കിലും തരൂ ആയിരം ഉമ്മകൾ നൽകാൻ."

സ്മൃതികൾ പക്ഷികളുടെ ചിറകടികളായി ചെറുപ്പക്കാരനു ചുററും ഒഴുകിനടന്നു. തടാകക്കരയിലേക്ക് മനസ്സിനെ തിരിച്ചു വിളിക്കുമ്പോഴേക്കും ചെറുപ്പക്കാരൻ വളരെയധികം കരഞ്ഞുകഴിഞ്ഞിരുന്നു. പിന്നീട് സ്വയം മന്ത്രിച്ചു.

"ഇല്ല ഞാനാരെയും സ്നേഹിച്ചിട്ടില്ല."

തടാകത്തിൽ ആരതിയിറക്കുന്നതു് നിലച്ചിരുന്നു. മറെറാരു സ്നാനത്തിനുകൂടിയുള്ള [illegible] ആരവങ്ങളിൽ ഒളിച്ച അമ്പലപടവ്. ഇളകുന്ന ജലനിരപ്പിൽ അവ വേറെയായി ഒഴുകിപ്പോയ മഞ്ഞദീപനാളങ്ങൾ. പടികളിൽ ഒതുങ്ങാതെ ചെറുപ്പക്കാരനിരുന്നു. അല്പം അകലെയായി ഒരു വലിയ കല്ലിൽ, ചെറുപ്പക്കാരനെ തന്നെ ശ്രദ്ധിച്ചുകൊണ്ട് സ്വർണ്ണമുടിയുള്ള പെൺകുട്ടി ഇരുന്നു. വലിയ ഗോപുരങ്ങൾക്കു കീഴെ, ഞാത്തിയിട്ട സാലഭഞ്ജികകളുടെ നിഴലുകൾ മെത്തകളാക്കിമാററി, അഴിഞ്ഞുവീഴാറായ ചില്ലുപാളികളെ സ്മരിപ്പിക്കുന്ന

ജനപ്രീതി നേടിയ മഹത്തായ മത്സരം.

12	17	10	15
21	6	19	8
14	13	16	11
7	18	9	20

ട്രാൻസിസ്റ്ററുകളുടെ വില്പനയും പ്രസിദ്ധിക്കും വേണ്ടിയാണീ മത്സരം. ഒരു ഒന്നാം സമ്മാനം—ആയിരം രൂപ. ഒരു രണ്ടാം സമ്മാനം—അഞ്ഞൂറുരൂപ. ഇരുനൂറും അതിൽ കൂടുതലും വരുന്ന മൂന്നാം സമ്മാനക്കാർക്ക് 225രൂപവീതം വിലയുള്ള ഓരോ യാഷിക്കാ ഷേർയോ Hi—Fi 3 ബാൻഡ് ആൾവേൾഡ് Ac/Dc ട്രാൻസിസ്റ്റർ.

നിബന്ധനകൾ ശ്രദ്ധിച്ചു വായിക്കുക.

ഓരോ പകർപ്പ് സൂക്ഷിക്കുക.

1. വെള്ളക്കടലാസ്സിൽ കോളങ്ങൾ വരച്ച് ഏഴുമുതൽ ഇരുപത്തിരണ്ടുവരെയുള്ള അക്കങ്ങളുപയോഗിച്ച് ഏതുവശത്തേക്കു കൂട്ടിയാലും 58 എന്ന ഉത്തരം കിട്ടുന്ന കണക്കുണ്ടാക്കുക. ഓരോ അക്കം ഒരു പ്രാവശ്യം മാത്രമേ ഉപയോഗിക്കാവൂ. 2. ഞങ്ങൾ സീൽചെയ്തു സൂക്ഷിച്ചിട്ടുള്ള ഉത്തരങ്ങളുമായി പൂർണ്ണസാമ്യമുള്ള ഉത്തരമയക്കുന്നയാളിന് ഒന്നാം സമ്മാനവും, മുകളിലത്തെ കുറുകെയുള്ള മൂന്നുവരി ഉത്തരങ്ങൾ ശരിയായി പൂരിപ്പിക്കുന്നയാളിന് രണ്ടാം സമ്മാനവും നൽകപ്പെടും. 3. ഞങ്ങളുടെ ഉത്തരവുമായി സാമ്യമുള്ള ഏതെങ്കിലും ഉത്തരമയക്കുന്നവർക്ക് മൂന്നാം സമ്മാനം നൽകുന്നു. 4. ഒരാൾ ഒരു പ്രാവശ്യം മാത്രമേ മത്സരത്തിൽ ചേരാവൂ. 5. മൂന്നാം സമ്മാനം ലഭിക്കുന്നവർ പോസ്റ്റേജ് പാക്കിംഗ് ചാർജ്ജ് തുടങ്ങിയവയും സെററിന്റെ പകുതി വിലയും അയച്ചുതരേണ്ടതാണ്. 6. ഒന്നും രണ്ടും സമ്മാനർഹർക്ക് പ്രവേശനഫീസില്ല. 7. മൂന്നാം സമ്മാനം നേടുന്നവർക്ക് കാഷ് സമ്മാനങ്ങൾ നൽകുന്നതല്ല. 8. ആരും പ്രേരണ ചെലുത്താത്ത വെറും മത്സരമാണിതു്. 9. ഫലപ്രഖ്യാപനം അറിയിക്കുന്നതിനും മററുമായി 45 പൈസയുടെ സ്റ്റാമ്പയച്ചുതരിക. 10. രക്ഷാധികാരിയുടെ തീരുമാനം അവസാനത്തേതായിരിക്കും 11. നിയമതർക്കങ്ങൾ അലിഗാർ സിവിൽകോടതിയിൽമാത്രം.

അവസാനതീയതി 24-3-76. ഫലപ്രഖ്യാപനം 26-3-76.

ATLAS ENTERPRISES (MNQ—58), P.B.95, ALIGARH.

വസ്തുക്കളെ മറന്ന് സ്വപ്നംകണ്ടുറങ്ങുന്നു. എവിടെയോ ആർക്കുവേണ്ടിയോ ജനിച്ച് ആർക്കുവേണ്ടിയോ മരണമടഞ്ഞ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചിത്രം ചെറുപ്പക്കാരൻ ഓർമ്മിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു.

പരസ്പരം അറിയാതെ നഷ്ടപ്പെട്ട മുഖങ്ങൾ തേടി അലയവെ ചെറുപ്പക്കാരനും പെൺകുട്ടിക്കും മനസ്സ് ഒരു ശാപമായി മാറുകയായിരുന്നു.

ശംഖധ്വനികളോടൊപ്പം പാദസരങ്ങളിളക്കി പെൺകുട്ടി മുന്നിൽ വന്നുനിന്നു. കണ്ണുകളിലേക്ക് ആഴ്ന്നിറങ്ങുന്ന നനഞ്ഞ ദൃഷ്ടി. അശ്രദ്ധയുടെ, ആരോ എറിഞ്ഞ ഒരു ശാപത്തിന്റെ തെളിവായി മാറിയ ചുണ്ടുകളിൽ ഉരുകുന്ന ഒരു തലനാരിഴ. പലതും ചോദിക്കുവാൻ തോന്നി. പെൺകുട്ടി നിനക്കാരാണ് നഷ്ടപ്പെട്ടതു്.

നിന്നെ തന്നെ?

അവൾ കയ്യിലെ മൺകുടം [illegible] നോക്കിനിന്നു. ഒടുവിൽ അസ്വസ്ഥയായി നോട്ടം തടാകത്തിലേക്കെറിഞ്ഞു. ചെറുപ്പക്കാരന് പെൺകുട്ടിയോട് അനേകം വിശേഷങ്ങൾ ചോദിക്കണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ ഏതോ അദൃശ്യ ചങ്ങലകളാൽ ബന്ധിതമായ മനസ്സിന് അവളുടെ മുന്നിൽ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരനായി മാറുവാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

പെൺകുട്ടി ചെറുപ്പക്കാരനെ, അവൾ പോലും അറിയാതെ വളരെ വേഗത്തിൽ ഇഷ്ടപ്പെടുകയായിരുന്നു: അവർക്കു ചുററും കല്പടവുകളിൽ മഞ്ഞു പൊഴിയുന്ന രാവുകളുടെ കരച്ചിൽ. അസ്തമനത്തിന്റെ മാററൊലി. ദുഃഖപല്ലവികൾ അനവരതം പാടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന അമ്പലവും പരിസരവും. പെൺകുട്ടി ചെറുപ്പക്കാരന്റെ അരികിൽ തന്നെ നിന്നു. അവളുടെ കണ്ണുകളിൽ ദുഃഖവും അനുരാഗവും നിഴലാടിയിരുന്നു. അവൾ ആർക്കുവേണ്ടിയോ കരയുകയായിരുന്നു.

ഉതിർന്നിറങ്ങുന്ന കണ്ണീർത്തുള്ളികൾ വളരെ പ്രയാസപ്പെട്ട് അവളിൽനിന്നും മാച്ചുപിടിച്ച്, കുനിഞ്ഞ് ദർഭ പറിച്ചെടുത്ത് വളരെ പതുക്കെ പിൻതിരിഞ്ഞു നടക്കുമ്പോൾ, പെൺകുട്ടിയോട് എന്തോ പറയുവാൻ ചെറുപ്പക്കാരൻ ഭാവിച്ചു.

നനവുകൊണ്ട് തിളങ്ങുന്ന ദർഭകൊണ്ടു് വിരലിൽ പവിത്രം കെട്ടുമ്പോൾ പിന്നിൽ പെൺകുട്ടിയുടെ കാലടികൾ കേട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. തൃക്കൈകൾകൊണ്ടു മറച്ച അമ്പലവാസിയുടെ പീടികയിൽനിന്നും മഞ്ഞളും ചോറും ഇലച്ചീന്തിൽ വാങ്ങി മൺകുടം നെഞ്ചിലൊതുക്കി സ്വയം മറവിയിലൊതുങ്ങിയ ചെറുപ്പക്കാരൻ തടാകത്തിന്റെ കല്പടവുകൾ പതിയെയിറങ്ങി.

ഒരു നിമിഷത്തിന്റെ ദാഹശമനത്തിനായി തിരിഞ്ഞുനോക്കുമ്പോഴും കല്പടവിൻ മുകളിൽ പെൺകുട്ടി ചെറുപ്പക്കാരനെത്തന്നെ നോക്കിനില്ക്കുകയായിരുന്നു. വീണ്ടും കല്പടവുകൾ കാലടികളിലാഴ്ന്നു. തടാകത്തിലെ പാതി ഉഷ്ണമുള്ള ജലത്തിൽ അരക്കെട്ടുവരെ മുങ്ങിനിന്നു. മൺകുടം നെഞ്ചോടുചേർത്തു ഒരു നിമിഷം കരയുവാൻ ദാഹിച്ചു.

പിന്നീട് ഉയരുകയും താഴുകയും ചെയ്യുന്ന ഓളങ്ങളിലലിഞ്ഞ് ഏതോ ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ ചാരം അപ്രത്യക്ഷമാവുന്നതു് നിസ്സംഗനായി നോക്കിനിന്നു. ഉടഞ്ഞുപോയ മൺകുടത്തിന്റെ പാളികൾ തടാകത്തിനുള്ളിലേക്ക് വേഗതയോടെ ആഴ്ന്നിറങ്ങി.

വിറയാർന്ന വിരലിൽ വിവാഹമോതിരമായി ഒരുക്കിയ പവിത്രം കൈവിട്ടുപോയി.

ഒടുവിൽ സ്വയം മറന്നു നഷ്ടപ്പെട്ടതെന്തോ എത്തിപ്പിടിക്കുവാനുള്ള വ്യഗ്രതയിൽ തടാകത്തിലേക്ക് ഊളിയിട്ടിറങ്ങിയ ചെറുപ്പക്കാരൻ വരുന്നതും കാത്ത് പെൺകുട്ടി കല്പടവിൽ അക്ഷമയോടെ കാത്തിരുന്നു.

ഒരു തിരിച്ചുവരവ് പ്രതീക്ഷിക്കെ പെൺകുട്ടിയുടെ മുന്നിൽ തടാകത്തിന്റെ അർത്ഥശൂന്യതയിൽനിന്നും വളരെവേഗം വലിയ കുമിളകൾ ഉയർന്നുപൊങ്ങി.

തന്നെക്കാൾ വലിയ ഒരു ദുഃഖത്തിന്റെ വിസ്മൃതിക്കുവേണ്ടി [illegible] പെററുവീണ നിസ്സംഗതയിൽ, മററാരോടും [illegible] ഭാവിച്ചില്ല. കല്പടവിലെ വെള്ളാരംകല്ലുകൾ പെറുക്കി, ഉയർന്നുവരുന്ന വലിയ കുമിളകളെ പെൺകുട്ടി എറിഞ്ഞുടച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

—o—

എം. കൃഷ്ണൻനായർ

സാഹിത്യവാരഫലം

'നീച്ചേക്കു ശേഷം യൂറോപ്പ് കണ്ട തത്ത്വചിന്തകരിൽ ശ്രേഷ്ഠൻ' എന്നാണ് സ്പാനിഷ് തത്ത്വചിന്തകനായ ഹോസ് ഒർട്ടിഗാ ഇഗാസറ്റിനെക്കുറിച്ച് ഫ്രഞ്ചെഴുത്തുകാരനായ കമ്യൂ അഭിപ്രായപ്പെട്ടതു്. നിഷ്പക്ഷമായി വസ്തുതകളെ നോക്കുന്നവർക്ക് കമ്യൂവിന്റെ ഈ മതം അത്യുക്തി കലർന്നതാണെന്നു തോന്നിയേക്കാം. ഒർട്ടിഗായുടെ കഴിവിനെ ആരും നിഷേധിക്കുന്നില്ല. എന്നാൽ അദ്ദേഹം ബർഗ്സോങ്ങ്, സാന്തായാനാ, ക്രോച്ചേ, സ്പെൻഗ്ളർ, റസ്സൽ, വിറ്റ്ഗൻഷ്ടൈൻ, സാർത്ര് ഇവരെക്കാൾ വലിയ ചിന്തകനല്ല. നീച്ചേക്കു മുൻപു് ജീവിച്ചിരുന്ന ഹേഗൽ, ഷോപൻഹോവർ, കീർക്കേഗോർ എന്നിവരോടു താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ ഒർട്ടിഗാ ആരുമല്ല. നീച്ചേയും മാർക്സും സമകാലികരായിരുന്നു. മാർക്സിന്റെ മുൻപിൽ ഒർട്ടിഗാ നിസ്സാരനത്രേ.

പാശ്ചാത്യസംസ്കാരം സൃഷ്ടിച്ച നൂതനപക്ഷത്തിനു് എതിരായി സമൂഹ-മനുഷ്യൻ (mass man) ആവിർഭവിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും ആ സമൂഹ-മനുഷ്യന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ യൂറോപ്പിനെ ജീർണ്ണതയിലേക്കു നയിച്ചിരിക്കുന്നുവെന്നും സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ടു് ഈ സ്പാനിഷ് തത്ത്വചിന്തകൻ 1930-ൽ Revolt of the Masses എന്ന ഗ്രന്ഥം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തി. അതോടുകൂടിയാണ് അദ്ദേഹം വിശ്വവിഖ്യാതനായതു്. ഇതിനു മുൻപുണ്ടായ ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട ഗ്രന്ഥമാണ് Dehumanization of Art എന്നതു്. (1925). ആധുനികകല മനുഷ്യത്വശൂന്യമാണ്; നോവൽ പ്രസ്ഥാനം ഉയിർത്തെഴുന്നേല്പിനു് സാദ്ധ്യതയില്ലാത്ത വിധം മരണപ്രായമായിരിക്കുന്നു, ഈ രണ്ടു അഭിപ്രായങ്ങളാണ് ആ ഗ്രന്ഥത്തിൽ വിദഗ്ദ്ധമായി ആവിഷ്കരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതു്. നോവലിന്റെ പ്രതിപാദ്യവിഷയങ്ങൾ ആവർത്തിച്ചുള്ള പ്രതിപാദനത്താൽ ശോഷിതമായിപ്പോയെന്നാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മതം. അതിനാൽ ഇന്നത്തെ നോവലിസ്റ്റിനെ സഹാറാ മരുഭൂമിയിലെ വറക വേട്ടക്കാരനായി അദ്ദേഹം കാണുന്നു.

ഒർട്ടിഗായുടെ ഈ ഗ്രന്ഥത്തെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രഗല്ഭമായ പഠനം മാതൃഭൂമി ആഴ്ചപ്പതിപ്പിലുണ്ടു്. (ശ്രീ. കെ. പി. അപ്പൻ എഴുതിയ "ആധുനികതയുടെ സൗന്ദര്യശാസ്ത്രം" എന്ന പ്രബന്ധം) ആ സ്പാനിഷ് തത്ത്വചിന്തകന്റെ മതങ്ങളെയെല്ലാം സംക്ഷേപിച്ചെഴുതിയതിനു ശേഷം കെ. പി. അപ്പൻ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു:- "ദുഷിച്ചുപോയ അഭിരുചിയുടെമേൽ നിർമ്മല ജലം തളിക്കുന്ന തന്റെ പിഴപറ്റാത്ത പദങ്ങൾവഴി ആധുനികസാഹിത്യവിമർശനത്തിനു് ഒരു പ്രകടനപത്രിക തയ്യാറാക്കുകയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്തതു്."

ഒർട്ടിഗാ ആധുനികകലയെ നീതിമത്കരിക്കാനാണ് ഈ ഗ്രന്ഥം എഴുതിയതു്. ശരി തന്നെ. പക്ഷേ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാദങ്ങൾക്കു സാമഞ്ജസ്യമില്ല. മാനുഷികയാഥാർത്ഥ്യത്തെ (lived reality) അവഗണിച്ചുകൊണ്ടു് മനുഷ്യത്വശൂന്യമായ കല നിർമ്മിക്കാനാണ് ആധുനികകലാകാരൻ ശ്രമിക്കുന്നതെന്നു് ഒർട്ടിഗാ പ്രഖ്യാപിക്കുന്നു. ഒരു മഹാന്റെ മരണം ദർശിക്കുന്ന കലാകാരൻ ആ സംഭവത്തിൽ നിന്നു് അകന്നു നിന്നു് വികാരശൂന്യനായി അതിന്റെ വർണ്ണമൂല്യങ്ങളെക്കുറിച്ചു മാത്രം ചിന്തിക്കുന്നുവെന്നാണ് അദ്ദേഹം ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതു്. അതിന്റെ ഫലമായി മാനുഷികസത്യം അവഗണിക്കപ്പെടുന്നുവെന്നു അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

കർട്ടിനായുടെ ഈ മതം കലാപ്രക്രിയയു മായി യോജിച്ചതല്ല. വികാരശൂന്യനായി ഒരു കലാകാരനും സർഗ്ഗാത്മക പ്രവർത്തനത്തിൽ വ്യാപരിക്കാൻ സാദ്ധ്യമല്ല. അതുകൊണ്ടാണ് സ്പാനിഷ് കവിയായ ഹോർഹെ ഹില്യൻ (Jorge Guillen-ജനനം 1893) പറഞ്ഞതു :– "But a 'dehumanized poem is a physical and metaphysical impossibility, and the phrase 'dehumanization of art,' coined by our great philosopher Ortega Y gasset, rang false from the very beginning."– മനുഷ്യത്വശൂന്യമായ കവിത (കല) അസാദ്ധ്യതയാണെന്നും അത് അയാഥാർത്ഥ്യമാണെന്നും ഹോർഹെ ഹില്യൻ പറയുന്നത് തികച്ചും ശരിയാണ്. ഹോമറും ഡാന്റിയും ഷേക്സ്പിയറും വാല്മീകിയും കാളിദാസനും മാനുഷികസത്യം ചിത്രീകരിച്ചാണ് വലിയ കലാകാരന്മാരായത്. അവരെ അതിശയിച്ച ഒരത്യന്താധുനികനും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. ഒരു വൈരുദ്ധ്യം കൂടെ എടുത്തു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഇതു് അവസാനിപ്പിക്കാം. മാനുഷികയാഥാർത്ഥ്യത്തിന്റെ ആവിഷ്കാരത്തെ ആദ്യം നിന്ദിക്കുന്ന ഒർട്ടഗാ ദൊസ്റ്റേയെഫ്സ്കിയുടെയും മർസൽ പ്രൂസ്റ്റിന്റെയും നോവലുകളെ ബഹുമാനിക്കുന്നു. എന്നാൽ അവരുടെ നോവലുകളിൽ മാനുഷികയാഥാർത്ഥ്യം മാത്രമേയുള്ളുതാനും. എന്തൊരു വൈരുദ്ധ്യമാണിതു്! പുതിയ എഴുത്തുകാരുടെ ഭാഷയിൽ പറഞ്ഞാൽ "എന്തൊരു 'വിരോധാഭാസം'"! [വിരോധാഭാസത്തിനു് വൈരുദ്ധ്യമെന്നോ വിരോധമെന്നോ അർത്ഥമില്ല:]

* * *

മനുഷ്യന്റെ മനസ്സ് പല രീതിയിലാണ്. കോളേജിൽ ഫിലോസഫി പഠിപ്പിച്ചിരുന്ന ഒരു സ്നേഹിതൻ എനിക്കുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തോട് ഒരു ദിവസം ഞാൻ പറഞ്ഞു:– "കേട്ടോ സാർ.... പൊട്ടാസ്യം സൈനയിഡ് കഴിച്ച് ആത്മഹത്യ ചെയ്തു." ഉടനെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചോദ്യം "K C N. അല്ലേ പൊട്ടാസ്യം സൈനയിഡ്?"

ഉത്തരം:– ആയിരിക്കാം

സാറിന്റെ ചോദ്യം:– വെള്ളത്തിൽ കലങ്ങുമോ അതു്?

ഉത്തരം:– കലങ്ങും.

ചോദ്യം:– പൊട്ടാസിയം സൈനയിഡ് കൊണ്ടു് ഉപയോഗം വല്ലതുമുണ്ടോ?

ഉത്തരം:– ഫോട്ടോഗ്രഫിയിൽ ഉപയോഗപ്പെടുത്താറുണ്ടെന്നു തോന്നുന്നു.

ചോദ്യം:– ഫോട്ടോഗ്രഫിയോ ഫോട്ടോഗ്രാഫിയോ? ശരിയായ ഉച്ചാരണം ഏതു്?

ഉത്തരം:– സാർ ഇംഗ്ലീഷുകാരന്റെ ഭാഷയല്ലേ? ഒരു പാതിരിയോടൊക്കെ പറഞ്ഞു ചോദിപ്പിച്ചാൽ മതിയല്ലോ.

ചോദ്യം:– ഓ! ഇംഗ്ലീഷുകാർ. അവർ ഇന്ത്യയിൽ ഏതു് വർഷമാണ് വന്നതു്.

ചോദ്യങ്ങൾ ഇങ്ങനെ പോകും. ഒരുത്തിയുടെ ദയനീയമായ ആത്മഹത്യയെക്കുറിച്ചാണ് നമ്മുടെ പ്രസ്താവം. അതിനെക്കുറിച്ച് ഒരക്ഷരംപോലും പറയാതെ അദ്ദേഹം ചോദ്യം ചോദിച്ചു ചോദിച്ച് ഇംഗ്ലീഷുകാർ ഇന്ത്യയിൽ വന്ന വർഷത്തിൽ ചെന്നു നില്ക്കും. ഇതൊരു മാനസികനില. ഇനി വേറൊന്നു്. ഞാൻ സ്നേഹിതനുമായി ഉദയഗിരിക്കോട്ടയിൽ ഡിൽനോയിയുടെ ശവക്കല്ലറ കണ്ടു നില്ക്കുകയാണ്. ആ വീരപുരുഷന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ചു് ആലോചിച്ചു് അക്കാലത്തെ യുദ്ധത്തെ സങ്കല്പിച്ചു്. ഞാൻ രോമാഞ്ചമണിഞ്ഞു നില്ക്കുമ്പോൾ ഒന്നു്, രണ്ടു്, മൂന്നു്, നാലു് എന്നു തുടരെത്തുടരെ എണ്ണുന്നതു കേൾക്കുന്നു. തിരിഞ്ഞു നോക്കുമ്പോൾ എന്റെ സ്നേഹിതൻ ശവക്കല്ലറയ്ക്കു് അടുത്തു ഗോപുരാകൃതിയിൽ വച്ചിരിക്കുന്ന വെടിയുണ്ടകൾ എത്രയുണ്ടെന്നു് എണ്ണി നോക്കുകയാണ്. ഡിൽനോയി ആരു് അന്നത്തെ രാജ്യാവസ്ഥ എന്നും അയാൾക്കു ചിന്താവിഷയമല്ല. ഇതു് വേറൊരു മാനസികനില. ഇനിയും വേറൊന്നു്. ഭാര്യയും ഭർത്താവും കൂടെ നടന്നുപോകുമ്പോൾ ഒരു പെൺകുട്ടി ഹൈറേഞ്ചിലേക്കുള്ള റോഡിൽ വച്ചു് കണ്ടു. ഭർത്താവു് പറയുന്നു:– "ഫലിക്കുന്നു. എന്തൊരു ഭംഗി!" ഭാര്യ ഒന്നും മിണ്ടുന്നില്ല. "എന്താ ഭംഗിയില്ലേ?" എന്നു ഭർത്താവിന്റെ ചോദ്യം. ഭാര്യ:– ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചില്ല. അവൾ ഉടുത്തിരുന്ന സാരി കണ്ടോ?

ഭർത്താവു്:– ഇല്ലല്ലോ.

ഭാര്യ:– നീലജോർജറ്റ്. അതിനു ചേർച്ചയുള്ള ബ്ലൗസ്. പാവാട സാറ്റിനാണ്.

ഭർത്താവു്:– പാവാടയോ? സാരിയല്ലേ അവൾ ഉടുത്തിരുന്നതു്?

ഭാര്യ:– അതേ! സാരിപ്പാവാട സാറ്റിൻ.

ഭർത്താവു്:– അതെങ്ങനെ കണ്ടു?

ഉത്തരമില്ല. ഇതു് മൂന്നാമത്തെ മാനസികനില. കലാകാരൻ ആത്മഹത്യയെന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ ഞെട്ടുന്നു; ഡച്ചുയോദ്ധാവിന്റെ ശവകുടീരത്തിനു മുമ്പിൽ ഹർഷപുളകിതനായി നില്ക്കുന്നു; സൗന്ദര്യധാമത്തെ കണ്ടു് ആഹ്ലാദഭരിതനായി നില്ക്കുന്നു. കലയുമായി ബന്ധമില്ലാത്തവർ പൊട്ടാസ്യം സൈനയിഡിന്റെ ഉപയോഗത്തെക്കുറിച്ചു ചോദിക്കുന്നു; കാണാൻ വയ്യാത്ത പാവാട സാറ്റിൽ പാവാടയാണെന്നു് കണ്ടുപിടിക്കുന്നു. നിർഭാഗ്യവശാൽ നമ്മുടെ പല കഥാകാരന്മാരുടെയും മാനസികനില ഇക്കൂട്ടരുടെ മാനസികനിലതന്നെയാണ്. ശ്രീ. കെ. ടി. കെ. ചുല്യർ കുങ്കുമം വാരികയിലെഴുതിയ "ഇരട്ടറകൾ" എന്ന കഥ വായിക്കുക. കലാകാരന്റെ ഉദ്ഗ്രഥനാത്മകമായ സർഗ്ഗശക്തി അതിലില്ലെന്നു നമുക്കു കാണാം. ഒരു സ്ത്രീയുടെ ആത്മഹത്യയാണ് അതിലെ വിഷയം. അതു് ഭാവനയുടെ വെളിച്ചത്തിൽ കാണാതെ അദ്ദേഹം എന്റെ സ്നേഹിതനെപ്പോലെ വെടിയുണ്ടകൾ എണ്ണുന്നു.

* * *

ലോകസാഹിത്യത്തിൽ പേരുകേട്ട അലിഗറികൾ (ലാക്ഷണികകഥകൾ) ഉണ്ടു്. തോമസ് മന്നിന്റെ "മാറിയോ ദി മജീഷ്യൻ" ഒരു ഉദാഹരണം. എങ്കിലും ഇതെഴുതുന്ന ആളിനു് അലിഗറികൾ ഇഷ്ടമല്ല. ഒന്നിനു പകരം മറ്റൊന്നു പറയുക എന്നതാണു് ഇത്തരം കഥകളുടെ സ്വഭാവം. വായനക്കാരൻ ബുദ്ധിയുടെ വ്യാപാരംകൊണ്ടു് ആ "മറ്റൊന്നിൽ"നിന്നു് ആ "ഒന്നിനെ" കണ്ടുപിടിക്കുന്നു. ഇവിടെ ഏതെങ്കിലും കലാസൃഷ്ടി ഒരിക്കലും ബന്ധപ്പെടുന്നില്ല. ഇക്കാരണത്താൽ മലയാളനാട്ടിൽ ശ്രീ കെ വി രവീന്ദ്രൻ എഴുതിയ "കഥ കടംകഥ ഉത്തരം" എന്ന അലിഗറി എനിക്കിഷ്ടമായില്ല. അലിഗറികൾ എഴുതുന്നവർ അതു് ഇഷ്ടപ്പെടുമെന്നില്ല.

* * *

ചേച്ചിയും അനിയത്തിയും. അവരിൽ ചേച്ചിയുടെ "മുറച്ചെറുക്ക"നാണ് ഗോപൻ. അയാൾ അനിയത്തിയെ ആദ്യം വശത്താക്കി. പിന്നീട് ചേച്ചിയേയുംകൊണ്ടു് ഒളിച്ചോടി. ഒളിച്ചോട്ടം കഴിഞ്ഞു് തിരിച്ചു വീട്ടിൽ വന്ന ഈ പൂർവ്വകാലസംഭവങ്ങൾ അനിയത്തി ഓർമ്മിക്കുന്നു. ഗോപനോടു് യഥാർത്ഥ സ്നേഹമുള്ള അവൾ ദുഃഖിക്കുന്നു. ഇതാണ് ശ്രീമതി പ്രഭാമേനോൻ കലാകൗമുദിയിലെഴുതിയ "...രം" എന്ന കഥയുടെ സാരം. വിഷയത്തിനു് പുതുമയില്ലെന്നു പറഞ്ഞു് വേണമെങ്കിൽ ഇതിനെ നിരാകരിക്കാം. അതിനുള്ള യത്നം എനിക്കില്ല. കലാകാരന്മാർ പഴയ വിഷയങ്ങളിലും പഴയ രൂപങ്ങളിലും ആത്മാവിഷ്കാരം നിർവഹിച്ചു് വിഖ്യാതരായിട്ടുണ്ടു്. ബർട്ടോൾട് ബ്രഹ്ത് നൂതനമായ ഇതിവൃത്തങ്ങൾ കണ്ടുപിടിച്ചിട്ടില്ല. പരമ്പരാഗതങ്ങളായ കഥകളും കഥാസന്ദർഭങ്ങളും മാത്രമേ അദ്ദേഹം സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളു. പക്ഷേ ബ്രഹ്ത് "ഒറിജിനൽ ആർട്ടിസ്റ്റല്ല" എന്നു് പറയാൻ ആർക്കെങ്കിലും ധൈര്യം ഉണ്ടാകുമോ? കാളിദാസന്റെ രഘുവംശത്തിനും ശാകുന്തളത്തിനും കഥാവസ്തുസംബന്ധിച്ച മൗലികത്വം ഇല്ല. എന്നാൽ അവ തികച്ചും മൗലികകൃതികളായി പ്രത്യക്ഷപ്പെടുന്നുണ്ടുതാനും. ഇക്കാരണത്താൽ പ്രഭാമേനോന്റെ കഥയ്ക്കു നൂതനത്വമില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ല. ആത്മാവിഷ്കാരത്തിലൂടെ ആ കഥയ്ക്കു നിസ്തുലമായ രൂപം നല്കിയിട്ടുണ്ടോ എന്നു മാത്രമേ പരിശോധിക്കാനുള്ളു. അതിനു ശ്രമിക്കുമ്പോൾ കഥാകാരി വലിയ വിജയം പ്രാപിച്ചില്ലെന്നു പറയേണ്ടതായിവരും.

പനിനീർച്ചെടി വേരുകളിലൂടെ വെള്ളം വലിച്ചെടുത്തു് സ്വന്തം അഭിലാഷത്തെ പച്ചനിറമുള്ള ഇലകളാക്കി മാറ്റുന്നു. ആ അഭിലാഷംതന്നെ ഹരിതപത്രങ്ങളെ പനിനീർപ്പൂക്കളാക്കി മാറ്റുന്നു. അതു് സ്വാഭാവികമായ പ്രക്രിയയാണ്. ചെടിയുടെ പുറത്തൊഴിച്ചിട്ടുള്ള വെള്ളം കണ്ടിവച്ചാൽ ഇലകളും പൂക്കളും ഉണ്ടാവുകയില്ല. പ്രഭാമേനോന്റെ കഥ സ്വാഭാവികമായി വികസിച്ചതല്ല. ശ്രീമതി വാക്കുകൾ "ഇൻജെക്റ്റ്" ചെയ്യുകയാണ്. ഭീമമായ രീതിയിലല്ല! "മാവർമഡാസ്"

യിത്തന്നെ. അലങ്കാരം ഉപേക്ഷിച്ചു പറയാം. പദങ്ങളുടെ പ്രവാഹത്തിൽ — വികാരശൂന്യങ്ങളായ പദങ്ങളുടെ പ്രവാഹത്തിൽ — കഥയിലെ ഭാവം അപ്രത്യക്ഷമാകുന്നു.

Lucien Goldmann മഹാനായ മാർക്സിസ്റ്റ് നിരൂപകനാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ Pour une sociologie du roman എന്ന വിഖ്യാതമായ ഗ്രന്ഥം 1975-ൽ "Towards a Sociology of the Novel" എന്ന പേരിൽ ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അഞ്ചു പ്രബന്ധങ്ങളുണ്ട് ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ. അവയിൽ മൂന്നെണ്ണം പ്രാധാന്യം ആവഹിക്കുന്നു. 1) Introduction to a Structural Study of Malraux's Novels. 2) The Nouveav Roman and Reality. 3) L' Immortelle. മാൽറോയുടെ നോവലുകളെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനം നിസ്തുലമത്രേ. റോബ്ഗ്രിയേ, നതാലിസറോത് എന്നീ ഫ്രഞ്ച് നോവലിസ്റ്റുകളെ താരതമ്യപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടുള്ള രണ്ടാമത്തെ പ്രബന്ധം ഉജ്ജ്വലമായിരിക്കുന്നു. L'Immortelle എന്നത് റോബ്ഗ്രിയേയുടെ ഒരു ഫിലിമിനെക്കുറിച്ചുള്ള നിരൂപണമാണ്. അതും ഈ വലിയ നിരൂപകന്റെ കഴിവിനെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു. ഈ ഗ്രന്ഥത്തിൽ ഓരോ കലാസൃഷ്ടിയും authentic cultural creation ആയിരിക്കണമെന്ന് അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു. നമ്മുടെ എത്ര ചെറുകഥകളെ "യഥാർത്ഥമായ സാംസ്കാരികസൃഷ്ടി" എന്ന് വിശേഷിപ്പിക്കാൻ കഴിയും?

* * *

സ്പാനിഷ് തത്ത്വചിന്തകനായ ഒർട്ടിഗാ ഈഗാസററ് കലാലോകത്തിൽ ഹിററ്ലറുടെ ശബ്ദം കേൾപ്പിക്കുന്നുവെന്ന മട്ടിൽ ഞാൻ "ദേശാഭിമാനി"യിൽ ഒരു ലേഖനം എഴുതി. പത്രാധിപർ ശ്രീ. എം. എൻ. കുറുപ്പ് ആ ലേഖനത്തെക്കുറിച്ച് മുഖവുരയായി ചിലതൊക്കെ രേഖപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അതിനു ഇപ്പോൾ നന്ദി പ്രകാശിപ്പിക്കട്ടെ. എന്നാൽ ആ ലേഖനത്തിലെ ഒരു ഭാഗത്തെ വിമർശിച്ചുകൊണ്ട് മദ്രാസിൽനിന്ന് ശ്രീമതി മേരികുട്ടി ഒരു കത്തെഴുതിയിരിക്കുന്നു. (ദേശാഭിമാനി വാരിക—ലക്കം 51) ക്രൗഞ്ചപ്പക്ഷികളിൽ ഒന്നിനെ വേടൻ എയ്തുവീഴ്ത്തിയപ്പോൾ മറേറപ്പക്ഷി കരഞ്ഞു. അതു കണ്ട വാല്മീകിക്കു ദുഃഖമുണ്ടായി. മഹർഷിയുടെ ആ ശോകം ശ്ലോകമായി മാറി. ഈ ദുഃഖം പ്രപഞ്ചത്തിലാകെയുള്ള ദുഃഖമായി കരുതാമെന്ന് ആ ലേഖനത്തിൽ പറഞ്ഞിരുന്നു. മേരികുട്ടിക്ക് അതിനോടാണ് വിപ്രതിപത്തി. ശ്രീമതി പറയുന്നു:– "ഞാൻ കാണുന്ന ദുഃഖം എം. കൃഷ്ണൻനായർ കാണുന്ന ദുഃഖമല്ല; മറിച്ച് വിശപ്പിനുവേണ്ടി അമ്പെയ്ത വേടന്റെ ദുഃഖമാണ്." മേരികുട്ടിയുടെ ഈ അഭിപ്രായം അത്ര കണ്ടു ശരിയോ എന്ന സംശയമുണ്ട്. വിശപ്പും കാമവും ആണ് പ്രാഥമികങ്ങളായ രണ്ടു വികാരങ്ങൾ. എങ്കിലും മനുഷ്യൻ അനുഷ്ഠിക്കുന്ന കൃത്യങ്ങളിലെല്ലാം വിശപ്പിനെത്തന്നെ കാണേണ്ടതുണ്ടോ? കാട്ടിൽ എത്രയെത്ര നല്ല കിഴങ്ങുകളും കായ്കളും കനികളും ഉണ്ട്! മാംസം കഴിക്കണമെന്നുണ്ടെങ്കിൽത്തന്നെ ക്രൗഞ്ചപ്പക്ഷിയുടെ മാംസമേയുള്ളോ? ഫ്രായിററ് മനുഷ്യന്റെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും കാമം കണ്ടു. പനിനീർപ്പൂ ഇറുത്തെടുത്തു മണപ്പിക്കുന്നതുപോലും സെക്സാണെന്ന് അദ്ദേഹം അഭിപ്രായപ്പെട്ടു. (പനിനീർപ്പൂ ചെടിയുടെ ജനനേന്ദ്രിയമാണെന്ന് ഫ്രായിററ് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു.) അതുപോലെ എല്ലാ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും വിശപ്പിന്റെ ആധിപത്യം കാണേണ്ട കാര്യമില്ല. അത്തരത്തിലുള്ള കാഴ്ച ശരിയാണെന്നും തോന്നുന്നില്ല. മാർക്സോ എംഗൽസോ കാറൽ കൗട്സ്കിയോ പ്ലിക്കാനോഫോ (Plekhanov) ലെനിനോ ഇങ്ങനെയൊന്നും പറഞ്ഞതായി എനിക്കറിവുമില്ല. യഥാർത്ഥമായ പ്രോലിറേററിയൻ സംസ്കാരത്തിന് യോജിച്ച പ്രസ്താവമല്ല മേരിക്കുട്ടിയുടേത്.

* * *

വടക്കോട്ടൊരിടത്ത് മീററിങ്ങിനു പോയപ്പോൾ ഒരു മാന്യന്റെ വീട്ടിൽ ചെന്നിരിക്കേണ്ടതായി വന്നു കുറേ നേരം. അത്രയും സമയംകൊണ്ട് അദ്ദേഹം സ്വന്തം പ്രതാപം കാണിക്കാൻ മറന്നു പോയില്ല. പകലായിരുന്നിട്ടും അദ്ദേഹം പൊടുന്നനവേ ട്യൂബ്‌ലൈററിന്റെ സ്വിച്ചിട്ട് അതു കത്തിച്ചു. എന്നിട്ട് വിവരണമാണ്: ഇതു മുഴുവൻ മെർക്കുറി പേപ്പറാണ്. അതൊരു ഫിലമെൻറായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു. കറൻറ് ഒഴുകുമ്പോൾ മെർക്കുറിപേപ്പർ അൾട്രാ വൈലററ് ലൈററ് നല്കുന്നു—എനിക്ക് ഒന്നും മനസ്സിലായില്ല. ഞാൻ ട്യൂബ് കണ്ടിട്ടില്ല. അതുകൊണ്ട് മിഴിച്ചിരുന്നതേയുള്ളു. അപ്പോഴാണ് മാന്യന്റെ മകൾ വന്ന് "അച്ഛാ കൂലിക്കാർ പോകാൻ നില്ക്കുന്നു" എന്നറിയിച്ചത്. അദ്ദേഹം മേശവലിച്ചു തുറന്ന് ആറേഴ് നൂറുരൂപ നോട്ടുകൾ പുറത്തെടുത്തിട്ടു. ഒരു നൂറുരൂപ നോട്ട് എടുത്ത് മകളുടെ നേർക്ക് ഒററ ഏറ്. ബാക്കി നോട്ടുകൾ ഫാനിന്റെ കാററിൽ മേശപ്പുറത്തുകിടന്നു പറക്കുന്നു. അത്ര വളരെ നൂറുരൂപ നോട്ടുകൾ ഒരുമിച്ചു കണ്ടിട്ടില്ലാത്ത ഞാൻ അമ്പരന്നു. ഇടയ്ക്ക് അദ്ദേഹം വാതിലുകൾ അടയ്ക്കുന്നു, തുറക്കുന്നു; തന്റെ വീട്ടിൽ പരിപൂർണ്ണമായ സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ടെന്നു കാണിക്കാനുള്ള യത്നം.

കലയുടെ ലോകത്തിൽ ഇതു പോലെ സ്വാതന്ത്ര്യം കാണിക്കുന്നവരുണ്ട്. അതു ദ്രഷ്ടാക്കളുടെ അനുമതി നേടുമോയെന്ന് അവർ ആലോചിക്കാറില്ല. ഡി. എച്ച്. ലോറൻസിന്റെ "The man who died." എന്ന ദീർഘമായ കഥ. അതൊരു കലാശില്പമാണെന്നതിൽ സംശയമില്ല. എങ്കിലും ശവകുടീരത്തിൽ നിന്ന് ഉയിർത്തെഴുന്നേററു വരുന്ന ക്രിസ്തു ഒരു സ്ത്രീയുമായി ചേരുന്ന ഒരു ചിത്രം ലോറൻസ് കാണിച്ചു തരുമ്പോൾ എനിക്കിഷ്ടമാകുന്നില്ല. അതു വ്യക്തമായി എഴുതാൻ പോലും എന്റെ ക്രിസ്തുഭക്തി സമ്മതിക്കുന്നില്ല. ആ സംഗമം ലോറൻസിന്റെ കഥയിലേയുള്ളു; വേറൊരിടത്തുമില്ല. ദേശാഭിമാനിയിൽ സി. സി. നായാസലി എഴുതിയ മണൽത്തീരം എന്ന കഥ നോക്കുക. ഒരുത്തിയുടെ ചേച്ചി ഒരുത്തന്റെ കൂടെ ഒളിച്ചോടിപ്പോയി. അച്ഛനില്ല, അമ്മയില്ല. മുത്തശ്ശി വേറെ എവിടെയോ പോയി. രാത്രി സമയം മദ്യപാനം ചെയ്തുകൊണ്ട് ഒരുവൻ അവളുടെ വാതിലിൽ മുട്ടുന്നു. ആദ്യം ഒന്നു പേടിച്ചെങ്കിലും ധൈര്യം വരുത്തി അവൾ വാതിൽ തുറന്ന് അലർച്ചയുടെ മട്ടിൽ "ആരത്?" എന്നു ചോദിച്ചു. നല്ല ചോദ്യം. പെണ്ണായാൽ ഇങ്ങനെ തന്നെ പ്രവർത്തിക്കണം. പക്ഷേ കഥയിൽ മാത്രമേ ഇങ്ങനെ കതകു തുറക്കാൻ പററൂ. കഥയിൽ മാത്രമേ ഇങ്ങനെ ചോദിക്കാൻ പററൂ. എന്റെ പരിചയക്കാരൻ സ്വന്തം വീട്ടിൽ സ്വാതന്ത്ര്യം കാണിച്ചതുപോലെ ഈ കഥാകാരനും സ്വാതന്ത്ര്യം കാണിക്കുന്നു. അതിൽക്കൂടുതലായി എന്തു പറയാനാണ്?

* * *

വിവാഹസമയം. എന്തെന്നില്ലാത്ത ആൾക്കൂട്ടം കല്യാണമണ്ഡപത്തിനു ചുററും. നാം ഒരിടത്തു ചെന്നു നിന്നു വിവാഹം കാണാമെന്ന് വിചാരിക്കുന്നു; കാണാൻ വയ്യ. അവിടെ നില്ക്കുമ്പോൾ വേറൊരിടത്തു നിന്നാൽ ശരിയായി കാണാമെന്നു തോന്നുന്നു. അങ്ങോട്ടു വേഗത്തിൽ പോകുന്നു. അവിടെ നിന്നാലും ഫലമില്ല! മറെറാരിടത്തു ചെന്നാൽ കാണാമെന്ന് വിചാരം. പക്ഷേ, അവിടെ ചെന്നിട്ടും പ്രയോജനമില്ല. ഒടുവിൽ നിരാശപ്പെട്ട് ഒഴിഞ്ഞുമാറി നില്ക്കുന്നു. വിവാഹം കഴിഞ്ഞ് ആളുകളൊക്കെ പിരിയുമ്പോൾ വരന് ഹസ്തദാനം ചെയ്തിട്ട് നമ്മൾ സ്ഥലം വിടുന്നു. ഈ അനുഭവം പലർക്കുമുണ്ടായിക്കാണും. വായനക്കാരന്റെ അനുഭവം ഇതു തന്നെ. ഒരു വാരിക കൈയിലെടുക്കുമ്പോൾ അതിലൊന്നുമില്ല! മറെറാന്നു കൈക്കലാക്കുമ്പോൾ അതിലും ഒന്നുമില്ല. അക്ഷീണയത്നം ഒടുവിൽ ക്ഷീണിച്ചു പിന്മാറുന്നു. പ്രിയപ്പെട്ട വായനക്കാരേ! നിങ്ങളോടൊപ്പം ഞാനും ക്ഷീണിച്ചിരിക്കുന്നു.

—o—

ആർക്കാണാവശ്യം?

ചെറുപ്പക്കാരൻ കിടക്കയിൽ കിടന്ന് ഒരു സിഗരററ് വലിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ കാമുകി പറഞ്ഞു:

നമുക്ക് വിവാഹം കഴിക്കാം?

സിഗരററ് ഊന്നിവലിച്ചുകൊണ്ട് ചെറുപ്പക്കാരൻ നിരാശയോടെ ചോദിച്ചു:

എന്റെ പൊന്നേ, ആർക്കാണ് നമ്മെയൊക്കെ ആവശ്യം?

മാറണിച്ചെപ്പിനെപ്പററി

പന്തളം കെ. പി.

എഴുതാൻ നാണമുണ്ട്. എങ്കിലും എഴുതിപ്പോവുകയാണ്. രണ്ടുമൂന്നു മാസം മുമ്പ് എന്റെ വീട്ടുകാരി എന്നോടു പറഞ്ഞു. "മലയാളനാടി"ലെ സാഹിത്യവാരഫലത്തിൽ ശ്രീ. കൃഷ്ണൻനായർ "നമ്മുടെ" ഒരു കവിതയെ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന്. പരാമർശവിഷയമായ വരികൾ ചൊല്ലി കേൾപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. അതെന്റേതാണോ എന്ന സംശയം തോന്നി. "നമ്മുടേതുതന്നെ" എന്ന് അവൾ തറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു. ഞാൻ തർക്കിച്ചില്ല. രണ്ടോ നാലോ വരി പാട്ടിന്റെ പേരിൽ എന്തിനാണ് ഒന്തഹിതം? മററു വല്ലവരുമെഴുതിയതാണെങ്കിലും ക്രെഡിററ് Credit എനിക്കു കിട്ടിയിരിക്കുന്നനിലയ്ക്ക് സ്വീകരിക്കാനോ നിരാകരിക്കാനോ ഒരുങ്ങാതെ മിണ്ടാതിരിക്കുന്നതാണല്ലോ ബുദ്ധി.

പക്ഷേ, രണ്ടുമാസം കഴിഞ്ഞു വീണ്ടും ശ്രീമതി പറഞ്ഞു: അതേ കവിതതന്നെ വീണ്ടും കൃഷ്ണൻനായർ പരാമർശിച്ചിരിക്കുന്നെന്ന്. അത്രയുമായപ്പോൾ ശ്രദ്ധിക്കാതിരിക്കാൻ വയ്യാതെ വന്നു. ശ്രദ്ധിച്ചു.

> മാറണിച്ചെപ്പിൻ മറവഴിഞ്ഞും
> കാമുകപംക്തിയിൽ കണ്ണേറിഞ്ഞും
> അയ്യമ്പൻ പാട്ടുകൾ പാടി പാടി
> അയ്യയ്യ ഞങ്ങളിന്നോണമാടി.

രണ്ടാമത്തെ വരിക്ക് ഒന്നാം വരിയുമായി പ്രാസപ്പൊരുത്തമില്ലാത്തതുകൊണ്ട് അങ്ങനെ ആയിരിക്കയില്ല ഞാനെഴുതിയതെന്ന് സ്നേഹപൂർവ്വമായ ഒരു വിമർശവും കണ്ടു. ഞാൻ ചിന്തിച്ചു നോക്കി, പിക്കാസോ മാതൃകയിലുള്ള അത്യാധുനിക കവിതകൾ വരുന്നതിനു മുമ്പാണ് ഞാൻ ചില ഗാനകൃതികൾ എഴുതിയിരുന്നത്. അതേ അക്ഷരംതന്നെ ഒത്തില്ലെങ്കിലും അതേ വർഗ്ഗത്തിലുള്ള അക്ഷരവും അതേ സ്വരവും ആദ്യ വരിയിലേതുപോലെ രണ്ടാം വരിയിലും ഒപ്പിക്കുവാൻ ഞാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നു. പിന്നെയെങ്ങനെ ആദ്യപാദത്തിലെ "മാറണിച്ചെപ്പും" രണ്ടാം പാദത്തിലെ "കാമുകപംക്തിയും" എന്റെ ഗാനശകലത്തിൽ വന്നുകൂടി എന്നു ഞാൻ ഉൽക്കണ്ഠയോടുകൂടി ചിന്തിച്ചു. ഓർത്തോളംകൂടി അതേക്കാൾ ഗുരുതരമായ മറുചില വൈകല്യവും തെളിഞ്ഞുകണ്ടു. മൂന്നും നാലും വരികൾക്കു പ്രസക്തമാണെങ്കിലും നാലാം വരിയിലെ "ഞങ്ങൾ" ഒന്നാം വരിയിലെ "മാറണിച്ചെപ്പി"ന്റെയും രണ്ടാം വരിയിലെ "കണ്ണേറിഞ്ഞ"തിന്റേയും വിവരം അത്ര വ്യക്തമായി പറയാനാകുന്നിയതു് തീർച്ചയായും അവിവേകമായിപ്പോയി.

എങ്കിലും പ്രസ്തുത ഗാനത്തിന്റെ കർത്താവു ഞാൻ തന്നെയാണെന്നു സമ്മതിക്കേണ്ടി വന്നിരിക്കയാണ്. ഈ വികലാംഗ സന്തതിയുടെ ഉത്ഭവചരിത്രമാണ് എന്റെ ക്ഷമാപണം.

ഇടയ്ക്കൊന്നു പറഞ്ഞോട്ടെ. വിദൂരപ്രസക്തി മാത്രമുള്ള ഒരു സംഭവത്തെപ്പററി. രണ്ടോ മൂന്നോ വർഷം മുമ്പ് ഒരു അഖിലലോക സർവ്വമതസമ്മേളനം. അന്നത്തെ എഫ്. എ. സി. ററി. ജനറൽ മാനേജർ ശ്രീ. എം. കെ. കെ. നായർ അവർകളുടെ ഭഗീരഥപ്രയത്നഫലമായി ശാസ്താംകോട്ടയിൽ കൂടുകയുണ്ടായല്ലോ. ഒരു മതവും പൂർണ്ണമല്ലെന്നാണ് അന്നും ഇന്നും എന്റെ വിചാരം. എന്നാൽ എല്ലാമതവും ഒന്നിക്കുമ്പോഴെങ്കിലും ഒരു പൂർണ്ണതയുണ്ടാകുമെന്നുള്ള പ്രതീക്ഷയും അതോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്നു. അതുനിമിത്തം പ്രസ്തുത അഖിലലോക സർവ്വമതസമ്മേളനത്തിൽ ഒരു ശ്രോതാവായി ഞാനും ചെന്നുകൂടി. ഏതോ ഒരു കോണിൽ പതുങ്ങി ഒതുങ്ങി നിന്നിരുന്ന ഞാൻ സഹൃദയാഗ്രേസരനായ ശ്രീ. ഇ. എം. കോവൂരിന്റെ വീക്ഷണപഥത്തിൽ അകപ്പെട്ടവൻ ഇരയായി. മതപ്രഭാഷണത്തിനിടയിൽ ശ്വാസംമുട്ടിയിരുന്ന ആ ഹൃദയാലു എന്നെപ്പോലെ നിരായുധനായ ഒരു ഇരയെ കിട്ടിയാൽ വിടുമോ—? വിട്ടില്ല. എന്നെയുംകൊണ്ട് എം. കെ. കെ. നായരുടെ മുറിയിൽ ചെന്നു. അപ്പോൾ ഒരു സംശയം എന്നെ എങ്ങനെ പരിചയപ്പെടുത്തണമെന്ന്! സാഹിത്യകാരനെന്നോ കലാകാരനെന്നോ [പറഞ്ഞാൽ] പററുകില്ല. ശ്രീ. എം. കെ. കെ. നായർക്ക് ഇന്നുള്ള സകല സാഹിത്യകാരന്മാരെയും കലാകാരന്മാരെയും അറിയാം. ഞാൻ ശ്രീ കോവൂരിന്റെ ധർമ്മസങ്കടം മനസ്സിലാക്കി. "പരേതനായ ഒരു കവി" എന്നു പറഞ്ഞാലു എന്ന് നിർദ്ദേശിച്ചു. കവിക്കു പകരം മഹാകവി എന്നു കൂട്ടിച്ചേർത്ത് അദ്ദേഹം അതേ വിശേഷണസഹിതം എന്നെ അവതരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ശ്രീ. നായർ ആദ്യം വിഷമിച്ചു പിന്നെ ചിരിച്ചു! അപ്പോഴേക്കും ഞാൻ ഒരു വിശദീകരണവും കൊടുത്തു. കൃത്രിമ വളപ്രയോഗം വരുന്നതിനു മുമ്പുണ്ടായിരുന്നവരിൽ ശേഷിച്ച ഒരുവനാണു ഞാനെന്ന്! സാഹിത്യകാരന്മാർക്കുമുണ്ടോ കൃത്രിമവളപ്രയോഗമെന്ന് അദ്ദേഹം ചോദിച്ചില്ല. എഫ്. എ. സി. ററി.യുടെ അന്നത്തെ ജനറൽ മാനേജർക്ക് ചോദിക്കാതെ തന്നെ അതറിയാമായിരുന്നു.

ഇനി "മാറണിച്ചെപ്പി"ന്റെ കാര്യം ഇതാ. 1938 മദ്ധ്യത്തോടുകൂടി കേരളകൗമുദി ദിനപത്രം അന്നത്തെ സർക്കാർ നിരോധിച്ചു. സ്റ്റേററുകോൺഗ്രസ്സിന്റെ വേലിയേററത്തിന്റെ കാലമായിരുന്നു അത്. ദിനപത്രം നിരോധിച്ചപ്പോൾ "നവശക്തി" "പ്രബോധിനി" എന്നു രണ്ടു വാരികകൾ അതേ പ്രസ്സിൽ നിന്നും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു തുടങ്ങി. അറിഞ്ഞോ അറിയാതെയോ ഇന്നും പലരും ഉദ്ധരിക്കുന്ന "ഉണ്ടാക്കി വരുന്നു" എന്നുള്ള ലേഖനം മുതൽ ആഴ്ചയിൽ രണ്ടു ലേഖനം വീതം ഈ വാരികകളിലായി എഴുതി ഞാൻ എന്റെ പേരിനു സാമാന്യത്തിലധികം പ്രചാരം നേടി. ഇടയ്ക്ക് ആ കൊല്ലത്തെ ഓണവും വന്നു. ആ സന്ദർഭത്തിൽ എന്തിനോ കൗമുദിയുടെ ആഫീസിൽ ചെന്ന എന്നെ സി. വി. കുഞ്ഞുരാമൻ പിടിച്ചു നിർത്തി ഒരോണപ്പാട്ടെഴുതണമെന്നു നിർബന്ധിച്ചു. അതിന് ഏതാനും വർഷം മുമ്പ് ശ്രീ. ഇ. വി. യും അദ്ദേഹവും സഹഗ്രന്ഥകാരന്മാരായി "ഗാന്ധികാലം ഓണപ്പാട്ട്" എന്നപേരിൽ ഒരു ഓണപ്പാട്ടു പുസ്തകം മലയാളരാജ്യക്കാർ മുഖാന്തരം പ്രസിദ്ധം ചെയ്യുന്നും അതിനു പ്രതീക്ഷിച്ചതിൽ കവിഞ്ഞ പ്രചാരം സിദ്ധിച്ചുവെന്നും അതുപോലെ ഞാനും സി. വി. യും ചേർന്ന് ഒരു കോൺഗ്രസ്സുകാലം ഓണപ്പാട്ടെഴുതുവാൻ നല്ല സന്ദർഭമാണപ്പോഴെന്നദ്ദേഹം പ്രേരിപ്പിച്ചു. സാഹിത്യാചാര്യനായ സി. വി.യുടെ സഹഗ്രന്ഥകാരനാകുവാൻ എനിക്കു സങ്കോചം തോന്നിയെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വാത്സല്യപൂർവ്വമായ പ്രേരണക്കു വഴങ്ങാതെ ഒഴിഞ്ഞുമാറുവാൻ എനിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. അദ്ദേഹം മൂന്നു പാട്ടെഴുതാമെന്നും എന്റെ വകയായി അഞ്ചു പാട്ട് അതിന്റെ കൂടെ ചേർക്കണമെന്നും ആയിരുന്നു നിർദ്ദേശം. എന്റെ പങ്കിലുള്ള അഞ്ചു പാട്ടും അന്നു രാത്രി എഴുതി പിറേറന്നു രാവിലെ ഏല്പിക്കാമെന്നു ഞാൻ സമ്മതിച്ചു. പക്ഷേ, അതിനു സമയമുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഓണം അത്ര അടുത്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് അപ്പോൾ തന്നെ അവിടെയിരുന്ന് എഴുതണമെന്നു വന്നു. അങ്ങനെ സി. വി. എന്ന ആചാര്യനും ഞാൻ എന്ന ഏകലവ്യനും അടുത്തടുത്ത് ഓരോ മേശയുടെ അരികിലിരുന്നു പാട്ടെഴുതിത്തുടങ്ങി. ഒരു വരി തീരുമ്പോഴേക്കും "മാററർ" വാങ്ങാൻ ഫോർമാൻ എത്തും. രണ്ടാമതു വായിച്ചു നോക്കാൻ സമയം തരാതെ അയാൾ ആ "വരി" കൊണ്ടുപോവുകയും ചെയ്യും. രണ്ടാമത്തെ വരി എഴുതുമ്പോൾ ആദ്യത്തെ വരി എന്തായിരുന്നുവെന്ന് ഓർമ്മിക്കാനുള്ള സാവകാശം പോലും ആ സാഹിത്യകർഷകൻ അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. എന്റെ ഒന്നാം വരിയുടെ താഴെ സി. വി. യുടെ രണ്ടാം വരിയോ അല്ലെങ്കിൽ മറിച്ചോ അച്ചടിക്കാനിടയാകാതിരുന്നതു് അച്ചടിപ്പിശാചിന്റെ വകതിരിവുകൊണ്ടു മാത്രമാണ്. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞാൽ ഒരു തവണയെങ്കിലും പ്രൂഫ് നോക്കുവാൻപോലും ഞങ്ങൾക്കു സാധിച്ചില്ല. അങ്ങനെനോക്കിയേ തീരൂ എന്ന നിർബന്ധവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അടുത്ത പ്രഭാതത്തിൽ "കോൺഗ്രസ്സുകാലം ഓണ

മലയാളനാട്
വാരിക
വരിസംഖ്യനിരക്ക്

ഒരു വർഷത്തേക്ക്	40–00ക
ആറുമാസത്തേക്ക്	20–00ക
ഒററപ്രതി	00–75സ

വിദേശങ്ങളിൽ അയയ്ക്കുന്നതിന് വരിസംഖ്യാനിരക്കിൽനിന്നും പോസ്റ്റേജ് കൂടുതലായിരിക്കുന്നതാണ്.

മാനേജർ.

പ്പാട്ട്" നാടാകെ പരന്നു." അതിന്റെ അടുത്തദിവസം അതു ഗവൺമെൻറ് കണ്ടുകെട്ടുകയും ചെയ്തു. അച്ചടിച്ച ഒരു പ്രതിപോലും ഇന്നു കൈവശമില്ല. ഈ ഓണപ്പാട്ടിൽ പ്രാസം തെററിയതിനോ ആശയം കുഴഞ്ഞതിനോ കാരണം അതിന്റെ ഉൽപത്തിയുടെ ഈ ചരിത്രം മാത്രമാണ്.

ഈ ഓണപ്പാട്ടിനും ശ്രീ സി. വി. യുടെ സഹഗ്രന്ഥകാരനെന്നുണ്ടായിരുന്ന എന്റെ പദവിക്കും ഒരു ഉത്തരപർവ്വംകൂടിയുള്ളതും ഇതോടൊപ്പം സൂചിപ്പിച്ചേക്കാം. നാലോ അഞ്ചോ കൊല്ലംമുമ്പ് സി. വി. കുഞ്ഞുരാമന്റെ ജനനത്തിന്റെയോ ചരമത്തിന്റെയോ — ഏതായിരുന്നു എന്ന് എനിക്കു നിശ്ചയമില്ല — ഒരു ജൂബിലി വന്നു. കേരളകൗമുദി അതു് സമർഹമായ വിധം ആഘോഷിക്കയും ചെയ്തു. ആവശ്യപ്പെടാതെ തന്നെ ഞാനും ഒരു ചെറിയ ലേഖനം അയച്ചുകൊടുത്തു. മറുപടിക്കു മേൽവിലാസം എഴുതി സ്റ്റാമ്പൊട്ടിച്ച കവർ അതു സഹിതം അയച്ചിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടു ലേഖനം തിരിച്ചുകിട്ടിയില്ല. പരസ്യം ചെയ്തതുമില്ല. ഏതാനും മാസം കഴിഞ്ഞ് കേരളകൗമുദിയിലെ ഒരു അധികാരിയെ കണ്ടപ്പോൾ ഞാനിതേപ്പററി പറഞ്ഞു. അപ്പോൾ അദ്ദേഹം പത്രലോകസാധാരണമായ ഒരു പരമസത്യം എനിക്കു വെളിപ്പെടുത്തിതന്നു. കേരളകൗമുദിക്കു എന്നോടു സ്നേഹക്കുറവോ ബഹുമാനക്കുറവോ ഇല്ല. ലേഖനം എന്റേതാണെന്നറിഞ്ഞിരുന്നെങ്കിൽ പരസ്യംചെയ്യുകയും ചെയ്യുമായിരുന്നു. പക്ഷേ ആ ലേഖനം എന്റേതാണെന്ന് അറിഞ്ഞുകാണുകില്ല. അങ്ങനെ അറിയുന്നതിന് ലേഖനത്തിന്റെ തലപ്പത്ത് എന്റെ പേരുണ്ടായിരുന്നാൽ മാത്രം പോരാ? അതു പൊട്ടിച്ചു വായിക്കുന്ന ആളിന് ഞാൻ വ്യക്തിപരമായി അറിയപ്പെട്ടിരിക്കുകയും വേണം? ഈ രഹസ്യം അറിഞ്ഞപ്പോഴാണ് ശ്രീ. ഇ. എം. കോവൂർ എന്നെ ശ്രീ. എം. കെ. കെ. നായർക്കു പരിചയപ്പെടുത്തിയ രീതിയുടെ ഔചിത്യം മനസ്സിലായതു്. പ്രധാനപ്പെട്ട ഓരോ പത്രത്തിനും അതാതിന്റേതായ ഭ്രമണപഥങ്ങളുണ്ടത്രേ. ആ ഭ്രമണപഥത്തിൽ ചുററുന്ന സാഹിത്യസ്ഫുടനിക്കുകളുമുണ്ട്. അതിൽപെട്ട ഒരു സ്ഫുടനിക്കിന്റെ പേരിലല്ലാതെ ലേഖനം ഭ്രമണകേന്ദ്രത്തിൽ അറിയപ്പെടുക അത്ര എളുപ്പമല്ല.

ഇനി ശ്രീമാൻ കൃഷ്ണൻനായരുടെ പ്രശംസാപരമായ വിമർശനത്തെ ഒന്നുകൂടി പരാമർശിച്ചോളട്ടെ. പ്രാസമില്ലെന്നുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിമർശം 1976–ന്റെ ആരംഭത്തിലാണ് നടത്തിയതെന്ന് അദ്ദേഹം ശ്രദ്ധിച്ചോ എന്തോ—? ഇപ്പോൾ കവിതക്കു വൃത്തംപോലും വേണ്ടാ. പിന്നെയല്ലേ പ്രാസം വൃത്തം വേണമെന്നു പറയുന്നതുതന്നെ ഒതരം സാഹിത്യബൂർഷ്വാസിസമാണ്. അപ്പോൾ പ്രാസം വേണമെന്നു പറയുന്നതോ? പിക്കാസോയുടെ മോഡേൺആർട്ട് എന്ന മത്തരക്ഷസ്സ് ചിത്രകലയെ വിട്ടിട്ട് പാവപ്പെട്ട കൈരളിയെ കടിച്ചുകീറി ചോരകുടിച്ച് അലറുകയാണ്. അതിനിടയിലാണ് ശ്രീമാൻ കൃഷ്ണൻനായർ പ്രാസമെന്നും വൃത്തമെന്നുമൊക്കെ പറയുന്നതു്? ഇനി ശ്രീമാൻ കൃഷ്ണൻനായരുടെ അഭിപ്രായം മാനിച്ച് കഴിയുന്നത്ര പ്രാസവും വൃത്തവും ശരിയാക്കി ഞാനൊരു കവിത എഴുതാമെന്നുവച്ചാലോ, ഏതു പത്രം പരസ്യംചെയ്യും? ഞാൻ ഒരു പത്രത്തിന്റെയും സ്ഫുട്നിക്കല്ല. ആകുവാനുള്ള ഭ്രമണകൗശലവും എനിക്കില്ല— അതുകൊണ്ടു "മലയാളനാട്ടും" ഈ ലേഖനം പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ എനിക്കു പരാതിയുമില്ല.

—0—

മൂന്ന്

ആർ. കെ.

ഞാൻ റോഡിലിറങ്ങിയപ്പോൾ ഭക്തജനങ്ങളുടെ സഞ്ചാരബാഹുല്യം കൊണ്ട് ടൂറിസ്റ്റ് ബസ്സുകളും ടാക്സികളും കൊണ്ട് റോഡ് ഏതാണ്ട് നിറഞ്ഞിരുന്നു. ഗംഗോത്രി — യമുനോത്രി — കേദാർ — ബദരിയാത്രക്കെത്തുന്ന ഭക്തജനങ്ങളെ കയററികൊണ്ടു പോകുന്ന വാഹനങ്ങളാണ് ആ വാഹനങ്ങൾ. ദീർഘമായ ബസ്സുയാത്രകഴിഞ്ഞെത്തിയ ഭക്തജനങ്ങൾ പരവശരായി ബസ്സുകളിൽനിന്ന് ഇറങ്ങുന്നു. എല്ലാവരുടെയും കൈയ്യിൽ, ത[illegible]ദിവസം കണ്ടരീതിയിലുള്ള നീണ്ടു അററം കൂർത്ത, വടികളുണ്ട്. ബസ്സുകളുടെ മുകളിൽ ഭാണ്ഡക്കെട്ടുകളും യാത്രക്കാരുടെ മററു സാധനസാമഗ്രികളുമാണ്.

കൾ നടന്നപ്പോൾ ഹിമാലയത്തിലേക്കുള്ള വാതിൽ കടക്കുന്ന ശ്രമത്തിലാണ് ഞാനെന്ന് എനിക്ക് ബോദ്ധ്യപ്പെട്ടു. ഒന്നാം ദിവസം രാത്രി ചിലവഴിച്ചതു് ഋഷികേശിൽനിന്നും 30 കിലോമീററർ അകലെയുള്ള ഒരു ഗ്രാമത്തിലാണ്. അന്നത്തെ നടത്തക്കിടയിൽ ചിലസ്ഥലങ്ങളിൽവെച്ച് ഗംഗാജലം കാണാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു. സമതലങ്ങളിൽ [illegible] ഒഴുകുന്ന ഗംഗ[illegible] ബന്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. വീതികുറവാണെങ്കിലും അതു് ആഴമേറിയതും അതിവേഗതയായി പ്രവഹിക്കുന്നതും ആണെന്ന് ഒററനോട്ടത്തിൽനിന്നും മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു.

രണ്ടാം ദിവസം പുലർച്ചയ്ക്ക് ഉണർന്ന് ദേവപ്രയാഗിലേക്കു നടന്നു. വഴിയിൽ കണ്ടുമുട്ടിയ പഥികരിലധികവും സമീപവാ

കേദാരനാഥിലേക്ക്

ഞാൻ നടന്ന് ബസ്സ്സ്റ്റാൻഡിലെത്തി. അവിടെ ഒരു വലിയ മാപ്പ് ഉണ്ടായിരുന്നു. അതിൽ ഋഷികേശിൽനിന്നും ഉത്തരഖണ്ഡിലെ പ്രധാന പുണ്യസ്ഥലങ്ങളിലേക്കുള്ള വഴികളും ദൂരവും രേഖപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. ഋഷികേശിൽനിന്ന് വടക്കോട്ടു തിരിച്ചാൽ ആദ്യത്തെ പ്രധാന താവളം ദേവപ്രയാഗാണ്. ദൂരം അറുപതോ എഴുപതോ കിലോമീററർ.

വഴിയിൽ കണ്ട ചിലരോട് ചോദിച്ചു മനസ്സിലാക്കി ഞാൻ ദേവപ്രയാഗ് ലക്ഷ്യമാക്കി നടന്നു. നടപ്പായ റോഡിൽ കൂടി കുറച്ചുദൂരം നടന്നപ്പോൾ ഒരു വലിയ പാലം കണ്ടു. അതു് കടന്ന് [illegible] എത്തിയതോടെ റോഡ് [illegible] പോകുന്നത[illegible] കാണാൻ കഴിഞ്ഞു.

ഋഷികേശിൽനിന്നും ഉ[illegible] പോകുന്ന പാതയിലൂടെ ഏ[illegible]

സികളായിരുന്നു. [illegible] പോകുന്നവയും അവിടെനിന്നും [illegible] വരുന്നവയുമായ ഒട്ടേറെ വാഹനങ്ങൾ മാർഗ്ഗമദ്ധ്യേ കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. ഋഷികേശിൽനിന്ന് അകലുംതോറും ചുററും കാണുന്ന മലകളുടെ ഉയരം വർദ്ധിച്ചുവന്നു. മലകളുടെ നിറുകയിൽ [illegible] ഇടയ്ക്കിടെ [illegible] പാതകളിലൂടെ ആ പാത [illegible] ചില സ്ഥലങ്ങളും മലഞ്ചെരുവുകളിൽ [illegible] ഗ്രാമങ്ങളും കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. സന്ധ്യയോടടുത്തപ്പോൾ ഞാൻ ദേവപ്രയാഗിൽ എത്തി. ഭാഗീരഥി (ഗംഗ) [illegible] സന്ധിച്ചുചേരുന്ന [illegible] പുരാണപ്രസിദ്ധമത്രെ [illegible] ഗംഗയും [illegible] ശങ്ങളിലുമായി [illegible] പാലം [illegible] ബസ്സ്

ബന്ധിപ്പിക്കുന്നു. ദേവപ്രയാഗിനു ചുററും ഉയർന്ന മലകളുടെ ഒരു കോട്ടതന്നെ നിലകൊള്ളുന്നു. ദേവപ്രയാഗിൽനിന്നും ഒരു വഴി കേദാർനാഥ് ബദരീനാഥ് എന്നിവിടങ്ങളിലേക്കും മററൊരു വഴി ഗംഗോത്രിയിലേക്കും തിരിയുന്നു. ഞാൻ തിരഞ്ഞെടുത്തതു കേദാർ—ബദരി എന്നിവിടങ്ങളിലേക്കുള്ള വഴിയാണ്.

ദേവപ്രയാഗിൽ ഒരു രാത്രി തങ്ങി അടുത്ത ദിവസം പുലർച്ചയ്ക്കുണർന്ന് തണുത്ത ഗംഗാജലത്തിൽ കുളിച്ച്, ഞാൻ എന്റെ യാത്ര തുടർന്നു. ചുററും കണ്ട പ്രകൃതിയിൽനിന്നും ഞാൻ ഹിമാലയത്തിന്റെ മുകൾത്തട്ടുകളിലേക്കാണ് പൊയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. മലകളുടെ വലിപ്പവും നിറങ്ങളും മാറിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ഇപ്പോൾ ഗംഗയുടെ പ്രധാന പോഷകനദിയായ അളകനന്ദയുടെ തീരത്തുകൂടിയാണ് ഞാൻ നടക്കുന്നത്. ചുററിനുമുള്ള പർവ്വതങ്ങൾക്ക് ഉയരം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്നുവോ?

നാലാം ദിവസം വൈകിട്ട് അഞ്ചുമണിയോടുകൂടി ഞാൻ ഗഢ്‌വാളിലുള്ള ശ്രീനഗർ എന്ന പട്ടണത്തിലെത്തിച്ചേർന്നു. പകൽ നല്ല ചൂടും രാത്രിയിൽ ഒരുവിധം തണുപ്പും അനുഭവപ്പെട്ടു. ശ്രീനഗർ ആ പ്രദേശത്തെ പ്രധാനപട്ടണമാണ്. അവിടെ, കോളേജ്, പോലീസ്സ്റ്റേഷൻ, കോടതി, ആശുപത്രി എന്നീ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കു പുറമെ ഒന്നിലധികം ലോഡ്ജുകളും ധർമ്മശാലകളും ഉണ്ടായിരുന്നു. ശ്രീനഗർ കാലാകാലങ്ങളായി യാത്രികരുടെ ഒരു സ്ഥിരം താവളവും ആ പ്രദേശത്തെ പ്രധാന കച്ചവടകേന്ദ്രവും ആണ്.

ഒരു കുന്നിൻ ചെരുവിലാണ് ശ്രീനഗർ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. ആ കുന്നിന്റെ അടിവാരത്തുകൂടി അളകനന്ദ സാമാന്യം വീതിയിൽ ഒഴുകുന്നു. അതിന്റെ കരയിൽ ഒരു ചെറിയ ക്ഷേത്രം കണ്ടു. ഞാൻ താഴെയിറങ്ങി ഗംഗയിൽ സ്നാനം കഴിഞ്ഞ് ആ ക്ഷേത്രത്തിലെത്തി ദർശനം നടത്തി. വ്യാഘ്രോപരി ആസനസ്ഥയായ ദുർഗ്ഗാദേവിയുടെ ഒരു പ്രതിഷ്ഠ ആയിരുന്നു അത്. ആ വിഗ്രഹത്തിന് ശ്രൂപഭംഗിയോ ശില്പചാതുര്യമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മാത്രമല്ല, അതിനു പുറമേ വർണ്ണക്കടലാസുകൾ ഒട്ടിച്ചുവച്ച് മോടി പിടിപ്പിക്കാൻ ഒരു വൃഥാശ്രമവും നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ആ സ്ഥാനത്ത് പ്രതിഷ്ഠിതമാവാനുള്ള യോഗ്യത ആ വിലക്ഷണമൂർത്തിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്തോ പന്തികേട് തോന്നിയതിനാൽ ക്ഷേത്രവും പരിസരവും ഞാൻ ആകെയൊന്നു ശ്രദ്ധിച്ചു. ക്ഷേത്രം ചെറുതെങ്കിലും കരിങ്കല്ലിൽ കെട്ടിയതും അതിപുരാതനവുമായിരുന്നു. അതിനോടടുത്തുതന്നെ കാലപ്പഴക്കം ചെന്ന ഒരു അരയാൽ വൃക്ഷവും കണ്ടു. കല്ലു കെട്ടിയ അതിന്റെ തറ പല ഭാഗങ്ങളിലും ഇടിഞ്ഞു പൊളിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്നു. ഞാൻ ആ വിഗ്രഹത്തെ വീണ്ടും ശ്രദ്ധിച്ചതിൽ നിന്നും അതു സിമൻറിൽ വാർത്തതും സമീപകാലത്തു പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടതുമാണെന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. ആ പുരാതനമായ ദേവീക്ഷേത്രത്തിലെ യഥാർത്ഥ പ്രതിഷ്ഠ എന്തെങ്കിലും കാരണവശാൽ നഷ്ടപ്പെട്ടതാകാം. തൽസ്ഥാനത്തു വീണ്ടും പ്രതിഷ്ഠിക്കപ്പെട്ടതാണ് ഇപ്പോഴുള്ള വിഗ്രഹം. ആ വികൃതമായ വിഗ്രഹം കണ്ടപ്പോൾ, ഇക്കാലത്തു പല ക്ഷേത്രങ്ങൾക്കും വന്നുചേരാറുള്ള ദുരവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ഓർത്തുപോയി. നൂററാണ്ടുകൾക്കു മുമ്പ്, വിവിധഗന്ധർവരായ ശില്പികളാൽ നിർമ്മിക്കപ്പെട്ട്, തന്ത്രശാസ്ത്രപ്രകാരം പ്രാണപ്രതിഷ്ഠ നടത്തപ്പെട്ട എത്രയേറെ വിഗ്രഹങ്ങൾ ഇന്നു കാണാൻ കഴിയുന്നത് യൂറോപ്പിലോ അമേരിക്കയിലോ ഉള്ള ഏതെങ്കിലും കോടീശ്വരന്റെ ഉറക്കറയിലോ ആർട്ട് ഗാലറിയിലോ ആകാം എന്ന ഖേദകരമായ വസ്തുത ആർക്കാണ് നിഷേധിക്കാൻ കഴിയുക?

ആ ക്ഷേത്രത്തിന്റെ തിണ്ണയിൽ ഒരു കുളിൽ ഇട്ടിരുന്നു. അതിൽ ഉദ്ദേശം 20 വയസ്സുള്ള ഒരു ബ്രാഹ്മണക്കൊച്ചൻ ഇരുന്ന് നിലത്തിരുന്ന മററുരണ്ടു പേരോടായി എന്തോ സംസാരിക്കുകയാണ്. ഞാൻ ആ ക്ഷേത്രത്തിനു ഒരു വലതു വച്ചു തിരികെ വന്ന് ആ തിണ്ണയിൽ മററുള്ളവരോടൊപ്പം സ്ഥാനംപിടിച്ചു അല്പനേരം വിശ്രമിച്ചു കളയാം. പരന്നൊഴുകുന്ന അളകനന്ദയുടെ പ്രകൃതിഭംഗി കാണുകയും ചെയ്യാം.

ആ യുവാവിന്റെ ഉച്ചിയിൽ മാത്രമുള്ള മുടിയും മുന്നിലയിട്ട പൂണൂലും നെററിയിലും നെഞ്ചത്തും ഭുജങ്ങളിലുമുള്ള ചന്ദനക്കുറികളും അയാൾ ആ ചെറുക്ഷേത്രത്തിലെ പൂജാരിയാണെന്ന് വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. അയാൾ ഒരു സിഗററ് വലിച്ച് പുക വിട്ടുകൊണ്ടിരുന്നു. ഒരു ക്ഷേത്രത്തിന്റെ അങ്കണത്തിലിരുന്ന് അതിന്റെ പൂജാരി സിഗററു വലിക്കുന്ന കാഴ്ച ഇന്നു ഭാരതത്തിൽ വിരളമല്ല.

അയാളുടെ സംസാരം ശ്രദ്ധിച്ചതിൽനിന്നും വിഷയം ബദരീനാഥ് ക്ഷേത്രമാണെന്ന് മനസ്സിലായി. അയാൾ കുററപ്പെടുത്തുന്ന രീതിയിൽ പറഞ്ഞു "ഇപ്പോൾ ബദരിയിലെ മൂർത്തിക്ക് തേജസ്സില്ല. ആ മദ്രാസ്സിറാവൽ അനുഷ്ഠാനങ്ങൾക്ക് വിഘ്നം വരുത്തി. അതിനാൽ ആ മൂർത്തിയുടെ തേജസ്സ് നഷ്ടപ്പെട്ടു."

അതു കേട്ടിരുന്ന രണ്ടുപേരും അതു സമ്മതിക്കുന്ന രീതിയിൽ തലയാട്ടി. ബദരിയിലേക്ക് പൊയ്ക്കൊണ്ടിരുന്ന എനിക്ക് അനാഗതശ്മശ്രുവായ ആ പൂജാരിയുടെ ക്ഷേത്രാങ്കണത്തിലിരുന്നുള്ള സിഗററു വലിയും ആധികാരികമായ രീതിയിൽ ബദരീനാഥനെ അപഹസിക്കുന്ന തരത്തിലുള്ള സംസാരവും അത്ര രസിച്ചില്ലെന്നു പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ. എങ്കിലും ഞാൻ മൗനം ദീക്ഷിച്ചതേയുള്ളു.

"നിങ്ങൾ ഏതു ജാതിക്കാരനാണ്?"

അവൻ സംസാരം നിർത്തിയിട്ട് എന്റെ നേരെ തിരിഞ്ഞു ചോദിച്ചു. ഉത്തരേന്ത്യയിൽ പലയിടങ്ങളിൽ വച്ചും ആ ചോദ്യം കേൾക്കേണ്ടി വന്നിട്ടുള്ള എനിക്ക് ഞാൻ ആ ചോദ്യം ചോദിക്കാനുള്ള കാരണം മനസ്സിലാക്കാൻ വിഷമമുണ്ടായില്ല. ഉയർന്ന ഗോത്രത്തിൽ പെട്ടവനല്ലെങ്കിൽ അവിടെയിരിക്കാൻ പാടില്ല. ഉയർന്ന ജാതിക്കാരന് അവിടെയിരുന്ന് പുകവലിക്കുകയും മററു പുണ്യക്ഷേത്രങ്ങളെ അവഹേളിക്കുകയും ചെയ്യാം.

ഞാൻ പറഞ്ഞു:- "ബദരിയിലേക്കുള്ള ഒരു യാത്രികനാണ്. അത്രമാത്രം അറിഞ്ഞാൽ പോരേ?" അവന്റെ ചോദ്യം എനിക്കു രസിച്ചില്ലെന്നും ധിക്കാരപൂർവ്വമുള്ള എന്റെ മറുപടി അവനു മനസ്സിലായെന്നും തോന്നുന്നു.

(തുടരും)

—o—

കഥ

സുകു

പ്രഭാതങ്ങൾ പ്രഭാതങ്ങൾ

ആദ്യത്തെ ഋതുസ്നാനം കഴിഞ്ഞ പ്രഭാതമായിരുന്നു പെൺകുട്ടിയുടേത്. അല്ലെങ്കിൽതന്നെ പ്രഭാതങ്ങൾ എന്നും പെൺകുട്ടിയിൽ രോമഹർഷങ്ങൾ ജനിപ്പിച്ചിട്ടേയുള്ളൂ.

നേർത്ത പുകപോലെ പ്രപഞ്ചം മൂടിക്കിടക്കുന്നു. അകലെയെവിടെയോ ഗഹ്വരത്തിൽനിന്നെന്നപോലെ ഉദിച്ചുയരുന്ന സൂര്യന്റെ നേർത്ത കിരണങ്ങൾ! പെൺകുട്ടി മനസ്സിനുള്ളിൽ തുള്ളിച്ചാടി.

... ഈ പ്രഭാതം എന്റെ ലഹരിയാണ്. എന്റെ രക്തത്തിലലിഞ്ഞിരിക്കുന്ന ഉന്മാദാവസ്ഥയും ഞാനീ പ്രഭാതങ്ങളിൽ നിന്നും നേടിയതാണ്. അനാദി മുതൽ പ്രഭാതങ്ങൾ ഒരു സത്തായി എന്നിൽ സംക്രമിക്കപ്പെടുന്നു.

പെൺകുട്ടി ദയനീയമായി പറഞ്ഞു—

— പ്രഭാതങ്ങളേ നിങ്ങൾ അവസാനിക്കാതിരുന്നെങ്കിൽ—!

നേർത്ത കാററിൽ ഭാരമില്ലാത്ത അവസ്ഥയിലെന്നപോലെ പെൺകുട്ടി ഒഴുകി നടന്നു. കഴിഞ്ഞ രാത്രി വിടർന്ന മുല്ലപ്പൂക്കളോടും വിരിഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ചമ്പകപ്പൂക്കളോടും അവളെന്തോ പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു. താനെന്താണു പറയുന്നതെന്ന് ഒരു നിമിഷം പെൺകുട്ടി ആലോചിച്ചു. — എന്തോ എനിക്കറിയില്ല— വാക്കുകളുടെയും ശബ്ദത്തിന്റെയും അർത്ഥം തനിക്കിന്നു മനസ്സിലാക്കാൻ സാധിക്കാത്ത

...അവസ്ഥ! എന്താണീ അവസ്ഥയ്ക്കു കാരണം —?

— ആ [illegible] പൂക്കളെ എനിക്കറിയില്ല. ഒരുപക്ഷേ നന്ദികേടാവുകയില്ല. എന്റെ ഭാവങ്ങൾക്ക് [illegible] സ്രഷ്ടാക്കന്ന [illegible] ഒരു കൊച്ചു മനസ്സ് [illegible] — പന്ത്രണ്ടുവർഷത്തെ [illegible] കൾ വിരിയുന്ന പൂക്കളുടെ കഥ പറഞ്ഞ [illegible] —

[illegible] സ്ഥായിയായ ഒരു ഭാവമായിരുന്നു [illegible] ഞാനും [illegible] ഉൾക്കൊള്ളുന്നു —

പെൺകുട്ടിയുടെ ഉന്മാദം പൂക്കളേററു [illegible] കൊണ്ടിരുന്നു. പൂക്കളുടെ സ്നിഗ്ദ്ധത [illegible] ഉൾക്കൊണ്ട്, അവസാനം ഒരു [illegible] ലയിക്കുന്ന [illegible] നീട്ടിയ വലങ്കയ്യാൽ സാരി [illegible] പനിനീർ ചെടിക്കു മുകളിലൂടെ [illegible] ഞ്ഞു. അതിന്റെ മുള്ളുകൾ [illegible] പെൺകുട്ടിയെ തടഞ്ഞു [illegible] ർത്തി

പെൺകുട്ടിയുടെ മനസ്സ് ആർത്തുതുള്ളി. [illegible] ന്റെ [illegible] ലഞ്ഞു [illegible] പൂക്കളുടെ [illegible] ഞ്ഞു

[illegible] പ്രഭാതം നോക്കിനിന്ന ഒരു പനിനീർ പൂവ് [illegible] ഞ്ഞ പൂവ് പെൺകുട്ടിയുടെ കണ്ണുകളിലെ [illegible] ളക്കം [illegible] യായി നിന്നു [illegible] നേർത്ത പ്രകാശവും ഏററുവാങ്ങിയ മഞ്ഞുതുള്ളികൾ [illegible] കൊണ്ടിരുന്നു. പൂവ് പെൺകുട്ടിയോടു പറഞ്ഞു:

— നിന്റെ കണ്ണുകൾ ഞാനാദ്യമായി കാണുന്നത് [illegible] ണ്ട്. നിന്റെ കൺമണികളിൽ [illegible] പ്രതിച്ഛായ! [illegible] നല്ല കണ്ണുകൾ [illegible] ഞാൻ [illegible] പൂന്തോപ്പ്! കുട്ടീ — [illegible] എനിക്ക് [illegible] പ്രകൃതിയുള്ളിൽ [illegible] ഞ്ഞു [illegible] ഞാൻ [illegible] നിന്റെ കണ്ണുകളിലൂടെ [illegible]

[illegible] ൺ [illegible] ഞ്ഞു —

കൺപീലികൾ മുത്തുമണികളണിഞ്ഞു: റോസാപ്പൂവിൽനിന്നും മഞ്ഞുതുള്ളികളെ ഇളം ചുണ്ടുകൾകൊണ്ട് ഒപ്പിയെടുത്തുകൊണ്ട് പെൺകുട്ടി പറഞ്ഞു —

... ഞാനുമൊരു റോസാപൂവായിരുന്നു ഒരിക്കൽ. അക്കാലം എന്റെ ഓർമ്മയിൽ തീപിടിച്ചു നില്ക്കുന്നിപ്പോഴും. പഴയ ആ ഏതോ കാലം എന്റെ രോമകൂപങ്ങളിൽ പൂക്കൾ വിടർത്തുന്നതു നോക്കൂ. ദുഃഖമെന്ന മനോഹരഗാനത്തിന്റെ അനുരണനമുതിർത്തുകൊണ്ട് നിന്നെപ്പോലെ ഞാനും പ്രഭാതം മുതൽ പ്രദോഷംവരെ തപസ്സിലായിരുന്നു. എനിക്ക് ജന്മം നല്കി അന്നിവിടേക്കു പറഞ്ഞയച്ചവരോട് എനിക്ക് സ്നേഹവും കടപ്പാടുമുണ്ട്. ഞാൻ, എന്നാൽ പൂവായിരുന്ന കാലത്ത് നിന്നോളം ആത്മനിന്ദ പുലർത്തിയിരുന്നു.

ഹാ! ... ഞാനീപ്രപഞ്ചത്തെ അന്നാദ്യമായികണ്ട നിമിഷം! — വിശുദ്ധമായ മഞ്ഞുമൂടിയ ഇതേപോലൊരു പ്രഭാതമായിരുന്നു അതും. എന്നാൽ അന്ന് കരയുന്ന — പൊട്ടിക്കരയുന്ന— പ്രകൃതിയായിരുന്നു എന്നെ ചൂഴ്ന്നുനിന്നിരുന്നതെന്ന് നിന്നെപ്പോലെ ഞാനും തെററിദ്ധരിച്ചു [illegible] ക്കാലത്തെ എന്റെ ധാരണകൾ എത്രമാത്രം തെററായിരുന്നുവെന്ന് അകലത്തിൽ നിന്നു നോക്കുമ്പോൾ എനിക്ക് ബോദ്ധ്യമാകുന്നു.

അന്നു നിന്റെ മുമ്പിലെന്നപോലെ എന്റെയും മുമ്പിൽ ഒരു പെൺകുട്ടി വന്നിരുന്നു. ഋതുസ്നാനം കഴിഞ്ഞവളായിരുന്നു അവൾ. ഇതളുകൾക്കു മുകളിൽ അവളുടെ കണ്ണുനീർ വീണു അതിന്റെ ചൂട് എന്നിൽ കുളിർമ്മയായുതിർന്നു് എനിക്ക് ചൈതന്യമേകി. ദുഃഖത്തിന്റെ അമൃത് എന്നിൽ വീണ്ടും വീണ്ടും പതിച്ചപ്പോൾ ഞാനെന്നെത്തന്നെ മറന്നുനിന്നു. എന്തൊരനുഭൂതിയായിരുന്നു അത്!

ഞാൻ വളർന്നു. അഥവാ ഉദാത്തതയുടെ ഔന്നത്യത്തിലേക്ക് ആ പെൺകുട്ടിയോടൊപ്പം അനുധാവനം ചെയ്യുകയായിരുന്നു അന്ന് —

പെൺകുട്ടി തേങ്ങി തേങ്ങി കരഞ്ഞു
സൂര്യൻ ആകാശത്തിൽ ഉയർന്നുകൊണ്ടിരുന്നു

മഞ്ഞുപുക മറിയലിഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നു
കറുത്ത നിശബ്ദത പെൺകുട്ടിയും

പൂവിനുമിടയിൽ ഒരു [illegible] പോലെ ഉയരുന്നതായി റോസാപ്പൂവിനു തോന്നി. പെൺകുട്ടിയെ പുരിപ്പിക്കാനെന്നോണം റോസാച്ചെടി പറഞ്ഞു:

അതിനുശേഷമൊക്കെ ശേഷം ഞാൻ നെറുകയിൽ വീണ്ടും വീണ്ടും പൂക്കൾ ചൂടിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

രണ്ടാമത്തെ പൂവ്
മൂന്നാമത്തെ പൂവ്
നൂറാമത്തെ പൂവ്
ആയിരാമത്തെ പൂവ്
എത്രയെത്ര പൂവുകൾ!

എന്നാലും സപ്തമാലിന്യങ്ങളും എന്റെ വേരുകൾ മണ്ണിൽനിന്നും ഊററിയെടുക്കുകയായിരുന്നു അപ്പോൾ. ആ നിറമാർന്ന പരിശോഭയായി നിങ്ങളിൽ പ്രതിഫലിച്ചു. അപ്പോഴൊന്നും നിങ്ങൾ [illegible] ഓർത്തില്ല. സ്വന്തം ദുഃഖങ്ങളുടെ കെട്ടുപാടുകൾക്കുള്ളിലായിരുന്നു നിങ്ങൾ [illegible] പ്പോഴും: നിങ്ങൾ പൂക്കളാകാൻ [illegible] നേടിയവർ മാലിന്യങ്ങളിൽ [illegible] തേടിനില്ക്കുന്ന എന്നെ. എന്നെ [illegible] മണ്ണിനെ [illegible]
[illegible]
[illegible] ർക്ക് ദുഃ [illegible] ങ്ങള [illegible]
[illegible] ങ്ങൾ [illegible]
[illegible] ങ്ങൾ [illegible] ണ്ട [illegible]

ടിന്റെ ശാശ്വതീകരണത്തിനുവേണ്ടി വീണ്ടും ചെടിയും പൂക്കളുമാകാം,

എന്നോട്ട ക്ഷമിക്കൂ.

ഞാൻ കൂടുതൽ പറയുന്നില്ല! കരയാൻ വയ്യാത്ത അവസ്ഥയിലേക്ക് നിങ്ങളെത്തിപ്പെട്ടുകയായിരിക്കും ഇതിന്റെ സംഭവിക്കുക. ഒരു ചംക്രമണത്തിൽ പെട്ടെന്നപോലെ നമുക്ക വീണ്ടും കണ്ടുമുട്ടിയും വിടപറഞ്ഞും കഴിഞ്ഞുകൂടാം. ഒരിക്കലും നമ്മുടെ വിടപറയലുകളും കണ്ടുമുട്ടലുകളും അവസാനിക്കാതിരിക്കട്ടെ. കാലത്തിന്റെ അനിവാര്യമായ ഒരാവശ്യമാണല്ലോ നമ്മുടെയും വൃത്തപൂർത്തി.

സൂര്യന്റെ ചൂട് വീണ്ടും വർദ്ധിച്ചു.

മഞ്ഞു ഭൂമുഖത്തുനിന്നും അപ്രത്യക്ഷമായി.

ആഹ്ലാദം പെൺകുട്ടിയിൽനിന്നും ഏതോ ഒരു സ്വപ്നംപോലെ തെന്നിമാറി —

പിന്നീട്, വളരെ പിന്നീട് പെൺകുട്ടി മരിച്ചുകഴിഞ്ഞതിനുശേഷമുള്ള ആദ്യത്തെ സായന്തനത്തിൽ പൂവ് കൊഴിഞ്ഞുവീണു.

റോസാച്ചെടി നിശ്വസിച്ചു:

നാളത്തെ പെൺകുട്ടിക്കുവേണ്ടി മറ്റൊരു പൂവ്—?

—o—

വ്യഥ

കൊച്ചുപയ്യൻ കല്ലിൻമേൽക്കയറിയിരുന്ന് കരയുമ്പോളാണ് വയസ്സൻ ആ വഴി വന്നത്!

മോനെന്തിനാ കരയുന്നത്?— വൃദ്ധൻ ചോദിച്ചു.

കൊച്ചുപയ്യൻ പറഞ്ഞു:

മുതിർന്ന കുട്ടികൾ ചെയ്യുന്നതൊന്നും എനിക്കു ചെയ്യാൻ കഴിയുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട്.

അപ്പോൾ വൃദ്ധനും കൊച്ചുപയ്യനരികിലിരുന്നു കരഞ്ഞു തുടങ്ങി.

നന്ദി!

കടിച്ചു പിരിപിരിയായ രണ്ടുപേർ തമ്മിൽ സംഭാഷണം.

സമയം എന്തായെന്നറിയാമോ?

അറിയാം.

നന്ദി.

നോവൽ

അമ്പത്തിയേഴ്

"നീ എന്നെക്കൊണ്ട് പറയിക്കല്ലേ— ങ്ഹേ! നിന്റെ തള്ളയൊണ്ടല്ലോ — കെഴട്ടുതള്ള. അവരുവരും. പിന്നല്ലോ നീയ് — ഓർത്തോണ്ടുവേണം സംസാരിക്കാൻ അതു പറഞ്ഞേക്കാം — പോ — പോയിക്കെടന്നോ — ഉം — പിന്നെ ഞാൻ നേരത്തേ വരും നാളെ. നാളെ വിൻസന്റവടെ ഡിന്നറാ. പോണം. ചോറുണ്ണേരെ ഡ്രസ്സുചെയ്ത് നിന്നോളണം പറഞ്ഞില്ലെന്നു വേണ്ട. നാട്ടിലെ കൂട്ട് തലമുടിയും അഴിച്ചിട്ടോണ്ട് നിന്നാൽ ചവുട്ടിഞാൻ എല്ലൊടിക്കും"

"ഞാനെങ്ങും വരുന്നില്ല"

"വരും. നീയും വരും നിന്റെ ഉപ്പാപ്പയും വരും. വരുമെന്നു മാത്രമല്ല ഞാൻ പറയുംപോലെ വരും. നിനക്ക് വാസുവിനെ ശരിക്കറിയത്തില്ല. വരാത്തവരെ വരുത്തിക്കാൻ വാസുവിനറിയാം. ങ്ഹാ — അതറിയാമോ നിനക്ക് — അറിയത്തില്ലെങ്കി — പോ —."

അവൾ പിന്നൊന്നും പറയാൻ നിന്നില്ല. നേരംതെറ്റിയ നേരത്ത് വെറുതെ അതുമിതും പറഞ്ഞ് അയലത്തുകാരെയുണർത്തുന്നതിൽ ഭേദം മിണ്ടാതിരിക്കുകയാണ്.

അവൾ വിളക്കണച്ചിട്ട് കട്ടിലിൽ കയറിക്കിടന്നു.

അയാൾ വന്നപ്പോൾ അവൾ ഉറക്കം നടിച്ചു.

"ഉറങ്ങിയോടീ" വാസു ചോദിക്കുന്നത് അവൾ കേട്ടില്ലെന്ന് ഭാവിച്ചു.

തുള്ളിവന്നിരുന്ന് മെല്ലെ പാവാടയുടെ കെട്ടഴിക്കാനുള്ള ശ്രമമാണ്.

"ഒന്നു ചുമ്മാതെ കെടന്നാട്ടെ" ഒഴിഞ്ഞുമാറിക്കൊണ്ട് അവൾ പറഞ്ഞു.

"ചുമ്മാകെടക്കാനല്ല നിനക്ക് മൂന്നുനേരം ചോറുതരുന്നത്"

"പാവാട കീറും"

കീറട്ടെ —

വാസു ബലംപ്രയോഗിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു തുടങ്ങിയപ്പോൾ, അവൾ കീഴടങ്ങാൻ ശ്രമിച്ചു.

"എന്റെ വയറ്!" അവൾ പറഞ്ഞു. ആരുകേൾക്കാനാണ്. എപ്പോഴും അതാണ് മട്ട്.

എല്ലാം ചുരുട്ടിക്കെട്ടിച്ചാൽ പിന്നെ തനി ഭ്രാന്തന്റെ കൂട്ടാണ് ഇന്നതേ പറയാവൂ ഇന്നതേ ചെയ്യാവൂ എന്നുള്ള നിയന്ത്രണങ്ങളൊന്നുമില്ല. കൊടുങ്ങ്!

അവൾ പല്ലുകടിച്ച് കണ്ണടച്ച് കിടന്നു. എന്തുപാടോ ആയിക്കൊള്ളട്ടെ. അതു കഴിഞ്ഞാലെങ്കിലും മരിച്ചതുപോലെങ്കിലും ഉറങ്ങിക്കൊള്ളുമല്ലോ—

അടുത്തദിവസം ഉണർന്നപ്പോൾ തലേന്നത്തെ സംഭവങ്ങളൊന്നും അയാൾക്ക് ഓർമ്മയുണ്ടായിരുന്നില്ല.

അവൾ ഓർമ്മിപ്പിച്ചപ്പോൾ അയാൾ സത്യംചെയ്തു പറഞ്ഞു.

"എന്റെ പെറ്റമ്മയാണെ ഓച്ചിറപ്പരബ്രഹ്മമാണെ അമ്മച്ചിവീട്ടിൽ ഭഗവതിയാണെ

മെ കണ്ട പാവപ്പെട്ടിച്ച പിള്ളേരെയൊക്കെ ജോലിക്കേടുക്കാമെന്നു പറഞ്ഞ് വിളിച്ചുവരുത്തി അവരുടെയൊക്കെ തന്തമാരേടുന്ന് അഞ്ഞൂറും ആയിരവും വീതം പിഴിഞ്ഞെടുക്കുന്നത് പാപമല്ലായിരിക്കും. നേരം വെളുത്താൽ ഇരുട്ടുംവരെ ഇവിടത്തെ പടിക്കൽ പാവങ്ങള് കാത്തുകെട്ടിക്കെടക്കുവാ ജോലിയെന്നും പറഞ്ഞ്"

"ജോലികൊടുക്കുന്നില്ല്യോടീ?"

"മതിയല്ലോ! പത്തുപേരേടുന്ന് രൂപ വാങ്ങിച്ചേച്ചും ഒരാൾക്ക് ജോലി കൊടുക്കും. ബാക്കിയെല്ലാം വീറും പണയം വെച്ചുമാ ഓരോരുത്തര് കാശൊണ്ടാക്കിക്കൊണ്ട് വരുന്നത്. അതെല്ലാം മേടിച്ചേച്ച് ഇന്ന് നാളെന്ന് പറഞ്ഞ് അവരെ ഇങ്ങനെ നടത്തിയാൽ ദൈവദോഷം കിട്ടും. മനുഷ്യരെ പറ്റിക്കാം ദൈവത്തിനെ പറ്റിക്കാമെന്ന് കരുതണ്ട."

"എടീ ഒരു ദൈവവും ഒരു പുല്ലും എന്നെ ചെയ്യാനില്ല. എന്റേതുതന്ന് കളിച്ചോ

പമ്മൻ

ണെ ഇനി കുടിക്കത്തില്ല.

— മതിയോ— തീർന്നോ പെണ്ണേ?"

"തീരുന്ന — അതിനി ചാവുന്നവരെ തീരുന്നതല്ല."

"അപ്പം ഞാൻ ചാവാൻ കാത്തിരിക്കുവാ നീ — അല്ല്യോ?"

"ഞാനെന്തിനാ കാത്തിരിക്കുവല്ലേ. പക്ഷേ ഈ ചെയ്യുന്ന മഹാപാപത്തിനൊക്കെ ഒരു ദിവസം അനുഭവിക്കും."

"പോടീപുല്ലേ. ഞാനെന്തോ പാപമാ ചെയ്യുന്നേ. അതെന്തെങ്കിലും ഒന്നുകൊണ്ടോ? — പറയെടീ — കൊന്നോ."

"കൊല്ലുന്നില്ല — പക്ഷേ അതിലും കഷ്ടമാ ഈ ചെയ്യുന്നതൊക്കെ. ഞാനറിയുന്നോളം ഇന്നാളിനാലിടയ്ക്കും. ഏതോ ഒരു നശിച്ച നാട്ടിലെ പറ്റിച്ചതാണേ. കണ്ടു ആ നശിച്ച നാടുതെണ്ടി പെറ്റ പിള്ളേച്ച ഒരു കുട്ടികാരൻ അതിനും പൊറ

ന്നു വന്നാൽ ദൈവവും തോൽക്കുമേ ഉള്ളൂ. ഇല്ലെങ്കിൽ നീ നോക്കിക്കോ. ഞാനൊക്ക് പകരം വീട്ടാൻ എന്നെക്കിട്ടത്തില്ല. അതു കാര്യം വേറെ. ഞാനൊന്ന് അന്വേഷിച്ച് പിടിച്ചുവരുമ്പോഴേ വാസുവിനും അറിയേക്കിടക്കും. ജീവനോടെ ഇരിക്കത്തില്ല. അതു കാര്യം വേറെ."

"എന്നാലും ഈ ദ്രോഹം നിറുത്തത്തില്ലേന്നോ?"

"ഏതു ദ്രോഹമാടീ — ആരോടാടീ ദ്രോഹം ചെയ്തത്?"

"ഞാനൊന്നും പറയുന്നില്ല."

"നീ പറ. ചുമ്മാ പറ."

"എന്തിനാ പോത്തിന്റേതുപോലെ വെരുമേരുന്നത്?"

"എന്നാപ്പിന്നെ മിണ്ടാതെ കെട — അവള് വേദമോതാൻ വന്നിരിക്കുന്നു!"

"ഞാൻ മിണ്ടാതെ കിടക്കും പക്ഷേ മറ്റുള്ളവര് കിടക്കത്തില്ല. വല്ലോരുമൊ

ക്കെ വലിഞ്ഞുകയറിച്ചെന്ന് അവിടത്തെ പെണ്ണുങ്ങളുടെയൊക്കെ ചിത്തമാക്കാൻ ചെന്നാൽ അവര് വെറുതെ വിടത്തില്ല. ഒരു ദിവസം അവര് ശരിയാക്കും വല്ലം."

"നിൻറഭർത്താവാ ഈ അനാവശ്യമൊക്കെ പറഞ്ഞത്?"

"എനിക്കുമൊണ്ട് കണ്ണും കാതുമൊക്കെ."

"രണ്ടാണ്ട്" ഞാൻ കണ്ണിച്ചിരുന്നു.

അടുത്തദിവസം ഓഫീസിൽ പോകാൻനേരത്ത് അയാളുടെ ഒരു ജ്ഞപ്പവന്നു. വല്ല കണ്ടിട്ടകുറുടെയും ആയിരിക്കണം. അതിലാണ് പോയല്ല്. പോകാൻനേരത്ത് ഒരു കാര്യം വീണ്ടും ഓർമ്മിപ്പിച്ചു.

"വൈകിട്ട് വിൽസണിൻ വീട്ടം പോകണം ഡിന്നറിന് — ചെറുതല്ല നേരെയാക്കെ ഡ്രസ്സുചെയ്യവേണം പോകാൻ — വല്യ ആളുകളൊക്കവരുന്ന സ്ഥലമാ."

"തേങ്ങാക്കൊല" അവൾ മനസ്സിൽ പിറുപിറുത്തു.

അയാൾ പടിയിറങ്ങിയപ്പോൾ അവൾക്കു തോന്നി.

"എല്ലാം ഇട്ടെറിഞ്ഞിട്ട് എവിടെങ്കിലു മണ്ടു പോയാലെന്താ? പക്ഷേ എങ്ങനെ പോകും. വരാറാകുന്ന കുഞ്ഞിനെ വേണ്ടേ?

കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞുപോയി.

അയ്യോ കഴിയുകില്ല! അവൾ കരഞ്ഞു. വളരെനേരം കരഞ്ഞു.

"വല്ലാത്തതാത തലേലെഴുത്ത്" അവൾ ആരോടെന്നില്ലാതെ പറയുമ —

വൈകിട്ട് നേരത്തെ വരുമെന്നൊക്കെ പറഞ്ഞെങ്കിലും വന്നപ്പോൾ താമസിച്ചു. വന്നപാടെ വിളിച്ചുചോദിച്ചു.

"തയ്യാറായോടീ."

"ഇല്ല."

"ഇനിയെന്താ. നിൻറെ മററവൻ വരണോ നിനക്കൊരുങ്ങാൻ — മര്യാദക്ക വേഗം ഡ്രസ്സുചെയ്യ് ഇറങ്ങിക്കോ — ഇല്ലെങ്കിൽ —

അവൾ ഡ്രസ്സുചെയ്യാൻ പോയി.

അതിനിടക്ക് വാസു അലമാരിയിൽനിന്ന് കുപ്പിയെടുത്തു കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

ഒരുങ്ങിവന്നപ്പോൾ അവൾ ചോദിച്ചു." ഇപ്പഴേവേണോ ഈ കുന്തം."

"ചെരുപ്പുമാററിയിട് — ഹീലൊള്ളത്."

അവൾ ചെരുപ്പ മാററി വന്നു.

"സെൻറ് പെരട്ടിയോ? — അതെന്തിനാ വാങ്ങിവെച്ചിരിക്കണേ. വിഷുക്കണി കാണാനോ — എടുത്തു പെരട്ട്."

അവൾ സെൻറുപുരട്ടി."

"ഇനി അവടെങ്ങാനും ഇരി. കാറുവരട്ടെ. കമ്പനിക്കാറുവരും. അവിടെവെച്ചുന്നാൽ മര്യാദക്കൊക്കെ പെരുമാറിക്കോളണം. അവിടെവെച്ച് നിൻെറ തെറിത്തരം കാണിച്ചാൽ അവിടിട്ട് ചവിട്ടും ഞാൻ, പറഞ്ഞേക്കാം."

അവൾ മിണ്ടാതെ മുഖം കുനിച്ച് കട്ടിലിൽ ഇരുന്നു.

അയാൾ അലമാരി തുറന്ന് ഒരു കറുത്ത സൂട്ടെടുത്ത് ധരിച്ചു ഷൂസിൻെറ ചരട് കെട്ടുമ്പോൾ പുറത്ത് കാറിൻെറ ശബ്ദം കേട്ടു

ഗ്ലാസിൽ ഉണ്ടായ തന്നത് ഊററിക്കുടിച്ചിട്ട് അവൻ എഴുന്നേററു:

"വാ."

കതകു പൂട്ടിയിട്ട് പടിയിറങ്ങി.

പാർട്ടി ശരിക്കും ചൂട പിടിച്ചിരുന്ന നേരത്താണ് അവർ വില്സൺൻെറ വീട്ടിൽ എത്തുന്നത്. അവിടെ പരിചയം ആളുകളൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അങ്ങു ആരോ ഫാമിലിക്കാരാ. ആരാണെന്നു മനസ്സിലായില്ല. എല്ലാവരും ഉറക്കെ ചിരിച്ച് സംസാരിക്കുകയും പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നു, ആടുന്നു പാടുന്നു അട്ടഹസിക്കുന്നു.

വാസുവിനെ കണ്ടപ്പോൾ എല്ലാവരും ഓടി വന്ന് കെട്ടിപ്പിടിച്ച് സ്വീകരിച്ചു. ചില പെണ്ണുങ്ങൾ കവിളത്ത് ഉമ്മ വെച്ചു.

മാലതി അമ്പരന്ന് നോക്കി നിന്നു.

അപ്പോൾ ചില പുരുഷന്മാർ അവളുടെ നേർക്ക തിരിഞ്ഞു.

അവർ അവളുടെ കൈ പിടിച്ചു കുലുക്കി.

ഒന്നു രണ്ടുപേർ അവളുടെ കവിളത്തും ഉമ്മ വെയ്ക്കുന്നു.

അവൾ അമ്പരന്നു പോയി.

അപ്പോളാണ് മിസ്റ്റർ വിൽസൺ അവളെ കാണുന്നത്.

അയാൾ ഓടിവന്ന് അവളെ നിലത്തുനിന്നും വാരിയെടുത്തു. മററുള്ളവർ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

മാലതി കരഞ്ഞു പോകുമായിരുന്നു. പ

ക്ഷെ, കരഞ്ഞില്ല. അവൾ പല്ലു കടിച്ച് സഹിച്ചു.

മിസ്സിസ് വിൽസൺ ഗ്ലാസ് നീട്ടുന്നു.

അവൾ വേണ്ടെന്ന് വിലക്കി.

ആരു കേൾക്കാനാണ്. എല്ലാവരും ഒന്നടങ്കം ചുററിക്കൂടി നിർബ്ബന്ധിക്കുകയാണ്— കുടിക്ക്, കുടിക്ക്, കുടിക്ക്.

അവളും കുടിച്ചു.

വാസു നിർബന്ധിച്ചപ്പോൾ വീണ്ടും കുടിച്ചു.

ആണുങ്ങളും പെണ്ണുങ്ങളും കെട്ടിപ്പിടിച്ച് ഡാൻസു ചെയ്യുന്നു.

മിസ്റ്റർ വിത്സൺ അവളെ പിടികൂടി.

അവൾ ഒഴിഞ്ഞു മാറാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ, അയാൾ വിട്ടില്ല. അയാൾ പിടിച്ചു വലിക്കുന്നു.

"കമോൺ ഗെററപ്പ്." കണ്ണുരുട്ടിക്കൊണ്ട് വാസു പറയുന്നു.

അവൾ എഴുന്നേററു.

മിസ്റ്റർ വിൽസൺ അവളുടെ അരക്കെട്ടിൽ കൈചുററി അവളെ മാറോട് ചേർത്തു പിടിച്ച് സംഗീതത്തിനൊത്ത് ചുവടു വെയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു. അവളുടെ തുടകളിൽ അയാളുടെ അടിഭാഗം ഉരയുന്നു. മാറിടം നെഞ്ചോട് ചേർന്ന് അമരുകയാണ്. കുതറിമാറാൻ കഴിയുന്നില്ല. അവളാകെ പതറിയിരുന്നു.

ഒരു മിസ്റ്റർ ഗോൺസാൽവെസ് ഇംഗ്ലീഷിൽ തെറിപ്പാട്ടുകൾ പാടുന്നു.

ഒരു മിസ്സിസ് കപൂർ കോമാളി ഡാൻസ് ചെയ്യു.

വാസു പച്ച മലയാളത്തിൽ പൂരപ്പാട്ടു പാടി അതിന്റെ അർത്ഥം വിവരിച്ചു കൊടുക്കുന്നു.

എല്ലാവരും കൈകൊട്ടിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

അപ്പോഴേക്കും ഡിന്നറു തയ്യാറായി.

തലയും വാലും കളയാതെ അങ്ങനെ തന്നെ പൊരിച്ചു വെച്ചിരിക്കുന്ന പന്നിക്കുഞ്ഞിനെ കണ്ടപ്പോൾ മാലതിക്ക് ഓക്കാനം വന്നു.

മററുള്ളവർ അത് വലിയ വലിയ തുണ്ടങ്ങളായി മുറിച്ചെടുത്ത് തിന്നുന്നു.

ആർക്കും ശരിക്കും ബോധമുണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്തൊക്കെയോ വലിച്ചു വാരി തിന്നുന്നെന്നു മാത്രം. ഒന്നും തൊടാൻ പോലും തോന്നുന്നില്ല മാലതിക്ക്. എന്തെങ്കിലും കഴിച്ചാൽ പുറത്തേക്കെത്തുമെന്നു തീർച്ച. ഒടുക്കം മിസ്സിസ് വിൽസന്റെ നിർബന്ധം കാരണം രണ്ടുമൂന്നു മുന്തിരിപ്പഴം തിന്നു അത്രതന്നെ.

മിസ്സിസ് കപൂർ ബോധം കെട്ട് കസേരയിൽ തല ചായ്ച്ച് ഇരിക്കുകയാണ്. അവരോട് തൊട്ടു ചേർന്നിരുന്ന് ഡോക്ടർ മേത്ത എന്തൊക്കെയോ തോന്ന്യവാസം പറയുന്നു. ഇടയ്ക്കിടക്ക് അവളുടെ തുടയിൽ ഇറുകെ പിടിക്കുന്നുണ്ട്.

കാലിന്മേൽ കാലുകയററിയിരിക്കുന്ന മിസ്സിസ് ഗോൺസാൽവസ്സിന്റെ ചട്ടക്കടിയിൽകൂടി തുടയിടുക്കുവരെ തെളിഞ്ഞു കാണാം. അവർ റോസുനിറത്തിലുള്ള പാൻറീസാണ് ധരിച്ചിരിക്കുന്നത്. മാലതിക്ക് അങ്ങോട്ടു നോക്കാൻ തന്നെ നാണമാകുന്നു.

അങ്ങേപ്പുറത്ത് ബാത്ത്റൂമിന്റെ പിന്നിൽ മിസ്റ്റർഗോൺസാൽവസ്സ് ഒരു സ്ത്രീയെ മതിലിനോട് ചേർത്തുനിറുത്തി ഉമ്മ വെയ്ക്കുന്നത് മാലതിയുടെ കണ്ണിൽപെട്ടു. പിന്നെ കുറച്ചുനേരത്തേക്ക് അവരെ പുറത്തേക്കെങ്ങും കണ്ടതേ ഇല്ല. ഏതോ ഒരു താടിക്കാരന്റെ മടിയിലിരുന്ന് മിസ്സിസ് വിൽസൺ, കുപ്പായത്തിനകത്ത് എറുമ്പു കടന്നാലത്തെപ്പോലെ പുളയുന്നു.

അപ്പോഴാണവർ മാലതി തനിച്ചിരിക്കുന്നത് കാണുന്നത്. വേഗം അടുത്തേക്കു വന്ന് അടുത്തുതന്നെ കിടന്നിരുന്ന ഒരു കസേരയിലിരുന്നുകൊണ്ട് അവർ ഇംഗ്ലീഷിൽ നാട്ടുകാര്യങ്ങളും വീട്ടുകാര്യങ്ങളും പറയാൻ തുടങ്ങി. മാലതി അതെല്ലാം കേൾക്കുന്നുണ്ടെന്നു ഭാവിച്ചു. അവസാനമായി മിസ്സിസ് വിൽസന്റെ വക ഉപദേശം.

"മിസ്റ്റർ നായരെ സൂക്ഷിക്കണം. എന്റെ ഹസ്ബന്റിനെപ്പോലെ തന്നെ അയാളും. മഹാ മർക്കടമുഷ്ടിയാ— പക്ഷേ, മയത്തിലൊക്കെ നിന്നാൽ ശല്യമില്ല. ആദ്യമാദ്യമൊക്കെ അവരു പറയുന്നതെല്ലാം അതുപോലങ്ങു കേട്ടേക്കണം— എന്നിട്ടു പിന്നെ പതുക്കെപ്പതുക്കെ പിടുത്തം മുറുക്കണം. അതേ ഉള്ളു രക്ഷ, അല്ലാതെ ആദ്യം തൊട്ടേ അവരോടെതിർത്ത് വഴക്കിനു നിന്നാൽ യാതൊരു രക്ഷയുമില്ല. മിസ്റ്റർ വിൽസനെ ഞാൻ വരച്ചവരയിൽ നിറു

ത്തിയിരിക്കുവാ. പക്ഷേ കുറച്ചൊക്കെ തെമ്മാടിത്തരമായാലും അയാളുടെ ഇഷ്ടത്തിനൊത്ത് നിന്നുകൊടുക്കും. അതുകൊണ്ട് ശല്യമില്ല—മിസ്റ്റർ നായരുടേതും അതേ ഉള്ള ഒരു പണി.

മാലതിക്ക് ആ പറഞ്ഞതൊന്നും മനസ്സിലായില്ല. മനസ്സിലാവാഞ്ഞിട്ടല്ല — ആ വശത്തേക്കൊന്നും അവൾ ചിന്തിച്ചതേ ഇല്ല. അവൾക്ക് എല്ലാം വെറുപ്പായിരുന്നു; എല്ലാവരോടും വെറുപ്പായിരുന്നു. എങ്ങനെങ്കിലും തുലഞ്ഞുപോയാൽ മതിയെന്ന് അവൾ ആഗ്രഹിച്ചുള്ളൂ.

മണി പന്ത്രണ്ട് കഴിഞ്ഞപ്പോഴാണ് ഓരോരുത്തരായി പിരിയാൻ തുടങ്ങിയത്. വാസുവിന് എഴുന്നേറ്റു നില്ക്കാൻപോലും വയ്യായിരുന്നു. അവൻ അകത്തെ കട്ടിലിൽ പോയി കിടന്നു.

മിസ്റ്റർ ബാനർജിയും ഭാര്യയും മിസ്റ്റർ കപൂറും ഭാര്യയും യാത്രപറഞ്ഞ് പിരിഞ്ഞു. അതിനുപുറമെ ഗോൺസാൽവെസ്സും ശെഫും മറ്റു കൂട്ടരും യാത്രപറഞ്ഞു.

ഒടുക്കം ശേഷിച്ചത് മാലതി മാത്രം. അവൾ താടിക്ക് കൈകൊടുത്ത് പുറത്തെ സോഫയിൽ ഇരുന്നു.

മിസ്സിസ് വിൽസൺ അകത്തേക്ക് പോയി.

അന്നവിടെ കിടന്നുറങ്ങിയിട്ട് അടുത്ത ദിവസം രാവിലെ പോയാൽ മതിയെന്ന് വിൽസൺ അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

അവൾക്കത് ഇഷ്ടമായിരുന്നില്ല.

ഒടുവിൽ മിസ്സിസ് വിൽസൺ നിർബന്ധിച്ചപ്പോൾ അവൾ സമ്മതിച്ചു.

അകത്ത് കട്ടിലിൽ വാസു ബോധമില്ലാതെ കിടക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു. അടുത്തുതന്നെ മറ്റൊരു കട്ടിലിൽ വിൽസണും ഭാര്യയും കിടന്നു. പുറത്തെ സോഫയിൽ മാലതിക്ക് കിടക്കാൻ സൌകര്യപ്പെടുത്തി.

അവൾക്കുറക്കം വന്നില്ല.

അറപ്പും വെറുപ്പും ദേഷ്യവും തോന്നുകയാണ്.

ഇനി മേലിൽ ഇങ്ങനൊരേർപ്പാടിന് താനില്ല. അവൾ തീരുമാനിച്ചു. വിദ്യാഭ്യാസമുള്ള മനുഷ്യർ! നല്ല നിലയിൽ ജീവിക്കുന്നവർ! അവർ ഇത്തരത്തിൽ പെരുമാറുമെന്ന് അവൾ സ്വപ്നത്തിൽപോലും കരുതിയതല്ല. □

രാത്രി ഏറെനേരം വായിക്കുകയെന്ന സ്വഭാവം ഈയിടെയായി പിടികൂടിയിരിക്കുന്നു. ഒരു വായനക്കാരിയായിട്ടല്ല. അല്ലെങ്കിൽ ഇന്നത്തെ തൊഴിലില്ലാ പെണ്ണുങ്ങളെപ്പോലെ നോവൽ വായനക്കാരിയായിട്ടുമല്ല: രാത്രി ഉറക്കം വരാതെ തിരിഞ്ഞും മറിഞ്ഞും കിടക്കുന്നതിനേക്കാൾ ഭേദമാണല്ലോ വായന. വായിച്ച് വായിച്ച് കണ്ണുകളടയും. കൈകളിൽനിന്ന് പുസ്തകം താനെ വീഴും. അപ്പോൾ തലക്കൽ [illegible]കിടക്കുന്ന [illegible] പതുക്കെ പതുക്കെ നിദ്രയുടെ അഗാധതയിലേക്ക് ഊളിയിട്ടു പോകും.

പക്ഷെ അന്നു രാത്രി നോവൽ വായിച്ചിട്ടും വായിച്ചിട്ടും ഉറക്കം വന്നില്ല. ശ്രദ്ധ

കഥയിലായിരുന്നില്ല. മനസ്സ് വേറെവിടെയോ സഞ്ചരിക്കുകയായിരുന്നു.

ഈ വീട്ടിൽ ഒരന്യയെപ്പോലെ ഏകാന്തമായി ഒരു കോണിൽ പൊറുക്കാൻ ഒരുക്കമാണ്. പക്ഷെ മനസ്സിന്നിണങ്ങാത്തത് കാണുമ്പോൾ ചോദിച്ചുപോകുന്നു. പിന്നീടതിനെക്കുറിച്ചോർത്ത് ദുഃഖിക്കുകയും [illegible] മനോവേദന അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യും.

ഏറ്റവും ഇളയ അനുജത്തിയാണല്ലോ നീത. അവളെ കുറയേറെ ഒക്കത്ത് വെച്ചു നടന്നിട്ടുണ്ട്. ആ തഴമ്പ് ഇന്നും [illegible] മാഞ്ഞിട്ടില്ല. അമ്മയെന്ന വാക്കു [illegible] ഉച്ചരിച്ചത്. ച്ചി. ച്ച ച്ചി. ച്ചി — എന്ന വാക്കാണ് അവൾ ആദ്യമായി ഉരുവിട്ടത്. അതുപോലെ താനെന്ന് പറഞ്ഞാൽ അവൾക്ക് പ്രാണനായിരുന്നു. അതുപോലെ ഒരനുജത്തിയേക്കാളേറെ ഒരു മകളോടുള്ള വാത്സല്യവും അടുപ്പവുമായിരുന്നു നീതയോട്.

ആ പെൺകൊച്ച്, തന്റെ കൊച്ചനുജത്തി, എത്ര വേഗമാണ് മാറിയത്. ഒരു വേള, അവളെ കുറ്റംപറഞ്ഞിട്ട് കാര്യമില്ല. ഈ കലികാലത്തിൽ മാനവജീവിതത്തിലെ ഏറ്റവും വിലപ്പെട്ട വികാരങ്ങളായിരുന്നിരിക്കുന്ന സ്നേഹവും രക്തബന്ധവും.

ആർ ആരെയും സ്നേഹിക്കേണ്ട, ആർക്ക് ആരോടും ബന്ധവുമില്ല!

അല്ലെങ്കിൽ കുടുംബജീവിതത്തിന്റെ പരിപാവനതയെവിടെയുണ്ട്! തകർന്ന പളുങ്കുപാത്രങ്ങൾ ജീവിതത്തിന്റെ ഓവുചാലുകളിൽ കിടക്കുന്നു.

ഇന്നലെ ഓഫീസ് വിട്ട് വരാൻനേരം വൈകി. തിരുവനന്തപുരത്ത് വിദ്യാഭ്യാ

നോവൽ: എട്ട്

ഏകലവ്യൻ

സ ഡയറക്ടറുടെ കോൺഫറൻസിൽ പോകാൻ തയ്യാറായ അദ്ദേഹത്തിന് അനവധി "ഡാറ്റ"കൾ ശേഖരിക്കാനും അവ "കമ്പയിൻ"ചെയ്യാനുമുണ്ടായിരുന്നു. മൊത്തം ആഫീസ് സ്റ്റാഫും കഷ്ടിച്ചേഴുമണിവരെ പണിയെടുത്തു.

എവിടെയും എതിർക്കുകയെന്ന നയക്കാരനായ പിള്ള പറഞ്ഞു

"ഓവർടൈം അലവൻസ് തരുന്നില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ പണിയെടുക്കാൻ പോണില്ല."

കേസ്സാട്ടപ്പിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുമ്പിലെത്തി അവിടെയും ആരെയും കൂസാതെ പിള്ള ഇതുതന്നെ ആവർത്തിച്ചു.

[illegible] അദ്ദേഹം തന്റെ [illegible]ടീയായ നമ്പൂതിരിയെ [illegible] വിളിച്ചിട്ട് [illegible].

"ഈ മനുഷ്യൻ അടുത്ത [illegible] ഒന്നിനുള്ളിൽ മാറ്റണമെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നു നമ്പൂതിരി [illegible]?"

"റൈറ്റ് സാർ."

പണിതീർന്ന് ഓഫീസിന്റെ വെളിയിൽ കടക്കുമ്പോൾ ഏഴാവാറായിരുന്നു.

ശരീരമാകെ തളർന്നിരുന്നു. മാനസികമായും ശാരീരികമായും.

നഗരത്തിന്റെ ആയിരം കണ്ണുകൾ തുറന്നിരുന്നു. കാഴ്ച ശക്തികുറഞ്ഞ കണ്ണുകൾ.

ധൃതിയിൽ നടന്നു. ഒപ്പം രഘുവുമുണ്ടായിരുന്നു. അടുത്തദിവസംമുതൽ രഘുവിന് അവധിയാണ്. എട്ടാം പക്കം അയാളുടെ വിവാഹമാണല്ലോ.

"ഈ പിള്ള എന്തുതരം മനുഷ്യനാണ് രഘു. ഇങ്ങനെ റൂളും വകുപ്പുമൊക്കെ നോക്കി ജീവിക്കാൻ പറ്റുമോ?"

രഘു ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു.

"നിങ്ങൾക്ക് അയാളെ മനസ്സിലാകാത്തതാണ്. ഈ ജോലി അയാൾക്ക് വെറുമൊരു "ടൈം പാസ്സാ"ണ്. അയാളുടെ ഭാര്യാവീട്ടുകാർ ലക്ഷാധിപതികളാണ്. ചേച്ചീ അളിയന്മാർ സ്മഗ്ഗ്ളിങ്ങിന്റെ രാജാക്കന്മാരാണ്. ഒരു രഹസ്യം പറയട്ടെ ചേച്ചി. ഈ കല്യാണാവശ്യത്തിലേക്ക് നാലഞ്ചു പവൻ സ്വർണ്ണം കൺസഷൻറേറ്റിൽ വാങ്ങിയത് പിള്ള "ത്രൂ" ആണ് ഭാര്യാവീട്ടിൽനിന്ന്. ആ മനുഷ്യനെക്കൊണ്ട് ഭയങ്കര സഹായമാണ്."

[illegible]ബീഡി കത്തിച്ച് മേലുദ്യോഗസ്ഥനോട് പുച്ഛത്തോടെ സംസാരിക്കുന്ന പിള്ളയെന്ന മനുഷ്യൻ ഒരത്ഭുതപ്രതിഭാസം തന്നെ.

"അതുപോകട്ടെ ചേച്ചീ എന്റെ കല്യാണത്തിന് [illegible]" രഘു ചിരിച്ചുകൊണ്ട് പറഞ്ഞു:

"അതു നല്ല കാര്യം ഞാൻ വരാതിരിക്കുമോ? [illegible] കുട്ടിയെന്തുചെയ്യുന്നു. അത് ഞാൻ ചോദിച്ചില്ല."

"ഒരു പ്രൈമറിസ്കൂളിലെ വാദ്ധ്യാരിണിയാണ്."

"അതു നന്നായല്ലോ. [illegible] സമ്പാദിച്ചുകൂടാം."

"പിന്നെ കുറച്ചു സ്ത്രീധനവും കിട്ടും."

"എത്ര?"

"പതിനായിരം രൂപയെന്ന് അവർ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്." രഘുവിന് ആ കാര്യത്തിൽ അഭിമാനമുണ്ട്. [illegible]തന്നെ

രണ്ടാമത്തെയോ മൂന്നാമത്തെ തവണയോ ആണ് പറയുന്നത്.

"മൈ ഗുഡ്നസ്സ്! സത്യത്തിൽ രഘുവിനോട് എനിക്ക് അസൂയയുണ്ട്. മോസ്റ്റ് ലക്കിയസ്റ്റ് മേൻ!"

രഘു അഭിമാനപൂർവ്വം പുഞ്ചിരിച്ചു.

"എന്നാൽ ശരി രഘു പൊയ്ക്കോളൂ."

"ഇല്ല, നിങ്ങളെ വണ്ടികയററിയിട്ടേ ഞാൻ പോകുന്നുള്ളൂ." എത്ര നിർബന്ധിച്ചിട്ടും അയാൾ പോയില്ല.

രഘു, നിങ്ങളെന്റെ അനുജനായില്ലല്ലോ, കൂടെപ്പിറപ്പായില്ലല്ലോ. തന്റെ അനുജനും ഇങ്ങനെ ആയിരുന്നുവെങ്കിൽ!

നഗരത്തിലെ മൈതാനത്തിൽ കൂടാരമടിച്ചിരിക്കുന്ന സർക്കസ്സുകാരുടെ സർച്ച് ലൈററ് ചുററിത്തിരിയാൻ തുടങ്ങിയിരുന്നു. ഏതോ മില്ലിൽനിന്ന് ഒരാർത്തനാദംപോലെ സൈറണിന്റെ വിളിയുയർന്നു.

"ഇനി ചേച്ചിയെന്നാണ് കല്യാണം കഴിക്കുക? രഘു ഒരു നിഷ്കളങ്കതയോടെ ചോദിച്ചു.

"ഞാനോ?"

"അതേ."

"എന്താ രഘുവിന് തിടുക്കമായോ?"

"തീർച്ചയായും. അന്ന് എന്നെയും മിസ്സിസിനെയും നിങ്ങൾ വിരുന്നിന് കൊണ്ടുപോകില്ലേ ചേച്ചി?"

"ഏതു[illegible]ല്ല രഘു എന്റെ കല്യാണമാകുമ്പോൾ നിങ്ങളൊക്കെയല്ലേ വേണ്ടപ്പെട്ടവർ."

"അതാ ബസ്സ് വരുന്നു."

അതു നന്നായിയെന്ന് മനസ്സിൽ കരുതി; അല്ലെങ്കിൽ ആ സംഭാഷണം ഇടർന്നുപോയേനെ.

ബസ്സ് പോകുന്നതിന് മുമ്പ് രഘു ഒരിക്കലൂടെ ഓർമ്മിപ്പിച്ചു.

"മറക്കല്ലേ ചേച്ചി വരാൻ."

പാവം ചെറുപ്പക്കാരൻ! മാലിന്യമേൽക്കാത്ത ഒരു മനസ്സിന്റെ ഉടമയാണ് രഘു. ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയുടെ കള്ളം പോലും ആ മനുഷ്യനില്ല. എട്ടു കൊല്ലത്തെ ഔദ്യോഗിക ജീവിതത്തിൽ വളരെയേറെ പുരുഷന്മാരുമായി പെരുമാറിയിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ, രഘുവെന്ന ഈ ചെറുപ്പക്കാരനെപ്പോലെയുള്ളവരെ ഇനിയും കണ്ടുമുട്ടേ... ഒരു പക്ഷേ, കണ്ടുമുട്ടി

യില്ലെന്നും വരാം. ടൌൺബസ്സ് സ്റ്റാൻഡിലെത്തിയപ്പോഴാണ് തന്റെ വീടിന്റെ മുമ്പിലൂടെ ഓടുന്ന ബസ്സ് പോയെന്ന് മനസ്സിലായത്.

ഇതാദ്യത്തെ അനുഭവമാണ്.

രണ്ടു മൈലുകൾക്കപ്പുറമുള്ള വീട്ടിലേക്ക് ടാക്സിയിൽ പോകാൻ ധൈര്യമില്ലായിരുന്നു. വർത്തമാനപത്രങ്ങളിൽ വായിക്കുന്ന പല വാർത്തകളും പ്രോത്സാഹനജനകമല്ലായിരുന്നു. പക്ഷേ, ഹോട്ടലിൽ തങ്ങാനും മനസ്സ് വന്നില്ല. തെററിദ്ധരിക്കപ്പെടാൻ എളുപ്പമാണ്.

ഒരിക്കൽ അങ്ങിനെ തെററിദ്ധരിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്തു.

മോഹനേട്ടന്റെ രണ്ടാം ചരമ വാർഷികത്തിന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിലേക്ക് പോയി.

ഒരു ദിവസമേ അവധി എടുത്തിരുന്നുള്ളൂ. അതും വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടി കിട്ടിയതാണ്. സ്നേഹനിധിയായ അമ്മയെ കാണണം. മടക്കവണ്ടിക്ക് തിരിച്ചുപോരണം. അതായിരുന്നു പ്ലാൻ.

അമ്മയ്ക്ക് തന്നെ മടക്കി അയക്കാൻ ഒട്ടും മനസ്സില്ലായിരുന്നു.

"ഞാൻ പോട്ടെയമ്മാ. ഒരു ദിവസത്തെ അവധിയേ കിട്ടിയുള്ളൂ. പോരാത്തതിന് വീട്ടിലാരോടും പറഞ്ഞിട്ടുമില്ല."

എത്ര പറഞ്ഞിട്ടും അവർക്ക് അയയ്ക്കാൻ മനസ്സില്ലായിരുന്നു.

യാത്രയാകുമ്പോൾ മൂർദ്ധാവിൽ ചുംബിച്ച് ആ നല്ല അമ്മ ഉപദേശിച്ചു.

"ഇനി എന്റെ മോളൊരു കല്യാണം കഴിക്കൂ."

"ഒരിക്കലും അതു സംഭവിക്കുകയില്ല അമ്മേ."

"വേണ്ട കുട്ടീ. ആർ ആർക്കു വേണ്ടിയും കാത്തുനില്ക്കുന്നില്ല. എന്റെ മോൻ ഈ തള്ള ചാകുന്നതുവരെ കാത്തു നിന്നോ. എന്റെ മോളും മരിച്ചവരെ വൃഥാവിൽ കാത്തു നില്ക്കണ്ട. അവരാരും മടങ്ങി വരില്ല മോളേ."

ഒരക്ഷരം മറുപടി പറയാതെ ഇറങ്ങിപ്പോന്നു. അവരെ വിട്ടുപിരിയാൻ മനസ്സില്ലായിരുന്നു. അമ്മയെന്ന പദത്തിന്റെ പരിപാവനത ആദ്യമായി ദർശിക്കുകയാണ്. മക്കൾക്ക് വേണ്ടി മാതൃഹൃദയം എങ്ങിനെ തുടിക്കുമെന്ന് മനസ്സിലാക്കുക

യാണ്. ഏകമകൻ നഷ്ടപ്പെട്ടതിലല്ല അവരുടെ ഖേദം; ആ മകനെച്ചൊല്ലി നിത്യകന്യകാത്വം വരിക്കാൻ ആണയിട്ട മററൊരു പെൺകിടാവിനെച്ചൊല്ലിയാണ്.

അവരുടെ വീട്ടിൽ നിന്ന് എട്ടു മൈലുകൾക്കപ്പുറമുള്ള ആ നഗരത്തിലെത്തിയപ്പോൾ ടാൻസ്പോർട്ട് പോയിയെന്ന് മനസ്സിലാക്കാൻ കഴിഞ്ഞു. തീവണ്ടി ഓടുന്ന മാർഗവുമല്ലായിരുന്നു.

ഇനിയെന്തു ചെയ്യും. അപരിചിതമായ നഗരം. മടങ്ങിപ്പോകാനാണെങ്കിൽ ഇരുട്ട് വ്യാപിച്ചു കഴിഞ്ഞു. മോഹനേട്ടന്റെ വീട്ടിലെത്താൻ ബസ്സിറങ്ങി. ഒരു

കണ്ടനിടവഴിയിലൂടെ നടന്ന് ഒരു മൈൽ പാടം കടന്ന് അക്കരെയെത്തണം. അങ്ങോട്ടുമിങ്ങോട്ടും പോയ്ക്കൂടാ.

ഒടുവിൽ ബസ്സ്സ്റ്റാണ്ടിനെതിരെയുള്ള ആ വലിയ ഹോട്ടലിൽ ഒരു മുറിയെടുത്തു.

ഒരു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞു കാണണം. അല്പം വിശ്രമിക്കാമെന്ന് കരുതി കിടക്കുകയായിരുന്നു.

വാതിൽക്കൽ മുട്ടുകൾ.

കരുതിയത് ഹോട്ടൽ ബോയിയെന്നായിരുന്നു. ഊണ് കൊണ്ടുവരേണ്ട കാര്യം പറയാൻ വിളിച്ചതാകും.

വാതിൽ തുറന്നു. മുമ്പിൽ ഒരു പച്ചച്ചിരിയുമായി നില്ക്കുന്ന ഹോട്ടലിലെ മാനേജരോ, ആരോ.

"എന്താ വേണ്ടത്?"

അയാൾ താഴ്ന്ന സ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു,

"കസ്റ്റമേഴ്സ് വന്നിട്ടുണ്ട്. പറഞ്ഞയക്കട്ടെ."

അർത്ഥവത്തായ നോട്ടം പുഞ്ചിരി.

ആദ്യം അയാൾ പറഞ്ഞതിന്റെ പൊരുൾ പിടി കിട്ടിയില്ല.

"കസ്റ്റമേഴ്സോ? എനിക്ക് മനസ്സിലായില്ലല്ലോ."

പ്രളയപയോധിയിൽ

ബി. രസികേന്ദ്രൻ

ആദിമമയാനകത
 യന്നിരുൾക്കയംപോലെ
ആത്മരീതിതൻ മൂഢം
 മുകമൌനംപോലെ
ക്ഷുദ്രമാകേകാന്തതൂ
 ചേകമിരിക്കുന്നു; നീയെൻ
നിദ്രയെന്നിയേ കൈക്കു-
 ലിളക്കം ചാർത്തുമ്പോൾ,
ഒരു ദുഃസ്വപ്നം പോലെ
 മിന്നിമായുന്നു വീണ്ടും
മൊതനീർക്കയംപോലെ
 തിങ്ങി നീ നിറയുന്നു
ഇരുളിൻ ചിറകടി
 യൊച്ചതൻ താളത്തിലായ്
ഇണചേരുന്നു– വീണ്ടു
 മെൻ ദുഃഖത്തിൻ ചുടും
ലെൻ്റെ ചിന്തതൻ ചുരി,
 ലാവിയായ്, ഖനീഭൂത–
ബാഷ്പമായൊഴുകുന്നുണ്ടി
 ഷഉറിലും നിറയവേ
ഇരുളിൽ കണ്ണർ
 –ന്നൻമിഴിയിലിൽ, കൂർത്ത
നഖപാളികൾ കണ്ടേൻ
 –നിൻ്റെസ്പർശത്തിൽ, ശീത–
ദംഷ്ട്രകളിലിൽ, ഹിമ–
 ശൈത്യത്തിൻ ജഡ–
മംശന. താലിംഗന–
 മഞ്ഞിനെയെന്നെ ചുഴ്ന്നു

യുഗസന്ധിയിലാദി
 പ്രളയ പയോധിയാ–
യല തല്ലിയാലുമാ–
 യത്നവികാരത്തിൻ
ബുദ്ബുദതരംഗത്തിൽ
 – ഒരു താമരപ്പൂവാ–
യിതൾ നീർത്തട്ടെ; മമ–
 മനസ്സിൽ തളിർത്തിട്ട–
മനുഭൂതികൾ, നവ–
 ചിന്തിലും വികാരത്തിൻ
 മധുവിൽ കിനിഞ്ഞാർദ്ര–
 മാകട്ടെ മമജീവൻ.

—ഠ—

വെളിച്ചം

ഭുവനൻ മിത്രന്മല

ഓർക്കില്ലവരാരു മുള്ളതകിക്കളും–
മീ ചെറു ദീപം പകർന്നിയ ശോഭയെ,
ചുംബനമേല്ലുമധരം
യുവതപത്തിനിംഗിതത്തിങ്കലമര–
 മൊരുവേള
നിർവൃതി പൂക്കും മനസ്സിൻ്റെ ശബ്ദം
കെട്ടുള്ളു വെളിച്ചം
ലജ്ജതൻ കഞ്ചുകം ചാർത്തും വെളിച്ചം.

കത്തിയെരിഞ്ഞ നിലവിളക്കിൻതിരി
പുഷ്പിച്ച ദീപപ്രകാശത്തിലുൾക്കാമ്പി
ലുത്സാഹമേറുന്ന കണ്ണുകളെത്രയോ
കത്തിക്കരിച്ചവർ.
കണ്ണുകൾ പെററു വളർത്തിയ സന്ദേഹം
പൂ ചൂടി കായ്പേറി.
ഏറെപ്പറന്നു തളർന്ന ശലഭങ്ങൾ
വീണടിയുന്നതു കണ്ടിരിക്കുമ്പോഴും
ചത്തു കഴിഞ്ഞ നിമേഷങ്ങൾക്കൊപ്പമീ
കൊച്ചുവെളിച്ചം മരിച്ചു കഴിഞ്ഞിട്ടും;
മേലിലെൻ ചാരെ പറക്കാതിരിക്കുവാ–
നോതാൻ തുടങ്ങുമ്പോഴേക്കം
ചെറുതിരി
പാവം വിളക്കിൻ്റെ പുഞ്ചിരി
ചത്തു കഴിഞ്ഞിട്ടും.
നിത്യതയില്ലാത്തതാണീ വെളിച്ചം
നിനവെന്നിരിക്കിലും.
കഞ്ഞിലും കാററിൻ്റെ നിസ്പന്ദം–
 പോലുമേ–
ററാന്നിളകിച്ചിരിച്ചിട്ടമൊളി ബിന്ദു
വും പ്രഭസാക്ഷിയാമെത്ര ജീവിതം
കോർത്തിണക്കുന്നു കതിർമണ്ഡപങ്ങളിൽ.

—ഠ—

"അങ്ങിനെ അഭിനയിക്കാനും വേണ്ട ആളെ കണ്ടപ്പോൾ തന്നെ സംസ്സ ഷായി. പോട്ടെ, ഒരു സ്ലിപ്പ് ത്രൂ ഷോ. ആരും ആള അറിയട്ടെ."

"എന്തടോ താൻ പറഞ്ഞത്. ഈ സ്റ്റേ വൽ മാന്യം മര്യാദയുള്ളവർ താമസിക്കുന്ന ഹോട്ടലിൽ ഇറിയുള്ളവർ പോലി ല്ലെന്നോ... ഗെറ്റൌട്ട്. പോയില്ലെങ്കിൽ ഞാൻ പോലീസിനെ വിളിപ്പിക്കും മനസ്സിലായോ?"

അയാൾ ന്യത്രത്തിൽ ഞെട്ടിപ്പോയി! അടുത്ത മുറികളിൽ നിന്ന് ആൾക്കാർ പുറത്തു വന്നു നോക്കി.

ഭിഷ്ടാനം കൊതിച്ച് നടക്കുന്ന മൃഗങ്ങൾ.

ആ അനുഭവം ഇവിടെയുമുണ്ടാകുമോ? സ്വന്തം നാട്ടിലെ ഹോട്ടലിൽ ആരെയും വിശ്വസിച്ചുകൂട. ഒററയ്ക്ക് സഞ്ചരിക്കുന്ന പെൺകുട്ടി പിഴച്ചവളാണെന്നും വേശ്യയെന്നും സങ്കല്പിക്കുന്ന ലോകം. അങ്ങിനെ എന്തു ചെയ്യണമെന്നറിയാതെ അന്ധാളിച്ചു നിൽക്കുമ്പോൾ ഹോട്ടലിൻ്റെ വാതിൽക്കൽ ഒരു കാർ വന്നു നിന്നു.

കണ്ണുകളെ വിശ്വസിക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ല. ഞാൻ എന്നെത്തന്നെ വഞ്ചിക്കുകയാണോ?

പരിഷ്കൃതിയായ ഒരു യുവാവ്, സുമുഖനായ ഒരു ചെറുപ്പക്കാരൻ്റെ കൈത്തണ്ടയിൽ കൈയിട്ട് അവളോട് തൊട്ടുരുമ്മി, ചിരിച്ച് കളിച്ചുകൊണ്ട് നീതു വരുന്നു, തൻ്റെ ഇളയ അനുജത്തി.

മറഞ്ഞുനിൽക്കാൻ സമയം കിട്ടിയില്ല. അവർ മുഖാമുഖം പരസ്പരം കണ്ടു. പ്രഥമ നോട്ടം അവളെ അമ്പരപ്പിക്കുകയോ പേടിപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്തെന്ന് തോന്നി. രക്ഷപ്പെടാനാവില്ലെന്ന് ബോദ്ധ്യമായപ്പോൾ അഭിമുഖീകരിക്കുകയാണ് ഉത്തമമെന്ന് കരുതി അടുത്തുവന്നു.

"ഹലോ നീതു. ഇവിടെ?" ഉള്ളിലെ ക്ഷോഭമൊതുക്കി ഒരു സൗഹൃദത്തോടെ നയപ്പൂർവ്വം സംസാരിക്കാൻ ശ്രമിച്ചു.

നീതു വിളറുകയും വിവശയാകുകയുമായി.

ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ തിരക്കി.

"ഇതാരാണ് ഡാർലിംഗ്?"

പരിഭ്രമിച്ചു നില്ക്കുന്ന അനുജത്തിയ്ക്ക് സംസാരിക്കാൻ അവസരം കൊടുക്കാതെ അവൾ തന്നെ കയറിപ്പറഞ്ഞു.

"നീതു എൻ്റെ സുഹൃത്താണ്. അയൽക്കാരിയുമാണ്."

"ഓ" അയാൾ മന്ദഹസിച്ചു. ഒരു നിമിഷം അവൾ തൻ്റെ നേരെ നോക്കി. അവളുടെ മുഖം പെട്ടെന്നങ്ങ് താഴ്ന്നു. നീതുവിൻ്റെ തോളിൽ കയ്യിട്ടുകൊണ്ട് ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ പറഞ്ഞു:

"അങ്ങിനെയാണോ. എന്നാൽ വരൂ. ഓരോ ഗ്ലാസ്സ് ജ്യൂസ് കഴിക്കാം."

"നോ, താങ്ക്സ്! ഞാനിപ്പോൾ കഴിച്ചതേയുള്ളൂ."

"ഷുവർ?" ആ ചെറുപ്പക്കാരൻ്റെ നോട്ടം പിടിച്ചില്ല.

"അതെയതെ. വീട്ടിലേയ്ക്ക് പോകുന്ന വണ്ടിപോയി. ഞാനാകെ വിഷമിച്ചു നിൽക്കുകയാണ്."

—ഠ—

എഴുന്നേറ്റു നോക്കി. അതെ, വെയിലിൽ വെള്ളിത്തകിടുപോലെ വെട്ടിത്തിളങ്ങുന്ന നദി. നദിക്കപ്പുറത്ത് കാർമേഘം പോലെ കറുത്തിരുണ്ട് കണ്ടത് കാടാണ്. "ഫുട്ട്ഹിൽസി"ന്റെ മേലെയുള്ള വന്യഗംഭീരമായ കൊടുംകാട്!

വർഷകാലത്ത്, പമ്പയാററിലെ പഴയ "പന്നായിക്കടവി"ൻെറ വീതിയേറിയ നദിക്ക്. കരയറ്റത്ത് സങ്കീർണ്ണവർണ്ണങ്ങളായ ചരൽക്കല്ലുകൾ തെളിച്ചുകാട്ടിക്കൊണ്ടുള്ള ആഴം കുറഞ്ഞ ഭാഗം. അതു കഴിഞ്ഞാൽ എഴുന്നേറ്റു നില്ക്കുന്ന എങ്കോണിച്ച പാറക്കെട്ടുകൾ. മദ്ധ്യഭാഗത്ത് ശക്തമായ ഒഴുക്ക്. മറുകരയിലും ഇടവിട്ടിടവിട്ട് പാറക്കെട്ടുകൾ — —

നദി കുറുകെ കടക്കാൻ കെട്ടിയിരുന്ന ചൂരൽപ്പാലം ആരോ മുറിച്ചു കളഞ്ഞിരിക്കുന്നു. കാൽവണ്ണയോളം കനമുള്ള രണ്ടു നെടുനീളൻ ചൂരൽ വള്ളികൾ നദിയുടെ ഇരു കരകളിലുമായി നാട്ടിയ കുററികളിൽ മേലുകീഴായി കെട്ടിയിരുന്നു. മുകളിലത്തെ വള്ളിയിൽ പിടിച്ചുകൊണ്ട് താഴത്തെ വള്ളിയിലൂടെ നടന്ന് മറു[illegible]ുക!

ആരാണ് പാലം മുറിച്ചത്? ശത്രുക്കളോ മിത്രങ്ങളോ? രണ്ടുമാകാം. ഇക്കരെ കുടുങ്ങിപ്പോയവരെ രക്ഷപെടുത്താതിരിക്കാൻ വേണ്ടി ശത്രുക്കൾ! ശത്രുക്കളെ കടത്തിവിടാതിരിക്കാൻ വേണ്ടി മിത്രങ്ങൾ!

എങ്കോണിച്ച പാറക്കെട്ടുകളും, ചത്ത പാമ്പിനെപ്പോലെ ബന്ധമററു കിടക്കുന്ന ചൂരൽപ്പാലവും ഒക്കെച്ചേർന്ന് നദി എന്ന സങ്കല്പത്തോട് നീതി ചെയ്യാത്ത ദൃശ്യം!

മറുകരെ, നിഗൂഢഭീകരമായ വനം, ആരംഭിക്കുകയാണ്.

നേരത്തെ വന്ന സംഘങ്ങളിലേതോ മറുകര കടക്കാൻ ഉപായം കണ്ടെത്തിയിരിക്കുന്നു. കരയിൽ നിന്നു പാറക്കെട്ടു വരെ അരയററം വെള്ളമേ ഉള്ളൂ. പാറയിൽ ചുററിക്കെട്ടിയ ഒരു ഇരുമ്പു കമ്പി മറുകരയിലുള്ള മററൊരു പാറയിൽ ബന്ധിച്ചിരിക്കുന്നു. കമ്പിയിൽ പിടിച്ചു തൂങ്ങി നദിയുടെ ആഴമുള്ള ഭാഗം കടക്കാം. സാഹസികമായ ശ്രമം തന്നെ. പക്ഷെ മററു പോംവഴിയില്ല. പാലം പണിയുവോളം കാത്തിരിക്കാൻ ആർക്കു കഴിയും? പാലം പണിയും എന്നതിനെന്താണുറപ്പ്?

കുറെ ആളുകൾ പാറയുടെ മീതെ കയറിപ്പററി ഇരുപ്പാണ്. ഒരു സമയം ഒരാൾക്കേ കമ്പിയിൽ തൂങ്ങാൻ പററൂ. ഓരോരുത്തരും തന്താങ്ങളുടെ ഊഴം കാത്തിരിക്കുന്നു. പാറക്കെട്ടിന്മേലും കരയിലും!

ഞാൻ കൂടെയുള്ളവരെ നോക്കി. ഒരാളൊഴിച്ച് മററുള്ളവരൊക്കെ അമ്പരന്നു നോക്കുന്നു. കുഞ്ഞാണ്ടി മാത്രം നിലാവത്ത് അഴിച്ചുവിട്ട കോഴിയെപ്പോലെ മിഴിക്കുന്നു. നിരാശ കാണുന്നു കുട്ടിയുടെ മുഖം.

എല്ലാവരോടുമെന്നോണം ഞാൻ ചോദിച്ചു!

"മറുകര പററുക തന്നെ അല്ലേ?"

എൻെറ ഭാഷ ആ അവസരത്തിൽ എല്ലാവർക്കും മനസ്സിലായി.

മനസ്സുകൊണ്ട് ഒരു മടക്കയാത്ര

അവർ പറഞ്ഞു!

"ആമാ സാർ."

"ബിൽകുൽ ബാബുജി" (തീർച്ചയായും)

"ക്യാ ശക്ക്?" (സംശയം എന്താ?)

കുഞ്ഞാണ്ടി കൂട്ടിച്ചേർത്തു.

"ഇരാജി ഫിക്കർ മത് കറോ. സബ് കുച്ച് ഠീക് ഹോ ജായേഗാ."

അങ്ങനെ പറഞ്ഞതു മാത്രമല്ല. കുഞ്ഞാണ്ടി വെള്ളത്തിലേക്കിറങ്ങിക്കഴിഞ്ഞു. എന്നിട്ട് കുട്ടികളെപ്പോലെ വെള്ളം തട്ടിക്കളിച്ചു.

അതുവരെ കയർത്തൊന്നും പറയാതിരുന്ന സർദാർജി കർശനമായി വിലക്കി!

"ഖേലാ മത്. ബേശ്‌രമി ബന്ദ് കറോ" (കളിക്കരുത്. കൊള്ളരുതായ്മ മതിയാക്കൂ.)

ങ്ങൾക്ക് മുമ്പേ കടന്നുപോയ ആരു നി[illegible] ക്ഷ്യം പിടിച്ച് [illegible]. പാറക്കൂട്ടങ്ങളിൽ തട്ടി വഴിമാറി ഒഴുകുന്ന വെള്ളത്തിന് [illegible] ഒഴുകുന്നത്. വലിയ ഒഴുക്കില്ല. വെള്ളമിറങ്ങുമ്പോൾ വർണ്ണങ്ങൾ [illegible] പോലെ തിളങ്ങുന്ന പല നിറത്തിലുള്ള ഉരുണ്ട ചരൽക്കല്ലുകൾ. പാറക്കെട്ടുകൾക്കുമുണ്ട് ഈ വർണ്ണവൈവിദ്ധ്യം. സ്വപ്നത്തിലോ വർണ്ണചലച്ചിത്രത്തിലോ കാണുന്ന പോലെ, ഈ കല്ലുകൾക്ക് പല നിറങ്ങൾ എങ്ങനെ ഉണ്ടായി? നദിയുടെ നിരന്തരമായ ഒഴുക്കിനെ നേരിടുന്ന ഈ പാറക്കെട്ടുകൾ ഗോളാകൃതി കൈക്കൊള്ളാത്തതു് എന്തുകൊണ്ട്? അങ്ങനെയല്ലേ പ്രകൃതി നിയമം? എന്തെങ്കിലും സവിശേഷകാരണങ്ങൾ കാണും; രസതന്ത്രപരമായ കാരണങ്ങൾ. എല്ലാററിനും കാരണമുണ്ടായിരിക്കണമല്ലോ. ഇല്ലെങ്കിൽ നാം കാരണം ആലോചിക്കുന്നു. പ്രപഞ്ചോല്പത്തിക്കു

ണല്ലോ അറിയപ്പെടുന്ന ഏകസത്യം — —

വിചാരിച്ചതു പോലെയല്ല, ചുവട് വക്കുന്തോറും ഒഴുക്ക് കൂടുതലായി അനുഭവപ്പെടുന്നു. സൂക്ഷിച്ചു കാലു വച്ചില്ലെങ്കിൽ തെന്നിപ്പോവും. കുഞ്ഞാണ്ടിയെ കമലയും നിപ്പൂൺസാർ ഇടവും വലവും നിന്നു കൈ പിടിച്ചിരിക്കുകയാണ്.

പാറക്കെട്ടിൻെറ അടുത്തെത്തി. വഴുവഴുപ്പില്ല. അതുപോലെയാണ് ഉപരിതലം. ലോഹത്തിൻെറ കലർപ്പുള്ള പെട്ടകൾ, ഡിസൈൻ പോലെ, എഴുന്നു നില്ക്കുന്നു. പാറകളുടെ നിറഭേദത്തിനുള്ള കാരണവും അതുതന്നെ. പാറയിൽ പൊത്തിപ്പിടിച്ചു കയറി.

ഓരോരുത്തരായി കമ്പിയിൽപ്പിടിച്ചു തൂങ്ങി മറുകരയ്ക്കു നീങ്ങുന്നു. ജലനിരപ്പിൽ നിന്നു കഷ്ടിച്ചു രണ്ടടി ഉയരത്തിലാണു കമ്പി. പിടിച്ചു തൂങ്ങുമ്പോൾ ഏറെക്കുറെ ശരീരം മുഴുവനും വെള്ളത്തിൽ മുങ്ങുന്നു. കഷ്ടിച്ചു മുഖം മാത്രമുണ്ടു വെളിയിൽ. ഒരു കൈ വിട്ട് മറേറ കൈ പിടിക്കുമ്പോൾ സർ

പാറപ്പുറത്തിൻെറ നോവൽ ഇരുപത്തിരണ്ട്

പോലും കെട്ടുകഥകൾ ചമച്ചവരാണല്ലോ നമ്മൾ.

അങ്ങനെ തള്ളിക്കളയുന്നതിലെന്താണു യുക്തി? കാര്യകാരണങ്ങളെപ്പററി നാമൊന്നും അറിയുന്നില്ല എന്നതാവാം ശരി. അതറിയാതെ ഒരു പുൽക്കൊടി പോലും മുളക്കുന്നില്ല എന്നു ബൈബിൾ. ആരാണ് ഈ അവൻ? അതാണ് അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുള്ള കാര്യം. വ്യക്തിയാവാം, അജ്ഞാതമായ ഒരു ശക്തിവിശേഷമാവാം, അല്ലെങ്കിൽ പ്രപഞ്ചസംവിധാനത്തിലെ ഗൂഢക്രമം തന്നെയാവാം. അതറിയാൻ വേണ്ടി ദീർഘായുസ്സു മുഴുവൻ ചിലവഴിച്ച ജ്ഞാനവൃദ്ധൻ പറഞ്ഞു:

"സൂര്യനു കീഴെ സംഭവിക്കുന്നതൊക്കെയും ജ്ഞാനത്താലെ ആരാഞ്ഞറിയേണ്ടതിനു ഞാൻ മനസ്സുവെച്ചു. അറിഞ്ഞേടത്തോളം, ഒക്കെയും മായയും വൃഥാപ്രയത്നവും അത്രെ."

എല്ലാമറിയുന്നവനെന്നു ഭാവിക്കുന്നെങ്കിലും നാം ഒന്നുമറിയുന്നില്ല എന്നതു മാത്രമാ

കാസ് കൂടാരത്തിലെ ഞാണിന്മേൽ കളി പോലെ കമ്പി മേലുകീഴ് ആടുന്നു. ഒഴുക്കു മൂലം ഏതാണ്ടു നാല്പത്തിയഞ്ചു ഡിഗ്രിയിലാണ് ശരീരത്തിൻെറ നില. ഒരു കൈ ഇടറിയാൽ തീർന്നു — —

നടുക്കത്തോടെ ഓർത്തു: വിചാരിച്ചതു പോലെ നിസ്സാരമല്ലല്ലോ പണി.

സൂക്ഷിച്ചു നോക്കുമ്പോൾ ഒഴുക്കിനടിയിലും പാറമുനകൾ എഴുന്നു നില്ക്കുന്നതു കാണാം. പാറമടപോലെ. ആരെങ്കിലും പാറപൊട്ടിച്ചു കുഴിയിലേക്കു നദി തിരിച്ചുവിട്ടതായിരിക്കുമോ? അതോ നദി തിരിഞ്ഞൊഴുകിയതോ?

എന്തെല്ലാം വിഡ്ഢിത്തങ്ങളാണ് ആലോചിക്കുന്നതു്? ഈ കൊടുങ്കാട്ടിൽ പാറ പൊട്ടിക്കാനോ? ആര്? എന്തിന്?

ഒഴുക്കിൽ പെട്ട് കമ്പി ഉലയുമ്പോൾ പാറ ഞെരിഞ്ഞമരുന്നു. ഒരു പക്ഷെ, നേരത്തെ കടന്നുപോയ ഒരു എൻജിനീയറിംഗ് വിഭാഗം സ്വയരക്ഷക്കു വേണ്ടി വലിച്ചുകെട്ടിയതാവാം കമ്പി. കമ്പിയുടെ

ബലത്തെപ്പററിയും നിലനില്പിനെപ്പററിയും അതിൽ കവിഞ്ഞൊന്നും അവർ ചിന്തിച്ചിട്ടുണ്ടാവില്ല.

ഈ സാഹസത്തിനൊരുങ്ങാതെ മററൊരു വഴി നോക്കിയാലോ? നദി കടക്കാൻ കുറച്ചുകൂടെ സുരക്ഷിതമായ ഒരു മാർഗ്ഗം ഉണ്ടായിക്കൂടെന്നു വരുമോ? ടിബററൻ പീഠഭൂമിയിൽനിന്നും ഇന്ത്യയിലേക്കും മറിച്ചും എത്രയോ സാർത്ഥവാഹസംഘങ്ങൾ ഇതുവഴി കടന്നുപോയിട്ടുണ്ടാവണം. ഈ യാത്രയിൽതന്നെ അതിന്റെ അടയാളങ്ങൾ എവിടെയെല്ലാം കണ്ടു? കാലത്തിനു മായ്ക്കാൻ കഴിയാത്ത അടയാളങ്ങൾ. ഈ നദി കടക്കാനും അവർ സ്ഥിരമായ ഒരു മാർഗ്ഗം ഉണ്ടാക്കിയിട്ടില്ലെന്നു വരുമോ?

ആത്മാവിൽ ചിരി വിടരുന്നു. മരണത്തെ അഭിമുഖീകരിക്കുമ്പോൾ ചരിത്രഗവേഷണ ചിന്ത. കൂടുതൽ നല്ല മാർഗ്ഗമന്വേഷിച്ചുപോയി ശത്രുവിന്റെ വായിൽ പെടണോ? നല്ല തീരുമാനം!

കാശ്മീർ യുദ്ധത്തിൽ തെററായ തീരുമാനംകൊണ്ട് ഒരു ഡിററാച്ചുമെന്റിനെ കുരുതികൊടുത്ത തോമസ് ചാണ്ടിയെ ഓർത്തു.

തോമസ് ചാണ്ടി ഫുട്ബോളറായിരുന്നു. ഹോക്കിയിലും വോളിയിലും സവ്യസാചി. സ്പോർട്ട്സിലും ഓൾറൗണ്ടർ. കളിച്ചേടത്തൊക്കെ ജയിച്ചുവന്നു. യൂണിററിന്റെ പ്രസ്റ്റീജ്. അങ്ങനെയാണ് തോമസ് ചാണ്ടി ആഫീസറായത്; അല്പസ്വല്പം നിയമം ലംഘിച്ചുതന്നെ.

സ്പോർട്ട്സിലും ഗയിംസിലുമുള്ള മികവും 'ഉലോയ്'വും കഴിച്ചാൽ തോമസ് ചാണ്ടി വട്ടപ്പൂജ്യമാണ്. വിവരദോഷത്തിന് എക്കാലവും പരിഹാസപാത്രമായിട്ടുള്ളവൻ.

എന്റെ തൊട്ടുത്ത നമ്പരാണ് തോമസ് ചാണ്ടിയുടേത്. നാല്പത്തിനാല് ആഗസ്റ്റ് പത്താം തീയതി ഞാൻ പട്ടാളത്തിൽ ചേരാനെത്തുമ്പോൾ തോമസ് ചാണ്ടി അവിടെയുണ്ട്. ഒന്നുരണ്ടു മാസങ്ങളോളമായി ഇയ്യാൾ അവിടെ ക്യാമ്പായിരുന്നുവത്രെ. ടെസ്റ്റിനെഴുതുന്നു, തോൽക്കുന്നു. പിന്നെയുമെഴുതുന്നു, തോൽക്കുന്നു. തോമസ് ചാണ്ടി ഇംഗ്ലീഷിൽ മലയാളം കൂട്ടിക്കലർത്തി എഴുതുന്നതിനെപ്പററി അനേകം രസകരങ്ങളായ കഥകളുണ്ട്.

ക്യാപ്ററൻ ദിനേശ് ചന്ദ്രഡേ അന്ന് അഡ്മിൻ ഓഫീസറായിരുന്നു. വലിയ ഫുട്ബോൾ കമ്പക്കാരൻ. പ്രായം വകവയ്ക്കാതെ ചെറുപ്പക്കാരുടെ കൂടെ ഓടിനടന്നു കളിക്കും. ഫുട്ബോളർ എന്നു പറഞ്ഞാൽ അതിപ്രിയം. അവർക്കുവേണ്ടി എന്തും ചെയ്തുകൊടുക്കും.

പട്ടാളത്തിൽ ചേരാൻ കഴിയാതെ നിരാശനായി നടക്കുന്ന കാലത്ത് ഒരു ദിവസം തോമസ് ചാണ്ടി കോർട്ടിലിറങ്ങി കളിച്ചു. ഫുൾബാക്ക്. ഒരുത്തനേയും ഗോൾപോസ്റ്റിലേക്കു കടത്തിവിട്ടില്ല. ഒന്നുരണ്ടു പേരെ കാലടിച്ചു താഴെയിട്ടു.

ദിനേശ് ചന്ദ്രഡേയ്ക്ക് ആളെ ഇഷ്ടപ്പെട്ടു. അങ്ങനെയാണ് തോമസ് ചാണ്ടി പട്ടാളത്തിൽ ചേർന്നത്. എന്നു മാത്രമല്ല ഡേയുടെ പ്രിയസുഹൃത്തും സന്തതസഹചാരിയുമായിത്തീർന്നു. ഡേയെക്കൊണ്ടു കാര്യം കാണണമെങ്കിൽ തോമസ് ചാണ്ടി പറഞ്ഞാൽമതി. "ഞാനോ നീയോ" മട്ടിൽ ഡേയ്ക്ക് മൂന്നു പെൺമക്കൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അവർ ഓരോരുത്തരും തോമസ് ചാണ്ടിയെ മത്സരബുദ്ധിയോടെ പങ്കിട്ടെടുത്തു എന്നു കിംവദന്തി.

എങ്കിലും തന്റെ കൈവശമുള്ള അഭ്യാസത്തിൽ തോമസ് ചാണ്ടി മികവു തേടി. അഖിലേന്ത്യാതലത്തിൽ ആർമിയെ പ്രതിനിധീകരിച്ചു കളിച്ചു പ്രസിദ്ധനായി; അന്തർദേശീയതലത്തിൽ മത്സരിക്കാൻ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ടു. പക്ഷേ, എന്തു കാരണവശാലോ വെളിയിൽ പോകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

തോമസ് ചാണ്ടിയുടെ കഴിവിനെ വിലമതിക്കാൻവേണ്ടി ഒരു മേലധികാരി കമ്മീഷനു ശുപാർശചെയ്തു. അതു ഫലിച്ചു.

കാലം മാറി, പട്ടാളത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ചിന്താഗതികൾ മാറി. എത്ര ഇന്റർനാഷണലായാലും പട്ടാളക്കാരന്റെ ജോലി യുദ്ധസേവനമാണ് എന്നു വിശ്വസിച്ച ഒരു ഓഫീസർ നൂറുപേരടങ്ങുന്ന ഒരു ഡിററാച്ചുമെന്റിനേയുംകൂട്ടി ലഫ്ററനന്റു തോമസ് ചാണ്ടിയെ യുദ്ധരംഗത്തേക്കയച്ചു.

അപകടസൂചനയുണ്ടായാൽ സുരക്ഷിതമായ രംഗത്തേക്കു പിൻമാറിക്കൊള്ളണം എന്നാണു ചട്ടം. യുദ്ധം ചെയ്യുകയല്ല, യുദ്ധംചെയ്യുന്നവരെ സഹായിക്കുക മാത്രമാണ് ഡിററാച്ചുമെന്റിന്റെ ജോലി. അവരുടെ പക്കൽ യുദ്ധം ചെയ്യാൻ മതിയായ ആയുധങ്ങളില്ല. വേണ്ടത്ര പരിശീലനമില്ല.

എതിരെയുള്ള മലയുടെ മറുപുറത്തുനിന്ന് ശത്രുവിന്റെ വെടിയുണ്ട പാഞ്ഞുവരാൻ തുടങ്ങിയപ്പോൾ ഡിററാച്ചുമെന്റിലെ രണ്ടു ഹവിൽദാരന്മാരും ഒരേസ്വരത്തിൽ മുന്നറിയിപ്പു നൽകി.

"സാഹേബ്, നമുക്കു താഴ്വാരത്തിലേക്കു പിൻമാറുക."

മേലധികാരികളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ ലഭിക്കാൻ കഴിയാത്തവണ്ണം കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ ബന്ധങ്ങൾ തകരാറിലായിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. സ്വയം ആലോചിച്ചു തീരുമാനമെടുക്കേണ്ട നിർണ്ണായകമായ സന്ദർഭം. ഫുട്ബോളറായ ചാണ്ടി [illegible] കീഴുദ്യോഗസ്ഥന്മാരുടെ ഉപദേശം കൂട്ടാക്കി

പഠിക്കുക! ഗൂഢചിത്രശാസ്ത്ര ഗ്രന്ഥങ്ങൾ...

1. ജാലവിദ്യ — ചീട്ടുകൾ, നാണയങ്ങൾ, തൂവാല etc കൊണ്ടുള്ള ജാലവിദ്യകൾ ചെപ്പടി വിദ്യകൾ, തന്ത്രങ്ങൾ, മായാജാലങ്ങൾ, മാജിക് പഠിക്കാനുള്ള ചിത്രഗ്രന്ഥം. വില 6 രൂ.
2. സ്വഭാവ പഠനശാസ്ത്രം—കയ്യക്ഷരം, ഒപ്പ്, നടത്തം, വേഷം, ഭാവം മീശ, ജന്മദിനം, മററുലക്ഷണങ്ങൾ etc നോക്കി ഒരു വ്യക്തിയുടെ സ്വഭാവവും കഴിവുകളും പഠിക്കാനുള്ള ശാസ്ത്രം വില 5 രൂ
3. നക്ഷത്രഫലവും ലഗ്നഫലസാരവും—ഏതുനാളിൽ ജനിച്ചവരുടേയും ഭൂത വർത്തമാന ഭാവിഫലങ്ങൾ അറിയുന്നതിനും പറയുന്നതിനും വില 4 രൂ.
4. പ്രേമലേഖനങ്ങൾ— ശോക പര്യവസായിയായ പ്രണയകഥ ധാരാളം റെഡിമെയ്ഡ് പ്രേമലേഖനങ്ങൾ സഹിതം വില 3 രൂ.
5. സാമുദ്രികാശാസ്ത്രം—സ്ത്രീപുരുഷ ലക്ഷണങ്ങൾ, മറുകുകൾ ചുഴികൾ, ലക്ഷണങ്ങൾ etc ഗുണദോഷ ഫലങ്ങൾ ചിത്രഗ്രന്ഥം വില 2 രൂ.
6. ഷീറോയുടെ ഹസ്തരേഖാശാസ്ത്രം—ചിത്രങ്ങൾ സഹിതം വില 2രൂ.
7. മുഖലക്ഷണശാസ്ത്രം— പൂർണ്ണ ചിത്രഗ്രന്ഥം വില 2 രൂ.
8. മെസ്മരിസം—മനുഷ്യനെ ഉറക്കുക, നിയന്ത്രിക്കുക, വശംവദരാക്കുക. പ്രാഥമിക പാഠങ്ങൾ വില 2 രൂ.
9. ഹിപ്നോട്ടിസം—പരചൈതന്യ വാദവിദ്യ ശാസ്ത്രം വില 2 രൂ.
10. മാജിക്കും മാസ്മരവിദ്യയും—കൺകെട്ടു വേലകൾ, രഹസ്യങ്ങണക്കുകൾ ചീട്ടുകൊണ്ടുള്ള മറിവുതിരിവുകൾ, etc വില 2 രൂ.
11. അത്ഭുതവാർത്തകൾ—രസകരമായ വാർത്തകൾ വില 2 രൂ.
12. രഹസ്യരോഗങ്ങളും നിവാരണമാർഗ്ഗങ്ങളും—ചികിത്സാഗ്രന്ഥം വില 1-50

എല്ലാററിനും V. P. ചിലവ് പുറമേ. ചിത്രകാററ്ലോഗ് സൗജന്യം.

F. P. A. I. Thariannagar, VIA - Tiruvalla - R M S, Kerala

കേരള

ദിനേശ് ബീഡി

കണ്ണൂർ

യില്ല. ഫോർവേഡുകളുടെ എത്ര സമ്മർദ്ദമുണ്ടായാലും പിന്മാറുക എന്നത് ഒരു ഫുൾബാക്കിനു ഭൂഷണമാണോ? ഒരിക്കലുമല്ല. ഉള്ള മുർച്ചയേറിയ ആയുധങ്ങൾകൊണ്ട് അയാൾ പൊരുതി.

ഫലമോ? സർവനാശം!

സർദാർജി തോളിൽ തട്ടി വിളിച്ചു പറഞ്ഞു:

"ചലാംഗേ ബാബുസാബ്."

നോക്കുമ്പോൾ മറുകരയെത്താൻ ഇനി ഞങ്ങളുടെ ഊഴമാണ്. നേരത്തെ വന്നവരൊക്കെ കടന്നുപോയിരിക്കുന്നു.

ആരാണ് ആദ്യം പോകേണ്ടത്? കൂട്ടുകാരെ നോക്കി. മാരിമുത്തു പറഞ്ഞു:

"നീങ്കള് പോയിട്ടുമൊ സാർ."

കുഞ്ഞാണ്ടി പറഞ്ഞു.

"ഗുരുജി ഫിക്കർ മത്കറോ. സബ് കുച്ച് ഠീക് ഹോ ജായഗാ."

എന്നിട്ട് ചിരിച്ചു. കൊല്ലുന്ന ചിരി:

ഹാവർസാക്കും പിററുവും കമ്പിളിയുമൊക്കെ കുട്ടികളെ ഏല്പിച്ചു. അവർ ചെറുപ്പം മുതൽ മലമ്പ്രദേശത്തെ ആറുകൾ നീന്തി പരിചയമുള്ളവർ. അഥവാ നഷ്ടപ്പെട്ടെന്നിരിക്കിൽ നഷ്ടപ്പെട്ടോട്ടെ.

കൂട്ടത്തിലുള്ളവരെ ഒരിക്കൽകൂടി നോക്കി. എന്നിട്ട് ജംപിംഗിനൊരുങ്ങുന്ന ഒരു പാരച്യൂട്ടറുടെ മനോവികാരത്തോടെ കമ്പിയേൽ തൂങ്ങി വെള്ളത്തിൽ കാൽ മുട്ടിയപ്പോൾ ഞെട്ടി. വൈദ്യുതി പാസ്സ് ചെയ്തപോലെ. തണുപ്പ്, ഒഴുക്ക്. കമ്പിയിലുള്ള പിടുത്തത്തിൽമാത്രം ശ്രദ്ധ വെച്ചു. എന്തുവന്നാലും പിടിവിടരുത്. എല്ലാ ശക്തിയും സംഭരിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നീക്കം. ഒട്ടൊരു അബോധാവസ്ഥതന്നെ. ഉരുക്കുകൈകളിൽനിന്നും വേർപെട്ടുപോകുമോ എന്നു തോന്നുമാറ് ഉഗ്രമായ ഒഴുക്ക്—

അക്കരെയുള്ള പാറക്കൂട്ടത്തിൽ പിടിച്ചു കയറുമ്പോൾ കാലിടറുന്നുവോ എന്നു സംശയിച്ചു. ഇല്ല. താനത്രക്ക് തളർന്നുപോയിട്ടില്ല എന്നത്.

മറുകരയെത്തി ഒരു മരത്തിൽ ചാരിയിരുന്നു നോക്കുമ്പോൾ സർദാർജിയാണ് അടുത്തതായി കമ്പിയിൽ തൂങ്ങിയിരിക്കുന്നത്. ആശങ്കക്കിടയില്ലാതെ അയാളും മറുകരയെത്തി.

ഇനി ആര് എന്നതിനെപ്പററി കുഞ്ഞാണ്ടയും മാരിമുത്തുവും കുമരേശനിക്കുട്ടികളുമായി ചെറിയൊരു തർക്കം. മാരിമുത്തുവും കുട്ടികളുംകൂടി കുഞ്ഞാണ്ടിയെ നിർബന്ധിച്ചു കമ്പിയിൽ കയററി. അയാൾ അവസാനമായിട്ടേ പോവുകയുള്ളു. മാരിമുത്തു ഒരു കൈകൊണ്ടു താങ്ങിയാണ് അയാളെ വെള്ളത്തിലേക്കിറക്കിയത്. ഇമപൂട്ടാതെ കണ്ണുകളോടെ നോക്കിയിരുന്നു. ഇല്ല ഒരു കൈ വിട്ടു പിടിക്കുകയല്ലാം താമസം വന്നെങ്കിലും ആൾ ധൈര്യം വിട്ടിട്ടില്ല.

കുഞ്ഞാണ്ടി മെല്ലെമെല്ലെ നീങ്ങി. മാരിമുത്തുവും കുമരേശനിക്കുട്ടികളും എന്തൊക്കെയോ വിളിച്ചുപറയുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

കമ്പിയുടെ ഏതാണ്ടു മദ്ധ്യഭാഗത്തെത്തിയപ്പോൾ പലതവണ കുഞ്ഞാണ്ടി മുങ്ങുന്നതു കണ്ടു. ഒന്നു രണ്ടു തവണ കമ്പിയിൽ മുറുകെ പിടിച്ച് ഉയർന്നു വന്നു... ഒരു മരിക്കുമോ എന്നാലോചിച്ചു ... മിഴിച്ചു കണ്ണുകളോടെ ഇരുന്നു.

(തുടരും)

വായിച്ചിരിക്കേണ്ട പുസ്തകങ്ങൾ

1. ദാമ്പത്യ ജീവിതശാസ്ത്രം വില രൂ. 1-50, 2. സന്താനനിയന്ത്രണം (ഫാമിലിപ്ലാനിംഗ്) വില രൂ. 1-50, 3. രഹസ്യലൈംഗിക രോഗങ്ങളും നിവാരണ മാർഗ്ഗങ്ങളും വില രൂ. 1-50, 4, സ്വർണ്ണമാല (വല്ലച്ചിറ മാധവൻ എഴുതിയ നോവൽ) വില രൂ 2-50.

പുസ്തകങ്ങൾ V. P. ആയി അയച്ചുകൊടുക്കുന്നതാണ്: തപാൽ ചിലവ് രൂ. 2 വസൂലാക്കും. കൂടുതൽ വിവരങ്ങളടങ്ങിയ കാററ്ലോഗ് ആവശ്യമുള്ളവർ 50 പൈസ സ്റ്റാമ്പ് അയയ്ക്കുണം.

DAB AGENCIES
Kodimatha, Kottayam,
KERALA.

"അതു തമക്കറിയാം. അതി അക്ക് സങ്കടമൊംല്ല. തെമ്മള് ഈ കററം ഏക്ക ണ്ടേ? അബ്ബു ആ കണ്ണ് കത്തില്ലാതന്നെ കി തെമ്മളപ്പോം മയ്യത്തായേനേ. തെമ്മടെ ജീബനെ രക്ഷിച്ച അബ്ബൂനെ തെമ്മള് കൊലക്കുകൊടുക്കൂല്ല — അള്ളാണെ കൊടുക്കൂല്ല. തെമ്മള് ഈ കററം ശമ്മതിച്ചി ല്ലങ്കി, തെമ്മള് മനസേനാ—?"

ആ ചോദ്യത്തിനു മുമ്പിൽ രഘു മൂക നായിപ്പോയി. അയാൾ അറിയാതെ രോമാഞ്ചംകൊണ്ടു.

മാപ്പുസാക്ഷിയായ മുഹമ്മദ്—

അക്ഷരാഭ്യാസമില്ലാത്ത മുഹമ്മദ് — പക്ഷേ, മനുഷ്യത്വത്തിൻെറ മൂർത്തീകര ണമായ മുഹമ്മദ്—

ഇല്ല ഈ മനുഷ്യനെ കഴുമരം കയറാൻ നിയമത്തെ അനുവദിച്ചുകൂടാ. മുഴുവൻ സ ത്യവും കോടതിയെ ബോധിപ്പിക്കണം. സത്യം മാത്രം—

കുററാന്വേഷണവിദഗ്ദ്ധനെന്ന പ്രശ സ്തിനേടിയ സർക്കിൾഇൻസ്പെക്ടറുടെ ശബ്ദത്തിൽ പുച്ഛം കലർന്നിരുന്നു.

"മുഹമ്മദ് പറയുന്ന അയാളാണ് കൊ ന്നതെന്നു. പ്രഥമവിവരറിപ്പോർട്ട് തന്ന യാൾ പറയുന്നു മുഹമ്മദ് കുത്തുന്നത് അയാൾ കണ്ടെന്ന് — റഹ്മാൻെറ അ ഞ്ചുവയസ്സുള്ള മകളും അതുതന്നെ പറയു ന്നു. അബ്ബുവാണ് കുത്തിയതെന്നു പറ യാൻ സാക്ഷിയും സാറും. സാറും ഈ കേ സന്വേഷണത്തിൻെറ ചുമതല പൂർണ്ണ മായും എനിക്ക് വിട്ടുതരണം. ഈ കേ സ്സിൽ പ്രതിക്ക് കയർ കൊടുക്കുന്ന കാര്യം ഞാനേററു—"

"ആരു പ്രതി?"

"മുഹമ്മദ് അല്ലാതാര്?"

"ഞാനതു സമ്മതിക്കില്ല. ഈ കേസി ൻെറ ഇന്നുള്ള അന്വേഷണം ഞാൻ നട ത്തിക്കൊള്ളാം — മുഹമ്മദ് നിരായുധനാ യിരുന്നു. കത്തിയും അബ്ബുവും റഹ്മാ ൻെറ കയ്യിൽ നിവർത്തിയ കത്തിയുണ്ടാ യിരുന്നു. ആത്മരക്ഷക്കുവേണ്ടി നിയമം ചെയ്യാനനുവദിക്കുന്നതുമാത്രമേ അബ്ബു ചെയ്തുള്ളൂ."

സർക്കിൾ ഇൻസ്പെക്ടർ ഇളക്കിയായി പ്പറഞ്ഞു:

"ക്ഷമിക്കണം സർ, ഒരു കൊലക്കേ സ്സ് ശിക്ഷിക്കപ്പെടാതെപോകുന്നത് നമ്മു ക്ക് ക്ഷീണമാണ്—"

രഘു ഉറക്കെ ചിരിച്ചു.

"നാം ചാർജ്ജുചെയ്യുന്ന എല്ലാ കേസു കളും ശിക്ഷിക്കപ്പെടാറുണ്ടോ? ഒരു കൊല ക്കേസ് വിട്ടുപോകുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു ചു ക്കും വരാനില്ല. ഏതായാലും എൻെറ മനഃസാക്ഷിയെ തൂക്കിലേററാൻ എനിക്ക വയ്യ."

സർക്കിൾ ഇൻസ്പെക്ടർ വീണ്ടും വാദി ച്ചുനോക്കി. ഒടുവിൽ രഘുവിനു ദേഷ്യം വന്നു.

"ഈ കേസന്വേഷണത്തിൻെറ പരി പൂർണ്ണ ചുമതല ഞാൻ ഏറെറടുക്കുന്നു. നിങ്ങളുടെ സഹായം എനിക്കീകാര്യ ത്തിൽ ആവശ്യമില്ല."

രഘു കേസന്വേഷിച്ചു. റഹ്മാൻെറ കത്തി കണ്ടെടുത്തു. സർക്കിൾ ഇൻസ്പെ ക്ടർ തൻെറ മേശപ്പുറത്ത് അതു സൂക്ഷി

വിലങ്ങുകളേ വീട്

ച്ചിരിക്കയായിരുന്നു—

സർക്കിൾഇൻസ്പെക്ടറുടെ കുററാന്വേഷ ണവൈദഗ്ദ്ധ്യത്തിൽ പൂർണ്ണവിശ്വാസ മുണ്ടായിരുന്ന ഡി. എസ്. പി. ഒരുദിവ സം രഘുവിനോടു ചോദിച്ചു.

"നടവഴിയിലെ കൊലക്കേസന്വേഷ ണം എവിടവരെയായി?"

രഘു അദ്ദേഹത്തിനു സംഭവം മുഴു വൻ വിവരിച്ചുകൊടുത്തു.

"മുഹമ്മദിനെ പ്രതിയാക്കി കേസു ചാർ ജ്ജുചെയ്യുകയാവും ബുദ്ധി എന്നെനിക്ക തോന്നുന്നു. ദേററ് വിൽ ബി സേഫർ ആൾസോ."

"ക്ഷമിക്കണം, സർ, എൻെറ മനഃസാ ക്ഷി എന്നെ അതിനനുവദിക്കുന്നില്ല. ആയി രം കുററവാളികൾ രക്ഷപ്പെട്ടാലും —"

ആ വാക്യം പൂർത്തിയാക്കാൻ രഘു

വിനു കഴിഞ്ഞില്ല.

"ഐ സ്റ്റോപ്പ് ദിസ് ബ്ളഡി നോൺ സെൻസ്. മനഃസാക്ഷി — മണ്ണാങ്കട്ട."

ഡി. എസ്. പി. പൊട്ടിത്തെറിച്ചു അല്പ സമയത്തെ നിശ്ശബ്ദതക്കുശേഷം അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു.

"ഗോ ആൻറ് ഫേസ് യുവർ ഫേറ്റ്."

രഘു സലാംചെയ്തു പുറത്തിറങ്ങി.

കേസ് കോടതിയിലെത്തി. രഘുവി നെയായിരുന്നു അവസാനം വിസ്തരിച്ച ത്. ബാറിലെ വക്കീലന്മാർ തിക്കിത്തിരക്കി ഹാജരുണ്ടായിരുന്നു. സ്വർണ്ണഫ്രെയിമുള്ള കട്ടിച്ച കണ്ണാടിച്ചില്ലുകളിലൂടെ ജഡ്ജി രഘുവിൻെറ മുഖത്ത് കൗതുകപൂർവ്വം നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. കാര്യങ്ങൾ വ്യക്ത മായി മനസ്സിലാക്കാൻ ഇടയ്ക്കിടെ ചില ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുകയും ചെയ്തു.

വിധി പ്രസ്താവിച്ച ദിവസം കോടതി യിൽ എന്തൊരു ആൾക്കൂട്ടമായിരുന്നു!

"സ്വന്തം ശരീരവും സ്വത്തുക്കളും മാത്ര

ന്നു. ഒരു കൊലപാതകക്കേസ്സിൽ അന്തിമ തീരുമാനം കോടതിക്ക് വിടുന്നതാണ് ഉ ചിതം എന്ന ചിന്തകൊണ്ടാവാം ഈ കേസ് കോടതിയുടെ മുമ്പിൽ കൊണ്ടുവ ന്നത്. എ. എസ്. പി. അന്വേഷണം ഏറെറടുത്തില്ലായിരുന്നുവെങ്കിൽ ഈ കേ സിൽ ഒരു നിരപരാധി ശിക്ഷിക്കപ്പെട്ടേനെ യിരുന്നില്ല എന്നുപോലും ഞാൻ സംശ യിക്കുന്നു—"

അനേകം കണ്ണുകൾ തന്നിൽ കേന്ദ്രീക രിക്കുന്നത് രഘു കണ്ടു. സംതൃപ്തിയോടെ അയാൾ കോടതിയെ സലാംചെയ്തു പുറ ത്തിറങ്ങി.

രഘു വിശ്രമമില്ലാതെ ജോലി ചെ യ്തു. പലതരം പരാതികളുമായി അനേ കമനേകം പേർ ദിവസവും രഘുവിനെ സമീപിച്ചു. ക്ഷമയോടുകൂടി അവരുടെ പ രാതികൾ കേട്ടു. യഥാർത്ഥമായ പരാതി കൾക്ക് കഴിയുന്നതും വേഗം പരിഹാരം കണ്ടെത്തി. പലരുടേയും സ്നേഹാദരങ്ങൾ

നോവൽ: മുപ്പത്ത്

എൻ. കൃഷ്ണൻനായർ

ല്ല അന്യരുടെ ശരീരവും സ്വത്തുക്കളും സംരക്ഷിക്കുന്നതിനുവേണ്ടിയും ഒരു വ്യ ക്തിക്ക് ബലം പ്രയോഗിക്കാം. അതിനു നിയമം അനുവദിച്ചിട്ടുള്ള അവകാശങ്ങൾ പ്ര തിയുടെ എന്നു ഞാൻ വിശ്വസിക്കുന്നി ല്ല — പ്രതികുററക്കാരനല്ല എന്ന നിഗമന ത്തിൽ ഞാൻ എത്തിച്ചേരുന്നു..."

ഇന്ത്യൻ ശിക്ഷാനിയമത്തിലെ പ്രസ ക്തങ്ങളായ വകുപ്പുകൾ വിധിന്യായത്തിൽ ഉദ്ധരിച്ചിരുന്നു.

കേസന്വേഷണം പൂർത്തിയാക്കി ചാർ ജ്ജു സമർപ്പിച്ച എ. എസ്. പി. യെപ്പ റ്റിയുള്ള ഒരു പരാമർശത്തോടെയാണ് വിധിപ്രസ്താവന അവസാനിച്ചത്.

"എ. എസ്. പി. സ്വീകരിച്ച നേരായ തും സത്യസന്ധവും എന്നാൽ ധീരവുമായ മാർഗ്ഗം ഞാൻ പ്രശംസിക്കാതിരിക്കുകവയ്യ. കോടതി എത്തിച്ചേർന്ന അതേ നിഗമന ത്തിലാണ് എ. എസ്. പിയും എത്തി ച്ചേർന്നതെന്ന് ഞാൻ മനസ്സിലാക്കു

ആർജ്ജിക്കാൻ, ഇതു രഘുവിനെ സഹാ യിച്ചു. അഹങ്കാരം തൊട്ടുതെറിച്ചിട്ടില്ലാ ത്ത പെരുമാററം. എല്ലാത്തിനോടും 'നേ രേ വാ — നേരേ പോ' എന്ന സമീപ നം. കലാ—സാംസ്കാരിക സമ്മേളനങ്ങ ളിൽ രഘു അവിഭാജ്യമായ ഒരു ഘടക മായി മാറി. സമയം കിട്ടുമ്പോഴെല്ലാം പ്ര ശസ്തമായ സാഹിത്യകൃതികൾ ശ്രദ്ധാ പൂർവ്വം വായിച്ചു. ആരാധകരും പ്രശംസ യും പൂച്ചെണ്ടുകളർപ്പിച്ചപ്പോൾ, അസൂ യാലുക്കളായ ചിലർ കല്ലുകൾ എറി ഞ്ഞു. നിസ്സംഗനായി രഘു സ്വീകരിച്ചു. കല്ലുകളെറിഞ്ഞവരിൽ ചിലർ തൻെറ സ ഹപ്രവർത്തകരാണെന്ന പരമാർത്ഥം ര ഘുവിനു് അജ്ഞാതമായിരുന്നില്ല—

എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും വിമലയെ വിസ്മരി ക്കാൻ രഘുവിനു കഴിഞ്ഞില്ല. പ്രൊഫസർ, കരളെഴുതുന്ന പരിവു നിറുത്തി. ചന്ദ്രം, ജയനും ഒന്നുരണ്ടുതവണ പ്രൊഫസറുടെ വീട്ടിൽ ചെന്നിരുന്നുവെന്ന് രഘുവിനു

മനസ്സിലായതു്. തികച്ചും അപ്രതീക്ഷിതമായാണ്. ജയന്, വിമലയെ നന്നേ ഇഷ്ടപ്പെട്ടിരിക്കണം ...... അതിലത്ഭുതമില്ല. ശ്രീകുമാർ പ്രൊഫസറുടെ അകന്ന ബന്ധുവായിരുന്നു. ഡിസ്ട്രിക്റ്റ് ഇൻഫർമേഷൻ ആഫീസർ. രഘുവിനെ ഉദ്യോഗസ്ഥനായിട്ടുവച്ചു കണ്ടപ്പോൾ ശ്രീകുമാർ പറഞ്ഞു:

"ജയൻ വിവാഹാലോചനയുമായി വിമലയെ പലപ്പോഴും സമീപിച്ചുവെന്നു തോന്നുന്നു. പക്ഷേ, വിവാഹമേ വേണ്ടെന്നാണത്രെ വിമലയുടെ നിലപാട്. വിവാഹം കഴിക്കണമെന്ന് അച്ഛനമ്മമാർ നിർബ്ബന്ധിച്ചപ്പോൾ, അവൾ പറഞ്ഞുവത്രേ.

"ദയവുചെയ്ത് എന്നെ സ്വതന്ത്രയായി വിടൂ. ഇല്ലെങ്കിൽ ഞാൻ ജയച്ചേച്ചിയോടൊപ്പം ആ സ്കൂളിലോ ആശ്രമത്തിലോ ചെന്നുകൂടും."

പ്രൊഫസറും ഭാര്യയും വിമലയെ പിന്നീട് നിർബ്ബന്ധിച്ചില്ല.

രഘു, ശ്രീകുമാറിനെ ക്വാർട്ടേഴ്സിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു. ഒരുദിവസം [illegible] കൂടാതെ ശ്രീകുമാർ, രഘുവിന്റെ ക്വാർട്ടേഴ്സിലെത്തി. വളരെ നേരം അവർ സംസാരിച്ചിരുന്നു. വിമലയെ കേന്ദ്രീകരിച്ചായിരുന്നു സംസാരം മുഴുവൻ. അവളുടെ അനുജത്തി ലീല, ഒരു കൊച്ചു സുന്ദരിയാണത്രെ. [illegible]ംഗിയായി പാട്ടുപാടുകയും ഡാൻസുചെയ്യുകയും ചെയ്യും. അനുജൻ ശിവൻ മിടുക്കനായ ഒരു [illegible]നാണ്... രഘു, അവരുടെ രൂപങ്ങൾ ഓർക്കാൻ ശ്രമിച്ചു—മറവിയുടെ മാറാലകൾ മൂടി മാറ്റാൻ കഴിയുന്നില്ല. മറവി ഒരനുഗ്രഹമാണോ?

സമയം പോയതറിഞ്ഞില്ല. നാഴികമണി പന്ത്രണ്ടുതവണ ശബ്ദിച്ചപ്പോഴാണ് ഒരു ദിവസം കൂടി ചിറകറ്റു വീണു എന്ന് രഘുവിന് ബോദ്ധ്യമായത്.

"സമയം വൈകി. ഞാൻ പോകട്ടെ." ശ്രീകുമാർ എഴുന്നേററു. ഒന്നും വ്യക്തമായി പറഞ്ഞില്ലെങ്കിലും താനും വിമലയുമായി ഉണ്ടായിരുന്ന ബന്ധം ശ്രീകുമാറിന് അറിയാമായിരുന്നുവെന്ന് രഘുവിന് തോന്നി—

തികച്ചും അസ്വസ്ഥമായ മനസ്സുമായാണ് രഘു അന്നുറങ്ങാൻ കിടന്നത്. മറക്കാൻ ശ്രമിച്ചതും പലതും മനസ്സിന്റെ മുകൾത്തട്ടിലേക്ക് ഊളിയിട്ടുവന്നു—

അതിരാവിലെ, ടെലിഫോൺ ശബ്ദിച്ചു തുടങ്ങിയപ്പോൾത്തന്നെ രഘു റിസീവർ കയ്യിലെടുത്തു.

"രഘു"

"എസ്. പി. ഹിയർ"

"ഗുഡ്മോണിംഗ് സർ"

"വെരി ഗുഡ്മോണിംഗ്."

ആ ശബ്ദത്തിന് പതിവില്ലാത്ത മാധുര്യമുണ്ടായിരുന്നു.

"കൺഗ്രാജുലേഷൻസ്, മൈ ബോയ്. ഐ അണ്ടർസ്റ്റാൻഡ് ദാററ് യു ആർ

ബിയിംഗ് പ്രൊമോട്ടഡ്."

"താങ്ക് യൂ, സാർ. എവിടെയാണ് പോസ്റ്റിംഗ്."

"തീർച്ചയറിയില്ല. സ്വന്തം നാട്ടിലോ നാട്ടിനടുത്തോ ആകാനാണ് സാദ്ധ്യത."

ഇത്രവേഗം പ്രൊമോഷൻ കിട്ടുമെന്നു പ്രതീക്ഷിച്ചതല്ല.

"രാവിലെ ഹോംമിനിസ്ററർ വിളിച്ചിരുന്നു—മറെറാരു കാര്യത്തിന്. അപ്പോഴാണ് അദ്ദേഹം കാഷ്വൽ ആയി പറഞ്ഞത്—രഘുവിനെ പ്രൊമോട്ടു ചെയ്യാനുള്ള ഡിസിഷൻ ഇന്നത്തെ ക്യാബിനററിൽ എടുക്കുമെന്ന്."

"എന്റെ ബെച്ച്മേററ്സ്?"

"അവരുടെ പ്രൊമോഷന് കുറച്ചുകൂടെ സമയമെടുത്തേക്കും. വേക്കൻസി വേണ്ടേ?"

തന്നോടൊപ്പം കേരളത്തിലേക്ക് അലോട്ട് ചെയ്യപ്പെട്ട സുഹൃത്തുക്കളെപ്പററി രഘു ഓർത്തു. അവർക്കും തന്നോടൊപ്പം പ്രൊമോഷൻ കിട്ടിയിരുന്നെങ്കിൽ എത്ര നന്നായിരുന്നു—

വൈകുന്നേരമായപ്പോൾ വയർലസ് സന്ദേശം കിട്ടി. രഘുവിനെ പ്രമോട്ടു ചെയ്ത് ആലപ്പുഴ എസ്. പി. യായി നിയമിച്ചിരിക്കുന്നു. ഉടൻ ചാർജ്ജെടുക്കണം.

അല്പം കഴിഞ്ഞ് എസ്. പി. രഘുവിനെ ഫോണിൽ വിളിച്ചു.

"മെസേജ് കിട്ടിയില്ലേ? നാളെ രാവിലെ തന്നെ ചാർജ്ജു വിട്ടേക്കൂ—പത്തുമണിയോടു കൂടി ഞാനവിടെ വന്ന് ചാർജ്ജെടുത്തോളാം..."

"ഓ—കെ. സാർ."

രാവിലെ ഒൻപതു മണിയോടു കൂടി സബ്ഡിവിഷനിലെ സകല സർക്കിൾ ഇൻസ്പെക്ടർമാരും സബ് ഇൻസ്പെക്ടർമാരും രഘുവിന്റെ ക്വാർട്ടേഴ്സിലെത്തി. ഓരോ പൂച്ചെണ്ടു കൊണ്ടുവരാൻ അവർ മറന്നില്ല. കൃത്യം പത്തു മണിക്ക് എസ്. പി. എത്തി. അപ്പോൾ ക്വാർട്ടേഴ്സിന്റെ അങ്കണം മുഴുവൻ ആഫീസർമാരെയും നാട്ടുകാരെയും കൊണ്ടു നിറഞ്ഞിരുന്നു; ചിലർ രഘുവിന് പൂച്ചെണ്ടുകൾ കൊടുത്തു. മററു ചിലർ ചെറുനാരങ്ങാ... ഇവരുടെ സ്നേഹം ഈ അളവിൽ താനർഹിക്കുന്നുണ്ടോ? ഒരു പക്ഷേ ഇതൊരു സാധാരണ ചടങ്ങാവാം, മരിച്ചു പോയ മനുഷ്യരെ-

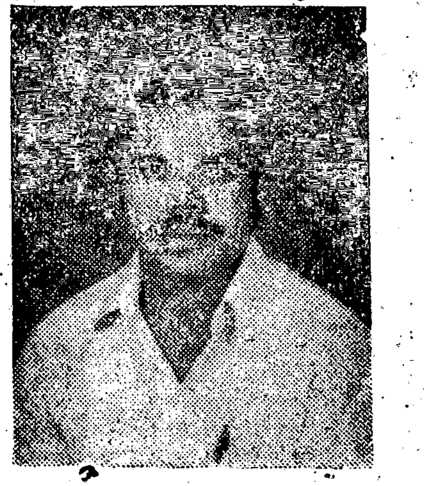

ഇന്ത്യൻ യൂണിവേഴ്സിററികളുടെ ചരിത്രത്തിലാദ്യമായി സർവ്വകലാശാലാ സിണ്ടിക്കേററിലേക്ക് കടന്നുവന്ന ആദ്യത്തെ വിദ്യാർത്ഥി പ്രതിനിധിയാണ് ശ്രീ ചിററാർ രാജൻ. സെനററിൽ വിദ്യാർത്ഥി പ്രാതിനിധ്യം ആദ്യമായി നല്കി മാതൃകകാട്ടിയ കേരളസർവ്വകലാശാല തന്നെയാണ് സിണ്ടിക്കേററിലും വിദ്യാർത്ഥി പ്രാതിനിധ്യം നല്കിക്കൊണ്ട് മാതൃക കാട്ടിയത്. ലാകോളേജ് വിദ്യാർത്ഥിയായ ശ്രീ രാജൻ കെ. എസ്സ്. യു ജനറൽ സെക്രട്ടറി, യൂണിവേഴ്സിററി യൂണിയൻ ജനറൽസെക്രട്ടറി തുടങ്ങിയ സ്ഥാനങ്ങളിൽ ഇരുന്നിട്ടുണ്ട്.

പ്പററി അനുശോചനയോഗത്തിൽ നല്ലതു മാത്രം പറയുക, പെൻഷൻ പററിയോ സ്ഥലം മാറിയോ പോകുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥനിൽ നന്മ മാത്രം കണ്ടെത്തുക— ഇതൊക്കെ നമ്മുടെ സാമൂഹ്യജീവിതത്തിന്റെ പുറംപൂച്ചുകളല്ലേ?

എസ്.പി.യെ സലാം ചെയ്തപ്പോൾ അദ്ദേഹം രഘുവിന്റെ കൈ പിടിച്ചു കുലുക്കി തോളത്തു തട്ടിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു:

"വിഷ് യു ആൾ ദി ബെസ്റ്റ്."

"താങ്ക് യൂ സർ."

ഷെല്ലി നാട്ടുകാരോടെല്ലാം കൈ വീശി നന്ദി പറഞ്ഞു.

അവർ എൻ്റെ ആരുമല്ലല്ലോ. ഞാൻ അവരുടേയും — എന്നിട്ടും — പഴയ ഫിയററു കാറിൻെറ പിറകിലത്തെ സീററു മുഴുവൻ പൂക്കളും നാമങ്ങളും കൊണ്ട് നിറഞ്ഞിരുന്നു. യാത്രയ്ക്കു വശ്യമുള്ള പെട്ടികൾ നിറയ്ക്കാൻ പേഴ്സിലുള്ള രൂപ തികയുമോ എന്നായിരുന്നു, ഷെല്ലിയുടെ പേടി—

പുതുതായി ജോലി ചെയ്യേണ്ട ജില്ലയെപ്പററി ഷെല്ലി ഓർത്തു. ജില്ലയിലെ പ്രശ്നങ്ങളെപ്പററി ഒരു രൂപവുമില്ല. പരിചയക്കാർ പോലും കുറവ്.

"ഉദയം ഞാൻ, നാടാകെ—
പ്പുതം ഞാനൊരു—
പുത്തനുയിർ നാട്ടിനേകി—
ക്കൊണ്ടുയരും വീണ്ടും—"

ഷെല്ലി, അല്പം ഉച്ചത്തിൽ പാടിപ്പോയി. ഡ്രൈവർ തിരിഞ്ഞുനോക്കാൻ പാടുപെടുന്നതു കണ്ടപ്പോൾ പാട്ടു നിറുത്തി. എങ്കിലും അല്പം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അറിയാതെ പാടിപ്പോയി.

"കയറു പിരിക്കും തൊഴിലാളിക്കൊരു
കഥയുണ്ടുജ്ജ്വല സമരകഥ—
ഉടനീളം ചുടു ചോരയിൽ മുതിയ
ഉദ്ധൂത മീ നം പരമാർത്ഥം—"

പാടുന്ന മൺതരികൾ! രാഷ്ട്രീയത്തിൻെറ അനുപ്രസരം ആ മൺതരികൾക്കു പോലും എന്തെല്ലാം രൂപഭേദങ്ങൾ വരുത്തി തീർത്തിരിക്കില്ല— —

അടുത്ത ദിവസം തന്നെ ഷെല്ലി ചാർജെടുത്തു. കളക്ടർ, യൂണിവേഴ്സിററി കോളേജിലെ ഒരു പൂർവ്വവിദ്യാർത്ഥിയാണെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ സന്തോഷം തോന്നി. ഷെല്ലിയുടെ രണ്ടു കൊല്ലം സീനിയറായിരുന്നു. ഫിലോസഫി എം. എ. ഒന്നാം ക്ലാസ്സിൽ പാസ്സായി. ആകെ മൂന്നു വിദ്യാർത്ഥികളാണ് എം. എ. യ്ക്കുണ്ടായിരുന്നത്. അവരെ അദ്ധ്യാപകർ ചാക്കിട്ടു പിടിച്ചതാണ്. വിദ്യാർത്ഥികളില്ലെങ്കിൽ അദ്ധ്യാപകർക്ക് ജോലി നഷ്ടപ്പെടുകയോ സ്ഥലം മാററമുണ്ടാവുകയോ ചെയ്യും. ഒന്നാം ക്ലാസ്സ് നല്കാമെന്നുള്ള വാഗ്ദാനം മൂന്നു പേരെ ഫിലോസഫി എം. എ. വിദ്യാർത്ഥികളാക്കി. വാഗ്ദാനം പാലിക്കപ്പെട്ടു.

—o—

അനുകരണവും ഹാസ്യാനുകരണവും സാഹിത്യത്തിൽ

സാഹിത്യകല എന്ന് ആവിർഭവിച്ചുവോ അന്നുമുതൽ ഹാസ്യാനുകരണവും ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഇംഗ്ലീഷിൽ ഇതിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്ന "പാരഡി" (Parody) എന്ന പദം "കൂടെച്ചേർന്നുള്ള [illegible]" എന്നർത്ഥം വരുന്ന "പരോഡിയ" (Parodia) എന്ന ലത്തീൻ പദത്തിൽനിന്ന് ഉത്ഭവിച്ചതാണ്. സംഗീതം, ചിത്രരചന, പ്രതിമാശില്പം തുടങ്ങിയ കലകളേയും, മനുഷ്യൻെറ സാമൂഹ്യമായ പെരുമാററത്തെത്തന്നെയും അനുകരണം എന്ന പദം ആശ്ലേഷിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും ഒരു സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനമെന്ന നിലയിലാണ് ഇതിൻെറ പ്രാധാന്യം അംഗീകൃതമായിട്ടുള്ളത്. മൂലകൃതിയുടെ രചയിതാവിനുള്ളതിൽ ഒട്ടും കുറയാത്ത കല്പനാശക്തിയും സാഹിത്യശിക്ഷണവും പുറമേ തികഞ്ഞ നർമ്മബോധവും ഉണ്ടായാൽ മാത്രമേ ഒരു അനുകർത്താവിന് വിജയം വരിക്കാൻ കഴിയൂ. മൂലഗ്രന്ഥകാരൻെറ പദശൈലീസംവിധാനങ്ങളേയും ആവിഷ്കരണ സമ്പ്രദായത്തെയും സമർത്ഥമായി പകർത്തുന്നതിലാണ് അനുകരണത്തിൻെറ മേന്മ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നത്.

ഉത്ഭവവും വികാസവും

മിക്കവാറും എല്ലാ സാഹിത്യപ്രസ്ഥാനങ്ങളും കൃതികളും പ്രാചീന കാലംമുതൽ പല അനുകരണങ്ങൾക്കും വഴിതെളിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഒരുകാലത്ത് ഹോമർ എഴുതിയതായി കരുതപ്പെട്ടതും അരിസ്റ്റോട്ടിൽ ഉദ്ധരിക്കുന്നതുമായ "തവളകളുടേയും എലികളുടേയും യുദ്ധം" (Battle of the Frogs and Mice) എന്ന [illegible] കൃതികളിൽ ചിലതിൻെറ ഹാസ്യാനുകരണമായിരിക്കാമെന്ന് വിമർശകർ കരുതുന്നു. പ്രാചീന സാഹിത്യത്തിലെ ഏററവും വലിയ അനുകർത്താവ് അരിസ്റ്റോഫെനസ് (445—385 ബി. സി.) എന്ന യവനനാടകകർത്താവാണ്. ഇസ്കിലിസി (525—456) ൻെറയും യൂറിപ്പിഡിസ് (480—406) ൻെറയും നാടകങ്ങളുടെ അനുകരണങ്ങളുണ്ട് അദ്ദേഹത്തിൻെറ കൃതികളിൽ. നാല് നൂററാണ്ടുകൾക്ക് ശേഷം സിസറോ (106—43 ബി. സി.) അനുകരണ കൃതികളുടെ ഒരു പട്ടികതന്നെ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യത്തിൽ ചാസറാ(1340—1400)ണ് അറിയപ്പെട്ട ആദ്യത്തെ ഹാസ്യാനുകരണ വിദഗ്ദ്ധൻ. "കാൻറർബറി കഥകളി"ൽ അദ്ദേഹം അവതരിപ്പിക്കുന്ന സർ. തോപാസ് അക്കാലത്തെ പൊങ്ങച്ച പ്രകൃതിക്കാരും മേനി കാണിപ്പുന്നവരുമായ നാട്ടുപ്രഭുക്കളുടെ പ്രതിഛായതന്നെയാണ്. ഇക്കൂട്ടരുടെ മറെറാരു ചിത്രം സെർവാൻറസ് (1547—1616) ഡോൺക്വിക്സോട്ടിലൂടെ അനാവരണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഷേക്സ്പീയർ (1564—1616) തൻെറ ഹാംലററിലെ കളിക്കാരെ (Players' Scene) അവതരിപ്പിക്കുമ്പോൾ മാർലോ (1564—93) യുടെ ശൈലിയെയാണ് അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നതെന്ന് നിരൂപകർ പറയുന്നു. ഏതായാലും മിൽട്ടൺ (1608—74) ഉൾപ്പെടെ അക്കാലത്തെ പേരെടുത്ത സാഹിത്യവല്ലഭന്മാരെല്ലാംതന്നെ അനുകരണാരോപണങ്ങൾക്ക് ശരവ്യമാകാതെയിരുന്നിട്ടില്ല.

"ഛായാമപഹരതി കവിഃ
പദമേകം പാദമേകമർദ്ധം വാ" എന്നു മാത്രമല്ല, സകല നിബന്ധനങ്ങളെയും ഹരിക്കുന്നവരുടെ "ശുദ്ധാനുകരണ"ങ്ങളാണിവ. ഹാസ്യാനുകരണങ്ങളോ? അവ കവിതകൾക്ക് പുറമെ നാടകങ്ങളിലും നോവലുകളിലും കടന്നാക്രമണങ്ങൾ നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഷെറിഡൻ (1751—1816) ൻെറ "വിമർശകൻ" (The Critic) എന്ന നാടകം അന്നത്തെ [illegible] മൂർച്ചയേറിയ ഒരു ഹാസ്യാനുകരണമായിരുന്നു. സാമുവൽ റിച്ചാർഡ്സൺ (1689—1761) എഴുതിയ "പമേല" എന്ന നോവലിൻെറ "ജോസഫ് ആൻഡ്രൂസ്" എന്ന പേരിൽ ഹെൻറി ഫീൽഡിംങ് (1707—54) ചെയ്ത അനുകരണം മൂലത്തെ അതിശയിക്കുകതന്നെ ചെയ്തു. മാക്സ് ബീർബോം (1872—1956), ജെയിംസ് ജോയ്സ് (1882 - 1941) സ്റ്റീഫൻ ലീക്കോക്ക് (1869 - 1944) തുടങ്ങിയവരാണ് 20-ാം നൂററാണ്ടിൽ ഹാസ്യാനുകരണം വഴി പ്രശസ്തിയാർജ്ജിച്ച പാശ്ചാത്യ സാഹിത്യകാരന്മാർ

ഹാസ്യാനുകരണരചനയ്ക്ക് ഉദാഹരണമായി ആസ്വാദകർ ഇംഗ്ലീഷ് സാഹിത്യത്തിൽനിന്ന് ഉദ്ധരിക്കാറുള്ള ഈരടികൾ ഐസക് വാട്സി (1644—1748) ൻെറ "സന്മാർഗ്ഗഗീത" (Moral Songs) ങ്ങളിലുള്ള—

'Tis the voice of the sluggard;
I heard him complain,
You have wak'd me too soon,
I must slumber again

എന്ന പദ്യശകലത്തെ "ആലീസ് അത്ഭുതലോകത്തി[illegible]ലെ അലീസി"ൽ ലൂയി കരോൾ (1832 - 98) എഴുതിയിട്ടുള്ളത് —

'Tis the voice of the lobster;
I heard him declare,
You have bak'd me too brown;
I must sugar my hair

എന്ന [illegible]. ഷേക്സ്പീയർ ക്ലിയോപാട്രയെ വർണ്ണിക്കുന്ന

The barge she sat in,
Like a burnished throne,
Burned on the water

എന്നു [illegible] ഒരു ബോധപൂർവ്വകമായ അനുകരണമായിരിക്കണം, ആധുനികകവികളുടെ ഉപജ്ഞാതാവെന്നു പറയപ്പെടുന്ന ടി. എസ്. എലിയട്ട് (1888 - 1965) ഇങ്ങനെ പകർത്തിയിരിക്കുന്നു.

The chair she sat in,

ചെങ്ങാരപ്പള്ളി നാരായണൻ പോററി

Like a burnished throne,
Burned on the marble.

18-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ആത്മഹത്യ ചെയ്ത തോമസ് ചാറ്റർട്ടൺ (1752–70) എന്ന പ്രതിഭാശാലിയായ ഇംഗ്ലീഷ് കവിയുടെ പഴയ ചില ഗ്രന്ഥശേഖരങ്ങളിൽനിന്നു കണ്ടെടുത്തതാണെന്നവകാശപ്പെട്ടുകൊണ്ടു, ഇതിഹാസകാവ്യശൈലിയിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ചില കവിതകൾ, യഥാർത്ഥത്തിൽ പണ്ടാരോ എഴുതിയവതന്നെയാണെന്നു വായനക്കാർ കുറേക്കാലം വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. അതുപോലെ, റോബർട്ട് ബ്രൗണിങ് (1812–89) മരിച്ചു, അദ്ദേഹത്തിനു സ്വതസ്സിദ്ധമായ പദശൈലി[illegible], ജെ. കെ. സ്റ്റീഫൻ എന്ന ഇംഗ്ലീഷ്‌കവി എഴുതിയ ഈ വരികൾ ബ്രൗണിങ്ങിന്റേതല്ലെന്നു വിശ്വസിക്കാൻ പലരും തയ്യാറല്ല.

Birthdays? yes, in a general way;
For the most ifnot for
The best of men;
You were born (I suppose)
On a certain day;
So was I; or perhaps in
The night; what then?

ഭാരതത്തിൽ

സാഹിത്യത്തിലെ അനുകരണപ്രസ്ഥാനം മിക്ക ഭാരതീയ ഭാഷകളിലും ഉണ്ട്. ശാഖകളിലൂടെയാണ് വളർന്നതു (ഇന്നും ഏതാണ്ടങ്ങനെതന്നെ). ഏതെങ്കിലും ഒരു ശാഖയിൽ പ്രശസ്തിയും ജനസമ്മതിയും നേടിയ ഒരു കൃതി ഉണ്ടായാൽ, അതിന്റെ ചുവടു പിടിച്ചു പിന്നീടു രചനകൾ നടക്കുക എന്നതു ലോകസാഹിത്യത്തിൽ എല്ലായിടത്തുമുള്ള ഒരു പ്രതിഭാസമാണ്. ഷേക്സ്പിയറുടെ നാടകങ്ങൾ, ഓസ്റ്റിന്റെയും ഡിക്കൻസിന്റെയും നോവലുകൾ, ഷെല്ലിയുടെയും കീററ്സിന്റെയും ബൈറന്റെയും കവിതകൾ തുടങ്ങിയവയെല്ലാം ഗൗരവതരമായ അനുകരണങ്ങൾക്കു ഇംഗ്ലീഷിൽ വിധേയമായിട്ടുള്ളതുപോലെ, ഇബ്സനും മോപ്പസാങ്ങും ടോൾസ്റ്റോയിയും എലിയട്ടും പിരാന്തെല്ലോയും കാഫ്കയും വിവിധ ഭാഷകളിൽ വിവിധ രൂപങ്ങളിൽ പുനരവതാരങ്ങൾ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

ഭാരതത്തിലുണ്ടായ മിക്ക സാഹിത്യശില്പങ്ങളും അടുത്ത കാലംവരെ—അതിനു ഇന്നും വ്യത്യാസം വന്നിട്ടുണ്ടെന്നു സാമാന്യവൽക്കരണതലത്തിൽനിന്നു പറയാറായിട്ടില്ല— ഏതെങ്കിലും പ്രസിദ്ധ മൂലമാതൃകകളുടെ അനുകരണങ്ങളായിരുന്നു. കാളിദാസൻ മേഘദൂതെഴുതിയതിനെത്തുടർന്നു സംസ്കൃതത്തിലും സംസ്കൃതസ്വാധീനമുള്ള ഭാരതീയ ഭാഷകളിലും നീണ്ട അനുകരണ പരമ്പരകൾ തന്നെയുണ്ടായി. (വാല്മീകി രാമായണത്തിലെ ഹനുമദ്ദൂതിനെയാണു കാളിദാസൻതന്നെ മാതൃകയാക്കിയിട്ടുള്ളതെന്നും ഒരു വാദമുണ്ട്.) മലയാളത്തിൽ സന്ദേശകാവ്യങ്ങളുടെ ഹംസഗാനം പാടിയതു, ശീവൊള്ളി നാരായണൻ നമ്പൂതിരി (1869–1906)യുടെ ഹ്രസ്വമെങ്കിലും പരിഹാസസമൃദ്ധമായ "ദാത്യൂഹസന്ദേശ"മാണ് (പിന്നീടുണ്ടായ "ശ്വ-സന്ദേശാ"ദികൾ എണ്ണത്തിലെങ്കിലും കുറവാണല്ലോ.) അതുപോലെതന്നെയാണ് മഹാകാവ്യങ്ങളുടെയും നാടകങ്ങളുടെയും ചമ്പുക്കളുടെയും മററും കഥകളും. ഇവയിൽ മിക്ക പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെയും വായ് മൂടിക്കെട്ടിയതു ഭാവനക്കാരെ പൊട്ടിച്ചിരിപ്പിച്ച ഏതെങ്കിലും ഹാസ്യാനുകരണമായിരുന്നു എന്ന വസ്തുത ശ്രദ്ധേയമാണ്. പ്രസ്ഥാനങ്ങളെ അന്ധമായ രീതിയിൽ അനുകരിക്കുന്നതോടുകൂടി അവയ്ക്കുള്ളിലെ വിവിധ ഘടകങ്ങളെക്കൂടി പകർത്തുന്ന പതിവു കാവ്യമീമാംസാസിദ്ധാന്തമായിത്തന്നെ ഭാരതീയ സാഹിത്യകാരന്മാർ നിഷ്കർഷിച്ചിരുന്നതായി തോന്നുന്നു. "നഗരാർണ്ണവശൈലർത്തുചന്ദ്രാർക്കോദയ"ാദികളുടെ വർണ്ണനകളിൽ മാത്രമല്ല, ഛന്ദസ്സ്വീകാരം തുടങ്ങിയ ആന്തരിക സംവിധാനങ്ങളിൽക്കൂടി കവികൾ നിഷ്ഠകൾ പാലിക്കാൻ തുടങ്ങിയതു ഇതിനു തെളിവാണ്. കാളിദാസൻ സന്ദേശത്തിനു മന്ദാക്രാന്തയും വിലാപത്തിനു വിയോഗിനിയും വൃത്തങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചപ്പോൾ, പിന്നീടു ആ പാതയിൽക്കൂടി സഞ്ചരിച്ച സംസ്കൃത (മലയാള) കവികളെല്ലാം ആ രീതിയെത്തന്നെ മുറുകെപ്പിടിച്ചു. കിരാതാർജ്ജുനീയംപോലെ സമുദ്രവർണ്ണനയ്ക്കു വകയില്ലാത്ത ഇതിവൃത്തങ്ങളിൽപോലും ജലക്രീഡയ്ക്കു സന്ദർഭമുണ്ടാക്കി അപ്സരസ്സുകളെ ഹിമാലയത്തിൽനിന്നു കടലിലേക്കു കൊണ്ടുപോകാൻ കവിക്കു പ്രോത്സാഹനം നൽകിയതു അന്ധമായ ഈ അനുകരണഭ്രമമാണ്.

കേരളസാഹിത്യത്തിൽ

മലയാളത്തിൽ മൗലികകൃതികളേക്കാൾ പ്രായേണ അവയെക്കാൾ കൂടുതലോ ആയി അനുകരണ ബാഹുല്യം കാണാൻ കഴിയും. എന്നാൽ, ഒരു സവിശേഷത എടുത്തു പറയേണ്ടതായിട്ടുണ്ട്: മലയാളത്തിൽ സാഹിത്യസൃഷ്ടി ആരംഭിച്ച കാലംമുതൽ അവയെ ഗൗരവതരമായി അനുകരിച്ചിരുന്നവരെ പരിഹാസാത്മകതയോടുകൂടി പകർത്തുന്ന പതിവും സാർവത്രികമായി പ്രചരിച്ചിരുന്നു.

പ്രസിദ്ധസംസ്കൃതനാടകങ്ങൾ കൂടിയാട്ടരൂപത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കുമ്പോൾ നായകന്റെ ചില പദ്യങ്ങൾക്കു വിദൂഷകൻ ചൊല്ലുന്ന പ്രതിശ്ലോകങ്ങളാണു മലയാളത്തിൽ ഹാസ്യാനുകരണങ്ങളായി ആദ്യമുണ്ടായവയെന്നു വിചാരിക്കാം, സ്വപ്നവാസവദത്തത്തിൽ.

"സ്മരാമ്യവന്ത്യാധിപതേസ്സുതായാഃ
പ്രസ്ഥാനകാലേ സ്വജനം സ്മരന്ത്യാഃ
ബാഷ്പം പ്രവൃത്തം നയനാന്തലഗ്നം
സ്നേഹാന്മമൈവോരസി—
പാതയന്ത്യാഃ"

[ഞാൻ യാത്ര പുറപ്പെട്ടപ്പോൾ എന്നെപ്പററി ഓർത്തു നേത്രാന്തങ്ങളിൽ കൂടി പ്രവഹിച്ച ബാഷ്പം എന്റെ ഉരസ്സിൽ വീഴ്ത്തിയ അവന്തിരാജസുതയെ ഞാൻ സ്മരിക്കുന്നു] എന്ന ശ്ലോകം നായകൻ ചൊല്ലിക്കഴിയുമ്പോൾ, വിദൂഷകൻ—

"സ്മരാമി വാനാറയുടെ സുതായാഃ
[illegible]കാലേ ലവലും സ്മരന്ത്യാഃ
ശ്ലേഷ്മം പ്രവൃത്തം നിജഹസ്തലഗ്നം
സ്നേഹാന്മമൈവോപവാസേ—
പാതയന്ത്യാഃ"

എന്ന വികടശ്ലോകം കൊണ്ടു പ്രേക്ഷകരെ പൊട്ടിച്ചിരിപ്പിക്കുന്നു. ഈ അനുകരണശ്ലോകങ്ങളുടെ കർത്താക്കൾ ആരെന്നു നിശ്ചയമില്ലെങ്കിലും, അക്കാലത്തു പ്രചാരത്തിലിരുന്ന നാഗാനന്ദം, സുഭദ്രാധനഞ്ജയം, തപതീസംവരണം തുടങ്ങി കൂടിയാട്ടത്തിനു ഉപയോഗിച്ചു വന്ന നാടകങ്ങളിലെ മിക്ക പദ്യങ്ങൾക്കും—ഒവിടവിടെ ഗദ്യഭാഗങ്ങൾക്കും—എണ്ണമററ പ്രതിച്ഛായകളുണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

തോലൻ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്ന ഒരു ആദ്യകാല കേരളീയ വികടകവി അന്നത്തെ കവിതകളിൽ കാണുന്ന ദുരാന്വയം, നിരർത്ഥ[illegible] തുടങ്ങിയ [illegible] വൈകല്യങ്ങളെയും പരിഹസിച്ചു കുറേ ശ്ലോകങ്ങൾ രചിച്ചിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ—

"ഛപ്രഛ നാനന്ദം,
പദദയം നാത്ര. കച്ചിമനന്ദാര[illegible]
തനയംവന്ദേചക്യാ
നിടനായം ദലിതമന്ദവം ദേവകൃത്
ഉത്തിഷ്ഠ രോതഷ്ഠ രാജേന്ദ്ര,
മുഖം പ്രക്ഷാളയസ്വ
ഏഷ ആഹായതേ കന
ചമ്പെവിള്ളഹി ചമ്പെ ഇഹി."

തുടങ്ങിയ ചെറുശ്ലോകങ്ങളിൽ നിരർത്ഥക പദപ്രയോഗങ്ങളെയും നിരന്വയങ്ങളെയും [illegible] കുറിക്കൊള്ളുംവിധം പരിഹസിച്ചിട്ടുണ്ട്.

എഴുത്തച്ഛന്റെ കിളിപ്പാട്ടുകൾക്കും നമ്പ്യാരുടെ തുള്ളൽ കഥകൾക്കും പ്രസിദ്ധങ്ങളായ ആട്ടക്കഥകൾക്കും ചമ്പുക്കൾക്കും നാടകങ്ങൾക്കും സന്ദേശകാവ്യങ്ങൾക്കും, എററവും ഒടുവിൽ നോവലുകൾക്കും വരെ, എണ്ണമററ ഹാസ്യാനുകരണങ്ങൾ മലയാളത്തിലുണ്ടായിട്ടുണ്ട്; ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടിരിക്കയും ചെയ്യുന്നു. ആധുനികകാലത്തു വേങ്ങയിൽ കുഞ്ഞിരാമൻ നായർ ("കേസരി", 1861–1914), കിഴക്കേപ്പാട്ടു രാമൻകുട്ടിമേനോൻ (1858–94), ശീവൊള്ളി നാരായണൻനമ്പൂതിരി, മുൻഷി രാമക്കുറുപ്പ് (1848–98), ഈ. വി. കൃഷ്ണപിള്ള (1895–1938), എം. ആർ. നായർ ("സഞ്ജയൻ", 1903–44), പി. ശ്രീധരൻപിള്ള ("സീതാരാമൻ" 1904—) തുടങ്ങിയവർ ഹാസ്യാനുകരണത്തിൽ പയററിത്തെളിഞ്ഞ സാഹിത്യസവ്യസാചികളാണ്. ആഖ്യായികകൾ തൊട്ട് അവതാരികകൾ വരെയുള്ള സാഹിത്യരചനകളെ പരിഹാസവിധേയമാക്കിയ കേസരി ഒരു നോവലിനു വേണ്ട "പ്ലോട്ട്"കൾ ഇങ്ങനെ സംവിധാനം ചെയ്തു: "കൊളത്തിൽ പോയതും നീർക്കോലിയെ കണ്ടതും," "ക[illegible]തും," "നമ്പൂരിയുടെ വിഡ്ഢിത്തവും ചക്കനെ ചെണ്ട കൊട്ടിച്ചതും," "ഒരു

"ഭിയാട്ടം" എന്നിങ്ങനെ അതിന് "ഹാസ്യ ഭാഷാ പരിണയം" എന്ന പേരുമിട്ടു. എന്നാൽ, കേസരി പറഞ്ഞതു പോലെ "സ്വന്തമായി ചമച്ചുകൂട്ടിയ" എന്ന് അവകാശപ്പെട്ടു കൊണ്ട് ഈ ആസൂത്രണം പൂർണ്ണമാക്കി. അതേ പേരിൽ ഒരു നോവലെഴുതിയത് രാമൻ കർത്താ മേനോനായിരുന്നു. അന്ന് അനിയന്ത്രിതമായി പുറത്തു വന്നു കൊണ്ടിരുന്ന ക്ഷുദ്രനോവലുകൾക്ക് ഇതു ശക്തമായ ഒരു തിരിച്ചടിയായിത്തീർന്നു. ഇതു പോലെ ശിവോളിന്റെ "ഭാഷ്യഹംസസന്ദേശ"വും മുൻഷിയുടെ "ചക്കീചങ്കരം" നാടകവും (ഇരുവനാട്ട് നാരായണൻ നമ്പൂതിരി [1873—1922] ഇതേ പേരിൽ ഒരു ഹാസ്യനാടകം രചിച്ചിട്ടുണ്ട്), ഇതിനെല്ലാം വഴികാട്ടി മുമ്പ് ചേലപ്പറമ്പ് നമ്പൂതിരി (1675—1765) എഴുതിയതെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്ന "പാട്ടു [illegible]" [illegible] അതത് പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ അനിയന്ത്രിതവ്യാപനങ്ങളെ തോല്പിച്ചു പിടിക്കുക തന്നെ ചെയ്തു. ഭാഷ്യഹംസസന്ദേശത്തിന്റേയും ചക്കീചങ്കരത്തിന്റേയും ആവിർഭാവത്തിനുശേഷം, അക്കാലം വരെ പ്രചരിച്ചിരുന്ന രീതിയിലുള്ള സന്ദേശകാവ്യങ്ങളും ഭാഷാനാടകങ്ങളും വളരെ കുറച്ചുമാത്രമേ പുറത്തു വന്നിട്ടുള്ളു എന്നതു് ഒരു വസ്തുതയാണ്. ചക്കീചങ്കരത്തിലെ—

"കൊതി പെരികെയുണ്ടമമ—
പുണരുവതിന്നെങ്കിലും
താവകൾ [illegible] ചന്ദ്ര [illegible]
ഞാൻ
ചക്കമ്മേ, തവ [illegible] ചതു—
[illegible]."

എന്ന "ശൃംഗാരപ്പദ"വും, ഭാഷ്യഹംസന്ദേശത്തിലെ—

"മദ്യച്ചാറിൻ മദമൊടൊരുനാൾ നമ്മ—
ളന്യോന്യമംഗം
മർദ്ദിച്ചെന്നും മദനസമരത്തിങ്കൽ—
നീ തിങ്കളാസ്യേ
വർദ്ധിച്ചീടും മണമൊടൊരു ധോ—
വായു വിട്ടോരു നേരം
ഛർദ്ദിച്ചില്ലേ തവ തനുവിൽ ഞാൻ—
കള്ളുകത്തുള്ളതെല്ലാം";

ആസ്ത്മാക്കു് ഒരു ഒററമൂലി

ആസ്ത്മായെ പൂർണ്ണമായി സുഖപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു ഒററമൂലി ശ്രീ കേശവ് മോഹൻലാൽ സാധുക്കൾക്കായി വിതരണം ചെയ്യുവരുന്നു. രാജസ്ഥാനിലെ പ്രഗത്ഭ രാഷ്ട്രീയ സാമൂഹ്യ നേതാവായിരുന്ന ശ്രീ ശംഭുനാഥിന്റെ പൗത്രനാണ് മോഹൻലാൽ. ഈ ഒററമൂലി ഒരു സന്ന്യാസിയാണ് ശംഭുനാഥിനു നൽകിയതു്. നാല്പതു വർഷക്കാലം ഈ ദിവ്യൗഷധം സാധുക്കൾക്ക് സൗജന്യമായി അദ്ദേഹം വിതരണം ചെയ്തു. നിസ്വാർത്ഥമായ ഈ സേവനത്തിനു് ഗവൺമെൻറ് അദ്ദേഹത്തിനു് പെൻഷൻ അനുവദിക്കുകയുണ്ടായി. എന്നാൽ തന്റെ ചുമതല പൗത്രനെ ഏല്പിച്ചശേഷം ശ്രീ ശംഭുനാഥ് ഒടുവിൽ സന്ന്യാസിയായിത്തീരുകയാണുണ്ടായതു്. ഇപ്പോൾ പൗത്രൻ ഉദാരമതികളോടും ധനവാന്മാരോടും ആ മഹത്തായ ഉദ്ദേശത്തിനു് സഹായം ചെയ്യാൻ അഭ്യർത്ഥിച്ചുകൊണ്ടു് തന്റെ ചുമതല തുടരുകയാണ്. വളരെ പഴകിയ ആസ്ത്മായുള്ളവരുൾപ്പെടെ അനേകം രോഗികൾ ഈ ഒററമൂലിയുടെ മൂന്നുമാത്രകൾ കഴിച്ചതോടെ പൂർണ്ണസുഖം പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ആസ്ത്മാരോഗികൾ ഈ ഒററമൂലിക്കു് താഴെ കാണുന്ന വിലാസത്തിൽ ഇംഗ്ലീഷിലെഴുതുക.

Shri Keshav Mohanlal, 5 Haralal Das Lane
Jorabayan Park, CALCUTTA - 6

Universal Publicity Co.; Calcutta - 12

എന്ന സന്ദേശവാക്യവും (മുൻഷിയുടെ) ചക്കീചങ്കരത്തിലെ—

"പണ്ടത്തെ [illegible] ഭാഷയാക്കിയവരെ—
ത്തല്ലുന്നോനല്ല ഞാൻ,
വേണ്ടുന്നോരു വൊട്ടു നാടകമെഴുത്താ—
യാലടിക്കില്ല ഞാൻ;
വീണ്ടും [illegible] ദൂഷിയുണ്ട്, തെറ്റുമെ—
ഴുതപ്പോളെങ്കിലും പേടിച്ചേ [illegible]
[illegible] കണക്കെ വന്ന കവി മണ്ട—
ന്മാർക്ക് മണ്ടയ്ക്കടി."

എന്ന നിശിത ശകാരവും പല ക്ഷുദ്ര കൃതികളേയും മുളയിൽത്തന്നെ നുള്ളിക്കളഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

അടുത്ത തലമുറയിൽ ഹാസ്യാനുകരണശാഖയിൽ ആധിപത്യം നേടിയവർ ഇ. വി. കൃഷ്ണപിള്ളയും എം. ആർ. നായരുമായിരുന്നു. പഴയതും പുതിയതുമായ പല പ്രസിദ്ധകൃതികളേയും അനുകരിച്ച് സമകാലിക സാമൂഹ്യരാഷ്ട്രീയ സവിശേഷതകളുടെ നേർക്ക് വിരൽ ചൂണ്ടുന്നതിൽ എം. ആർ. നായർ നിസ്തുലവിജയം കരസ്ഥമാക്കി. "പതിനാലുവൃത്ത"ത്തിലെ പാഞ്ചാലി നിർവ്വേദഭാഗം മുഴുവൻ കോഴിക്കോട്ടു മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുമായി അദ്ദേഹം പകർത്തി:

"കമ്മീഷണറുടെ കാരുണ്യശീലത്തെ,
കമനീയാംഗത്തെ, കാമസമാനത്തെ,
[illegible] റിപ്പോർട്ട് കേട്ടു വിഷാദിച്ചു
മുനിസിപ്പാലിറ്റി, ബോംബിലി—
പാഹിമാം."

ചങ്ങമ്പുഴ കൃഷ്ണപിള്ളയുടെ (1914—48) "മോഹിനി" എന്ന കവിതയ്ക്ക് സഞ്ജയൻ രചിച്ച "മോഹിതൻ" എന്ന കൃതി അക്കാലത്ത് കൊടുങ്കാറ്റുപോലെ ആഞ്ഞടിച്ചിരുന്ന ഇടപ്പള്ളി ശൈലിക്കുള്ള വാചാലമായ ഒരു പ്രതിച്ഛായ ആയിരുന്നു.

ജനകീയജീവിതത്തിന്റെ വിവിധ മേഖലകളുമായി എപ്പോഴും നേരിട്ടു പരിചയം പുലർത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഇ. വി. കൃഷ്ണപിള്ളയുടെ വിപുലമായ ഹാസസാഹിത്യസൃഷ്ടികളിൽ ഹാസ്യാനുകരണങ്ങൾ താരതമ്യേന കുറച്ചേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളുവെങ്കിലും അവ [illegible] തരത്തിലുള്ള പൊട്ടിച്ചിരികൾ ഉയർത്തുന്നവയാണ്. തനി ജനകീയ ഹാസ്യകൃതികളാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ "പോലീസ് രാമായണ"വും മറ്റും. ഉള്ളൂർ പരമേശ്വരയ്യർ ഗവർ

തിരോധാനം

—പുലാക്കാട്ട് രവീന്ദ്രൻ

മറന്നു ചൊല്ലാൻ കൃഷ്ണാ
നീ മറഞ്ഞതോടൊപ്പം
എൻ കലങ്ങളിലുയി—
ർത്തിയായി കഴിഞ്ഞല്ലോ;
കനവുകൾ നാശത്തിന്റെ
പുഷ്പങ്ങളായി,
കനവുകളായ്ത്തീർന്നു
മാനുഷന്മാരുള്ളോ:
കാമന്മാരെല്ലാം വള—
ഞ്ഞൊടിഞ്ഞു തെനിസ്സ് [illegible]
കൂട്ടുന്നില്ലാ പൊക്കി—
പ്പിടിയ്ക്കാൻ ഗാണ്ഡീവത്തെ;
ചെറുതാണൊലിപോലും
കേൾപ്പിയ്ക്കാൻ കഴിയാതെ,
നെട്ടകെ കിടപ്പതെ—
ന്നഹങ്കാരമല്ലല്ലീ?
ഇനിയും പാടിടുമോ
യമുനാനദിയിൽ, നീളെ—
യിനിയും വൃന്ദാവന—
പ്പച്ചകൾ വിരിയുമോ?
ഇനിയുമമ്പാടിതൻ
സിന്ദൂരം തിളങ്ങുമോ?
ഇനിയെ, ന്തൊരു [illegible]
കറുപ്പായല്ലോ [illegible]

ണ്മെന്റ് സെക്രട്ടറി ആയിരുന്ന കാലത്ത് അദ്ദേഹം ഫയലുകളിൽ പാസ്സാക്കിയെഴുതുന്ന ഉത്തരവുകളെ ഒരു മാതൃക [illegible] വിയുടെ [illegible] ഇ. വി. ഇപ്രകാരം പകർത്തിയിട്ടുണ്ട്:—

"മത്തേഭകുംഭസ്തനിവാസസീനിന്നി—
പ്രത്യക്ഷ [illegible]
[illegible]
പ്രത്യാഗമം ചെയ്തതിനാൽ [illegible]
പൂർവ്വാക്ക് നൽകി വരമെന്നപോലെ"

കെ. സി. കേശവപിള്ളയുടെ (1866—1914) "ആസന്നമരണ ചിന്താശതക"ത്തിനു് അനുകരിച്ചുകൊണ്ട് ഇ. വി. രചിച്ച "ആസന്നയാത്രാശതകം" [illegible]

അമ്മ

രാധാബാലകൃഷ്ണൻ

തീർച്ചയായും ഞാനവരെ സ്നേഹിക്കുന്നു
എന്റെ കുട്ടികളാണവർ.
അത് എന്റെ മകളാണ്, ഇതു മകനും;
ഇതാണ്
അവരുടെ പ്രീതിക്കായി—
ഞാനവർക്കു നല്കുന്ന
ഉപഹാരം
— എന്റെ ജീവിതം;
ഇതേവരെ
ഇതുപയോഗിച്ചിട്ടേയില്ല.
ഇതു കരുതിവയ്ക്കൂ, കാത്തുസൂക്ഷിക്കൂ
മക്കളേ.

* ആനി സ്റ്റീവൻസന്റെ ഒരു കവിതയോടു കടപ്പാട്.

പം കഴിഞ്ഞ് തിരുവനന്തപുരത്തുനിന്ന് മടക്കയാത്രയ്ക്കൊരുങ്ങുന്ന ഒരു നമ്പൂതിരിയുടെ വിചാരങ്ങളെ സരസമായി പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു.

കുഞ്ചൻനമ്പ്യാരും ഉണ്ണായിവാരിയരും കൂടി സ്വർഗ്ഗത്തുവച്ചു കണ്ടുമുട്ടുകയാണെങ്കിൽ, അവർ തമ്മിൽ നടന്നിരിക്കാനിടയുള്ള സംഭാഷണവും തുള്ളൽപാട്ടുകളുടെയും ഗിരിജാകല്യാണത്തിന്റെയും ശൈലികളിൽ. "സ്വർഗ്ഗ്യസമാഗമം" എന്ന പേരിൽ സാഹിത്യപഞ്ചാനൻ പി. കെ. നാരായണപിള്ള (1878 – 1938) എഴുതിയതു് പ്രൗഢമായ ഹാസ്യാനുകരണത്തിന് നല്ല ഒരു മാതൃകയാണ്.

ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിൽ ഏററവുമധികം വിജയം വരിച്ചിട്ടുള്ളതു് 'സീതാരാമൻ' എന്ന തൂലികാനാമത്തിൽ അറിയപ്പെടുന്ന പി. ശ്രീധരൻപിള്ളയാണ്. [illegible] സാഹിത്യകാരന്മാരുടെയും ഗദ്യപദ്യാത്മകമായ രചനകൾ ശ്രീധരൻപിള്ള അനുകരിച്ചു [illegible]ങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. വള്ളത്തോൾ കൈകാര്യംചെയ്ത ഒരു വിഷയം ഉള്ളൂരിന്റെ രചനക്കു് വിധേയമായിരുന്നെങ്കിൽ (മറിച്ചും) എങ്ങനെയായിരിക്കുമായിരുന്നു? ഒരേ വസ്തുവിനോടുള്ള വിവിധ എഴുത്തുകാരുടെ പ്രതികരണങ്ങൾ എങ്ങനെയിരിക്കും? എന്നീ ചോദ്യങ്ങൾക്കു് ഇദ്ദേഹം നൽകിയിട്ടുള്ള ഉത്തരങ്ങൾ ആസ്വാദ്യസരസങ്ങളാണ്. മെർക്കുറി, പച്ചവെള്ളം, കവിത എന്നിവയെക്കുറിച്ച് സാഹിത്യമല്ലന്മാർ എഴുതിയിരുന്നിരിക്കാനിടയുള്ളവയുടെ നിരവധി നിദർശനങ്ങൾ ശ്രീധരൻപിള്ളയുടെ രചനകളിൽ കാണാം. ഉള്ളൂർ, വള്ളത്തോൾ, ആശാൻ, പി. കെ. നാരായണപിള്ള, കൊട്ടാരത്തിൽ ശങ്കുണ്ണി, കട്ടക്കയത്തിൽ ചെറിയാൻമാപ്പിള, ബാലകൃഷ്ണപിള്ള ഇങ്ങിനെയുള്ളവരുടെയെല്ലാം രചനകൾ ശ്രീധരൻപിള്ളയുടെ [illegible] നിർഗ്ഗളമായാണ്. ആശാന്റെ "കരുണ"യിലെ [illegible] എന്ന [illegible] 'അമ്പാടിയിൽ ചെല്ലുന്ന അക്രൂരനെ'പ്പററി വള്ളത്തോളിനു പകരം ഉള്ളൂർ എഴുതിയിരുന്നെങ്കിൽ എങ്ങനെയിരിക്കുമായിരുന്നു എന്ന രചനയും വ്യത്യസ്തമായ [illegible].

"വാരി[illegible] കിണററിൽ —നിന്നു
കോരിയെടുക്കും സലിലവും
[illegible] നോക്കുകിൽ കാണാം —
[illegible] താരെഴു
മംഗലമാർന്നൊരു ചിത്രം."

എന്ന ഉള്ളൂരിന്റെ [illegible]ത്തിനു സീതാരാമന്റെ അനുകരണം ('സ്വപാലാപം') ഇങ്ങനെയാണ്:—

'തീരെയാലോചനയെന്യേ — സാമ്പാർ
കോരിക്കുടിക്കും സലിലവും
ഒന്നു കുനിഞ്ഞു നോക്കീടിൽ – കാണാം
ദൈന്യമാം സ്വപ്നതികൾ.'

സാഹിത്യത്തിൽ പുതിയ പ്രസ്ഥാനവ്യതിയാനങ്ങൾ ആവിർഭവിക്കുന്നതോടുകൂടി അവയ്ക്കു് സമാന്തരമായി, നർമ്മമധുരമായ അവയുടെ പ്രതിഛായകളും ഉണ്ടായിക്കൊണ്ടുവരുന്നു. വികടധാർഷ്ട്യ പൃഥക്ക (Burlesque) ങ്ങളും ആക്ഷേപഹാസ്യ (Satire) പ്രധാനങ്ങളുമായ അവയാണെന്ന [illegible]ങ്ങളിലേക്കാണ് ഹാസ്യാനുകരണ രചനകളുടെ നവ്യനപ്രവാഹപ്രവണത. □

ശാസ്ത്രം അനുദിനം മനുഷ്യസംസ്കാരത്തിൽ വമ്പിച്ച പരിവർത്തനങ്ങൾ വരുത്തിക്കൊണ്ടിരിക്കയാണ്. ഈ മാററങ്ങളുടെ സമാന്തരമായി ആയിരാണ്ടുകളായുള്ള പാരമ്പര്യവിശ്വാസങ്ങളും മായാതെ നിലനില്ക്കുന്നുവെന്നതു് നമ്മെ അത്ഭുതപ്പെടുത്തുന്ന കാര്യമാണ്. പ്രേതങ്ങളിലുള്ള വിശ്വാസമാണ് ഇവയിൽ പ്രമുഖമായിട്ടുള്ളതു്. മനുഷ്യശരീരത്തിലെ സെല്ലുകൾ നശിച്ചുകഴിഞ്ഞാൽ ജീവൻ എന്നു പറയുന്ന അവയിലെ സ്പന്ദനങ്ങൾ നിലച്ചുപോകുന്നുവെന്നാണ് ശാസ്ത്രം നമ്മെ വിശ്വസിപ്പിക്കുന്നതു്. പക്ഷേ നമ്മുടെ പാരമ്പര്യവിശ്വാസങ്ങൾ, മനുഷ്യശരീരം മണ്ണടിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞാലും ജീവൻ നിലനില്ക്കുന്നുവെന്നു കരുതുന്നു. [illegible]യായിരുന്ന ഇപ്പോൾ നമ്മെക്കൊണ്ടെത്തിക്കുന്ന ഒരു പരീക്ഷണം പ്രേതവിശ്വാസങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള തെററോ ശരിയോ ആയ ധാരണകൾക്കു് ഒരു രൂപരേഖ നൽകാൻ സഹായിക്കുമെന്ന് അവർ കരുതുന്നു. നേരിയസാദ്ധ്യതയോടുകൂടിയ ആ അമീബയെക്കുറിച്ചു് വ്യക്തമായ തെളിവില്ലെങ്കിലും ഒരിക്കൽ ഭാവിയിലെന്നെങ്കിലും ശാസ്ത്രംതന്നെ പ്രേതമുണ്ടെന്ന് നമ്മെ വിശ്വസിപ്പിച്ചേക്കാം. അതു് ആത്മാവായിട്ടോ മറേറതെങ്കിലും രൂപത്തിലായിരിക്കാം. ഇതേക്കുറിച്ചു് വ്യക്തമായ തെളിവു് നമുക്കു് ലഭിക്കുന്നതുവരെ പ്രേതമെന്നതു് ഒരു തർക്കവിഷയംതന്നെയായിരിക്കും. പുനർജന്മത്തെയും, മരണശേഷവും ആത്മാവിന്റെ നിലനില്പിനെയും സാധൂകരിച്ചുകൊണ്ട് ഹിന്ദിയിൽ ബിമൽറോയി നിർമ്മിച്ച ഒരു ക്ലാസിക് ചിത്രമായിരുന്നു മധുമതി. അഭിനയത്തിലും ഛായാഗ്രഹണത്തിലും സംഗീതത്തിലും എക്കാലത്തെയും ഒരു റിക്കാർഡ് സൃഷ്ടിച്ച ആ അനശ്വര ചിത്രം മലയാളഭാഷയിലേക്കു് പകർത്തിയതാണ് [illegible]ജനയുടെ വനദേവത.

മധുമതിയുടെ മാധുര്യംനിറഞ്ഞ ഓർമ്മ, വനദേവതയെക്കുറിച്ച് പ്രേക്ഷകരിൽ വലിയ പ്രതീക്ഷകളുയർത്തി. നായികയായിരുന്ന നടി കണ്ടുമടുത്തമുഖമല്ലാത്തതും പ്രതീക്ഷയ്ക്കു് ചിറകുമുളപ്പിക്കാൻ സഹായിച്ചു. ചിത്രം കണ്ടതിനുശേഷം കുത്തനെ [illegible]യാണ് തോന്നിയതു്. അഭിനയ

സിനിമ

[illegible]ത്തിലോ സംഗീതത്തിലോ തിരക്കഥയിലോ ഗാനരചനയിലോ മറെറന്തെങ്കിലും അംശങ്ങളിലോതന്നെ കഴിച്ചു് ആവിഷ്കരിക്കപ്പെടുന്നതല്ലാത്തതു കാണികളുടെ മനസ്സുകളിൽ ചലനംസൃഷ്ടിക്കാൻ അവയ്ക്കു് [illegible] കഴിഞ്ഞിട്ടില്ലയെന്ന മധുമതിയിലെ ആ ചില രംഗങ്ങൾ ഇന്നും മനസ്സിൽനിന്നും മാഞ്ഞുപോയിട്ടില്ല. ആ ചിത്രം കണ്ടവരുടെ ഓർമ്മകളിൽനിന്നും അവ എന്നെങ്കിലും മാഞ്ഞുപോകുമോ എന്ന സംശയമാണ്. വൈജയന്തിമാലയുടെ സാദൃശ്യം നോക്കിയാവണം മധുബാല എന്ന പുതുമുഖത്തെ ബന്ധപ്പെട്ടവർ തെരഞ്ഞെടുത്തു്. പക്ഷേ സിനിമാസ്വാദകരുടെ പ്രതീക്ഷകളെ മുഴുവൻ മധുബാല തകർത്തിരിക്കുന്നു. കാഴ്ചയിൽ തൃപ്തികരമാ

വനദേവത

— മംഗലശ്ശേരി

ണ് ഈ നടി. പക്ഷേ ഭാവചലനങ്ങളിൽ മുഴുവൻ കൃത്രിമത്വം നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നു. നിഷ്കളങ്കതയോ ശാലീനതയോ ഒരിക്കലുമനുഭവപ്പെട്ടതില്ല. മധുബാലയുടെ ശബ്ദവും ഈ കഥാപാത്രത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സങ്കല്പങ്ങളിൽ ലയിച്ചുചേരുന്നില്ല. [illegible] പാടിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും എത്രയോ [illegible] ദശാബ്ദക്കാലത്തിനുശേഷവും കേരളത്തിലെ ചിത്രാസ്വാദകരുടെ മനസ്സുകളിൽ മധുരോദാരമായ ഒരു ഗാനശകലമായി നിലനില്ക്കുന്ന ഓർമ്മയാണ് ബിമൽറോയിയുടെ മധുമതി.

[illegible] പ്രസിദ്ധമായ റിത്വിക്ഘട്ടക്കിന്റെ ഈ ചിത്ര

...തിനാധാരമായ കഥ ഞാനിവിടെ വിവരിക്കുന്നില്ല. പല പോരായ്മകളുണ്ടെങ്കിലും ചിത്രീകരണമേന്മകൊണ്ട് മധുമതിയിൽ അവ മുഴച്ചുനിന്നതായി അനുഭവപ്പെട്ടില്ല. വനദേവതയിൽ പോരായ്മകൾ മുഴുവൻ മുഴകളായിത്തന്നെ നിലനില്ക്കുന്നു. സത്രത്തിലെത്തിയ സുരേഷ് പുനർജ്ജന്മസ്മരണകളിൽ ഒരു തീർത്ഥാടകനായി മാറുന്ന ദൃശ്യം അതീവ മനോഹരമാണ്. ലോഹിതാക്ഷന്റെയും ദേവിയുടേയും ദൃശ്യങ്ങളിൽ ചന്ദ്രന്റെ ക്ലോസപ്പ് മിക്സ് ചെയ്തുകൊണ്ടുള്ള ദൃശ്യമാണ് ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. അതിനുശേഷം അവസാനഭാഗത്ത് "ദേവിയുടെ ശവം പമ്പയിൽ കെട്ടിത്താഴ്ത്തിയതാണെന്ന്" നിർമ്മലയുടെ ... മനസ്സിലായി" താടിയിൽ അവൾ ... കുഴിച്ചുമൂടി ... "നിനക്ക് എങ്ങനെ മനസ്സിലായി?" തുടങ്ങിയ ചോദ്യങ്ങൾ ചോദിക്കുമ്പോൾ ...യെപ്പെട്ടത് മാറു മധുരമായി ചിരിച്ചുകൊണ്ട് നില്ക്കുന്ന ദേവിയുടെ ... ക്ലോസപ്പ്. ഈ രണ്ടു ഭാഗങ്ങളല്ലാതെ മറ്റൊരു ഭാഗവും മനസ്സിൽ നിലനില്ക്കുന്നില്ല. ... ദൃശ്യങ്ങൾ മുഴുവൻ മെല്ലി ഇറാനി ഉജ്ജ്വലഭംഗിയോടെ ക്യാമറയിൽ പകർത്തിയിട്ടുണ്ട്. പക്ഷേ, ആദ്യാവസാനം ... ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന സ്റ്റോക്ക് ഷോട്ടുകൾ ചിത്രത്തിലെ രംഗങ്ങളുമായി ചേരാതെ ... പ്പെടുന്നില്ല. യഥാർത്ഥ ഷോട്ടുകളും സ്റ്റോക്ക് ഷോട്ടുകളും തമ്മിലുള്ള കളർ കോമ്പിനേഷനും ... കോമ്പോസിഷനും ശ്രദ്ധിക്കുക. ഈ സ്റ്റോക്ക് ഷോട്ടുകൾക്കു പകരം പ്രഗത്ഭനായ മെല്ലി ഇറാനിയുടെ ക്യാമറയുടെ സേവനംതന്നെ ഉപയോഗിക്കുകയായിരുന്നില്ലേ നല്ലത്? അങ്ങിനെയായാൽ ഒരാം ... സിനിമ കാണുന്ന സുഖം ... ഇപ്പോഴും ... വും നമ്മിൽനിന്നും മാറിയിട്ടില്ലല്ലോ.

അഭിനയത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ "ആരും മോശമല്ല" എന്ന് പറയാനല്ലാതെ പ്രശംസാപരമായി ഒരു വാക്കുപോലുമുപയോഗിക്കാൻ ആരും അവസരം തരുന്നില്ല. ... കുമാറിനേയും വൈജയന്തിമാലയേയും ... പ്രാണിനേയും ജോണിവാക്കറേയും ... നസീറുമായും മധുമതിയുമായും ... ഉമ്മറുമായും അടൂർഭാസിയുമായും [illegible]

താരതമ്യം ചെയ്യുന്നത് വിഡ്ഢിത്തമായേ ഞാൻ കരുതുന്നുള്ളൂ. ലോഹിതാക്ഷന്റെ മേക്കപ്പ് കുറെക്കൂടി മെച്ചപ്പെട്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ ഉമ്മർ നമ്മെ ഞെട്ടിപ്പിക്കുമായിരുന്നു എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു. കട്ടികൂടിയ മീശയും മുഖത്ത് കുറേക്കൂടി കറുപ്പുമാണ് (പ്രത്യേകിച്ചും കണ്ണിനുതാഴെ) ഞാനുദ്ദേശിക്കുന്നത്. മധുമതിയിലെ വൈജയന്തിമാല ഇന്നും നമ്മുടെ മനസ്സിലെ ഒരു ഛായാചിത്രമായി നില്ക്കുന്നുവെങ്കിൽ പ്രത്യേകതയുള്ള വേഷവിധാനം പ്രധാനപ്പെട്ട ഒരു ഘടകമായിരുന്നു. ദേവിക്ക് സ്ഥിരമായ ഒരു വേഷമില്ല. വനത്തിൽ താമസിക്കുന്ന ഇത്തരം വർഗ്ഗക്കാർക്ക് പല തരം വേഷമുണ്ടാവുകയില്ല എന്ന് തിരക്കഥാരചയിതാവല്ലെങ്കിൽ മേക്കപ്പ്മാനെങ്കിലും ഓർമ്മിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. മാറിമാറി വന്നുകൊണ്ടിരുന്ന വേഷവിധാനമാണ് ദേവിയുടെ വ്യക്തിത്വത്തെ ചിന്നഭിന്നമാക്കിയത്. മധുശാലയുടെ ആദ്യചിത്രമാണ് ഇതെന്ന് എനിക്ക് തോന്നുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ക്ലാസ്സിക് ചിത്രങ്ങളിലൊന്നായ മധുമതിയിൽ ചരിത്രം സൃഷ്ടിച്ച വലിയൊരു നടി അഭിനയിച്ച റോളിലാണ് ഈ നടി കടന്നുവന്നിരിക്കുന്നത്. ഓരോ വാക്കിലും ഓരോ ചലനത്തിലും കൃത്രിമത്വം നിറഞ്ഞുനില്ക്കുന്നു. മെല്ലി ഇറാനി തന്റെ പ്രത്യേക ആംഗിളുകൾകൊണ്ട് പലപ്പോഴും ഈ നടിയെ രക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ട്. ... കലയാണ് ചലച്ചിത്രമെന്നു കരുതുന്ന ഒരാളായിരുന്നു തിരക്കഥാരചയിതാവെങ്കിൽ മധുശാല അമ്പേ പരാജയമായിരുന്നു. ... ഗോവിന്ദൻകുട്ടിയുടെ തകപ്പൻ നന്നായി. കഥാപാത്രത്തിന് അനുയോജ്യമായി വേഷവിധാനവും. അടൂർഭാസി എന്ന നടനെ കുറേക്കൂടി ശ്രദ്ധയാകർഷിക്കുന്ന ഒരു കഥാപാത്രമായി വികസിപ്പിച്ചെടുക്കാമായിരുന്നില്ലേ? സുരേഷ് ചന്ദ്രൻ എന്നീ റോളുകളിൽ നസീർ ശോഭിക്കുന്നു. മധുശാല എന്ന നടി നസീറുമായി എന്തോ ... ചേരുന്നില്ല. ആ രംഗങ്ങൾ ... നസീറിനെ വിഷമിപ്പിച്ചതെന്ന് മനസ്സിലാക്കുന്നത് ശരിയാകുമോ?

... ഓടിവന്ന ലോഹിതാക്ഷന്റെ ജീപ്പിൽ നിന്ന് ... തന്ന അപകടത്തിൽ നിന്നും ചന്ദ്രൻ ... [illegible]

മധുശാലയും നസീർ വനദേവതയിൽ

കുട്ടിയെ രക്ഷപ്പെടുത്തുന്നു. കോപാകുലനായ ചന്ദ്രന്റെ വാക്കുകൾ കേട്ട് ലോഹിതാക്ഷൻ ജീപ്പ് റിവേഴ്സ് ചെയ്ത് ചന്ദ്രന്റെ സമീപമെത്തുന്നു. തന്റെ മുതലാളിയോട് ഒരു മാനേജർ ഈ രീതിയിൽ സംസാരിക്കുമോ? ആ രംഗത്ത് അവർ അപരിചിതരാണ് ഇതെങ്ങനെ? മുപ്പതു വർഷങ്ങൾക്കു ശേഷവും നിലനില്ക്കുന്നതുകൊണ്ട് ചന്ദ്രൻ വരച്ച ലോഹിതാക്ഷന്റെ ചിത്രം എണ്ണച്ഛായാ ചിത്രമാകാനേ തരമുള്ളൂ. ഒരു മണിക്കൂർ കൊണ്ട് ഒരു എണ്ണച്ഛായാചിത്രം പൂർത്തിയാക്കുവാൻ കഴിയുമോ? ചിത്രകാരന്മാർ മറുപടി പറയട്ടെ. വ്യക്തികൾ തമ്മിൽ സാദൃശ്യമുണ്ടാവുക സ്വാഭാവികമാണ്. പക്ഷേ ദേവിയും നിർമ്മലയും ...യും ഒരേ പോലെയിരിക്കുന്നത് വിലകുറഞ്ഞ സിനിമാടെക്നിക്ക് തന്നെ. "ട്രിബിൾ റോൾ" എന്ന വാക്ക് സിനിമാസ്വാദകരെ അത്യധികം ആകർഷിക്കുന്നതാണോ?

വനദേവത ഒരു ഛായാഗ്രാഹകന്റെ ചിത്രമാണ് — സംവിധായകന്റേതല്ല! യുസഫലി കേച്ചേരിയെന്ന സംവിധായകൻ, പല രംഗങ്ങളും സംവിധായകന്റെ ... കൊണ്ട് പാളിപ്പോയി. മധുമതിയിൽ ചിത്രത്തിലെ ഓരോ നിമിഷവും നമ്മുടെ ഞരമ്പുകളെ ത്രസിപ്പിക്കും വിധം "സസ്പെൻസ്" നിറഞ്ഞതായിരുന്നു. അവസാനത്തെ ഒരു ഷോട്ട് മാത്രമേ സസ്പെൻസ് ഉള്ളതായി ഈ ചിത്രത്തിൽ നമുക്കു തോന്നൂ. ദേവിയും ചന്ദ്രനും തമ്മിലുള്ള മാനസികബന്ധത്തിന്, ദിവ്യമായ പ്രേമത്തിന് അനശ്വരത നമുക്കനുഭവപ്പെടുന്നില്ലെങ്കിൽ തിരക്കഥാരചയിതാവും സംവിധായകനുമായ കേച്ചേരിയാണ് കാരണക്കാരൻ. മധുമതിയെ പൂർണ്ണമായി അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നു. തന്റേതായി ഒന്നും അദ്ദേഹം സംഭാവന ചെയ്തിട്ടില്ല. ചിത്രോദ്ഗ്രഥനം നിർവ്വഹിച്ച എം. എസ്. മണി തന്റെ ജോലി ഭംഗിയായി നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നു. സ്റ്റോക്ക് ഷോട്ടുകൾ കൂട്ടിച്ചേർത്ത ഉത്തരവാദിത്വം ... മാത്രമാവുകയില്ലല്ലോ. മധുമതിയിലെ അവസാനത്തെ ദൃശ്യത്തെ അതേപടി അനുകരിച്ചിരിക്കുന്നതി...

നേരു് മനസ്സിലാകുന്നില്ല "ഇസ്ന ജോ ഷ്വാഹോ" എന്നൊരു ഹ ന്ദ ഗാനവും. ഈ [illegible] കേച്ചേരിക്കു് [illegible] മാത്ര[illegible] സംഭാവന നല്കാനായി [illegible] ന്നില്ല. [illegible]

[illegible]ദേവതയുടെ എല്ലാ പേരായു് മക [illegible] വിസ്മ [illegible] ഇ [illegible] [illegible] മധുരവും ചിലരംഗങ്ങ [illegible] മികച്ച [illegible] കൊണ്ടാ [illegible] ഷോട്ടുകളും ചി [illegible] സംവിധാനവും [illegible] [illegible] ഉദാനിക്ക കഴി [illegible] ആകർഷകങ്ങളായ ഗാന[illegible] ദിവസങ്ങൾ [illegible] ചിത്രം പ്രദർശി [illegible] ഹിന്ദി ഗാന[illegible] എട്ടു ഗാനങ്ങൾ വനദേവ [illegible] സ്വയമുള്ളവ പ[illegible] ഗാനംപോലും പോപ്പുലർ ഹിററാക്കി മാററാൻ ദേവരാജനു് കഴി ഞ്ഞിട്ടില്ല. കേച്ചേരിക്കു് എഴു ഗാനങ്ങൾ എഴുതേണ്ടിവന്നതുകൊണ്ടാവാം പീലി വിടർത്തിയാടേണ്ട ഭാവനകൾ നഷ്ടപ്പെട്ട [illegible]. "[illegible] നിൻ കവിളിൽ പൊന്നിൽ [illegible] കണ്ടു ഞാൻ." ഇ [illegible] വാക്കുകൾ കൊണ്ടുള്ള കസർത്തു കൾ കേച്ചേരിക്കു് ഒഴിവാക്കാമായിരു ന്നില്ലേ?

യു. സഹലികേച്ചേരി മലയാളചലച്ചി ത്രാസ്വാദകരെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം വളരെയധികം പരിചയമുള്ള നാമമാണു്. തന്റെ നാളിതുവരെയുള്ള ചലച്ചിത്രജീ വിതംകൊണ്ടു് അദ്ദേഹം ചില നേട്ടങ്ങളു ണ്ടാക്കുകയും, എന്നെയും നിങ്ങളേയും ആകർഷിക്കുകയും പ്രതീക്ഷ നൽകയും ചെയ്തു. പക്ഷേ വനദേവത ആ പ്രതീക്ഷ കളെ സഫലീകരിച്ചില്ല. ഗാനരചയിതാ വെന്ന നിലയ്ക്കോ, സംവിധായകനെന്നനി ലയ്ക്കോ സാധാരണനിലവാരത്തിൽ പ്രയാ സപ്പെട്ടു നില്ക്കയാണദ്ദേഹം വനദേവത യിൽ. മധുമതിയെന്ന റിക്കാർഡു് ചിത്രം കണ്ടിട്ടുള്ളവർക്കു് ചിലപ്പോൾ വനദേവ ത തൃപ്തികരമായേക്കാം. മധുശാലയല്ലാതെ സ്ഥലം നടികളിലാരെങ്കിലുമായി തന്നെ കൂടി ചിത്രത്തിനു് [illegible] [illegible]മായിരുന്നു എന്നെനിക്കു തോന്നുന്നു. വ നദേവത മോശപ്പെട്ട ഒരു ചിത്രമെന്നല്ല ഇതിനർത്ഥം. ഇവിടെ [illegible] അപൂർവ്വമായ വിജയം നേടിയ റിമേക്ക് ചിത്രങ്ങൾ പല തും തെലുങ്കും ബംഗാളിയുമൊക്കെയായിരു ന്നു. അവയുടെ മൂലചിത്രങ്ങൾ നമുക്കു് പ രിചിതമല്ല. പക്ഷേ മധുമതിയുടെ കാര്യമ ങ്ങിനെയല്ലല്ലോ. മലയാളികൾക്കു് പെ ട്ടെന്നു് മറക്കാനാവുന്ന ഒരു ചിത്രമല്ലതു്. അത്രയധികം സ്വാധീനം ആ ചിത്രം

ഇംഗ്ലീഷിൽ സംസാരിക്കാൻ

(1) ഇംഗ്ലീഷിൽ സംഭാഷണം ചെയ്വാൻ—ഇംഗ്ലീഷ് സംഭാഷണ പാഠാവലി 12ക.

(2) ഇംഗ്ലീഷ് വ്യാകരണം പഠിക്കാൻ—സമ്പൂർണ്ണ ഇംഗ്ലീഷ് വ്യാക രണ പാഠാവലി 6ക.

(3) ഇംഗ്ലീഷിൽ കത്തുകളെഴുതാൻ—Senior Letter Writer. 8ക.

(4) തെററുകൂടാതെ ഇംഗ്ലീഷ് എഴുതാൻ—Correct English. 5ക.

(5) ഉദാഹരണവാക്യങ്ങളടങ്ങിയ ഇംഗ്ലീഷ് നിഘണ്ടു. 20ക. 4ക. മുൻകൂർ അയച്ചു അപേക്ഷിക്കുക. A. P. O. യിലുള്ളവർ മുഴുവൻ തുകയും മുൻകൂറയ ക്കണം. ഓരോന്നിനും തപാൽ ചെലവു് 2ക. 50 സ.

C. C. Book Depot, 6 Rajendran Colony,
Arunachalam Road, Saligramam, MADRAS - 93

നത്തിൽ ചെലുത്തിയിട്ടുണ്ടു്. അതിന്റെ റീമെയ്ക്കായിപ്പോയതാണു് വനദേവതയു ടെ ശാപവും. വനദേവത നിങ്ങൾ ഒരു പ്രാവശ്യം കാണുക എന്നിട്ടു് മധുമതിയു മായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുക, നിങ്ങൾക്കു് നി രാശതോന്നും. മധുമതി കണ്ടിട്ടില്ലാത്തവർക്കു് അങ്ങനെയുടെ ഈ സംഭാവന തൃപ്തികരമാ യി തോന്നിയേക്കാം.

—o—

(9-ൽനിന്നു തുടർച്ച)

കറയററ ആത്മാർത്ഥത

മുൻകോപിയായ താന്തോന്നിയാകട്ടെ. മുൻപിൻ നോക്കാത്ത തന്റേടിയാകട്ടെ, ക റയററ ആത്മാർത്ഥത കൈമുതലായുള്ള കലാകാരനായിരുന്നു ഘട്ടക്. തന്നോടുള്ള സത്യസന്ധത തന്റെ കലയോടും അന്ത്യം വരെക്കും അദ്ദേഹം പുലർത്തി. തന്റെ നാടിനോടുള്ള കൂറിലടിയുറച്ചതായിരുന്നു ആ സത്യസന്ധത. ബംഗാളും ബംഗാളി ലെ ജനതയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ വികാര ത്തിന്റെ അന്തർധാരയായി എന്നും വർ ത്തിച്ചിരുന്നു. ആ ജനജീവിതത്തിന്റെ നാഡിസ്പന്ദങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെയു ള്ളിൽ എന്നും തുടിച്ചുനിന്നിരുന്നു. (ഹിന്ദു മുസ്ലീം മൈത്രിയെ പ്രതിപാദ്യമാക്കി ഒരു പ്രചരണചിത്രം നിർമ്മിച്ചതിന്റെ യും ബംഗ്ലാദേശിന്റെ പശ്ചാത്തല ത്തിൽ പത്താനദിയുടെ വീരചരിതം വിര വിച്ചതിന്റെയും പിന്നിലുള്ള പ്രചോദ നം ബംഗാളിനോടുള്ള ഈ അമിതമായ മമതാബന്ധമായിരിക്കാം. ഇതിനെ സങ്കു ചിതമെന്നു പുച്ഛിച്ചു തള്ളിയവരുണ്ടു്. പെററനാടിനെ അളവററു സ്നേഹിച്ചുപോ കുന്നതു പാപമൊന്നുമല്ലല്ലോ ആണോ? കൂട്ടത്തിൽ പറയട്ടെ. ഇൻഡ്യൻ പീപ്പിൾസ് തിയേററർ അസോസിയേഷനുമായി ഘട്ടക് സജീവമായി സഹകരിച്ചിട്ടുണ്ടു്. (ഒരുകാലത്തു് ബംഗാളിലെ പുരോഗമനാ ശയക്കാരായ കലാകാരന്മാരുടെ കളിയര ങ്ങായിരുന്ന "ഇപ്റ്റ.") പ്രസ്തുതസമിതി ക്കുവേണ്ടി ഒരു പരിഭാഷയുൾപ്പെടെ ര ണ്ടോ മൂന്നോ നാടകങ്ങളും അദ്ദേഹം രചി ക്കുകയുണ്ടായി.)

ഘട്ടക്കിന്റെ ചിത്രങ്ങളിൽ ബംഗാളി ലെ ഭൂവിഭാഗം ഒരു കഥാപാത്രത്തിന്റെ ഔന്നത്യമാണു് പ്രത്യക്ഷപ്പെടാറുണ്ടു്. ലാൻഡ്സ്കേപ്പിനു് ഇങ്ങനെയൊരു മാ നം നൽകി ചിത്രീകരിച്ചിട്ടുള്ള സംവിധാ യകർ അധികംപേർ കാണില്ല. പ്രകൃതിദൃ ശ്യങ്ങളെ പശ്ചാത്തലമായി പ്രയോജന പ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളവർ നിരവധിയുണ്ടു്. പക്ഷേ അവയെ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ വി കാരധാരയുമായി, കഥാഗതിയുടെ ദശാസ ന്ധികളുമായി സമഞ്ജസമായി സന്നിവേ ശിപ്പിക്കാൻ അപൂർവംപേർക്കേ കഴിഞ്ഞിട്ടു ള്ളു. പ്രകൃതിയും ചലനവും ശബ്ദവും ഇഴ ചേർന്നിണങ്ങിനില്ക്കുന്ന ത്രിവേണീസംഗമ മാണു് ഘട്ടക് ചിത്രങ്ങളിലെ പല രംഗ ങ്ങളും.

കഥാഖ്യാനത്തിന്റെ പഴയ വ്യാകരണ നിയമങ്ങളെ കാററിൽ വലിച്ചെറിഞ്ഞ യാളാണു ഘട്ടക്കെന്നു സൂചിപ്പിച്ചുവല്ലോ. മൗലികത എപ്പോഴും പഴയ നിയമങ്ങളെ വെല്ലുവിളിക്കുന്നു, പുതിയവ ആവിഷ്ക രിക്കുന്നു. ഈ മാർഗ്ഗമാണു് ഘട്ടക്കും സ്വീ കരിച്ചതു്. പ്രയോഗതലത്തിൽ ഇതെങ്ങ നെ സാധിതമായെന്നു പരിശോധിക്കു മ്പോഴാണു് സങ്കീർണ്ണമായ സാങ്കേതിക തകൾ കടന്നുവരുന്നതു്. വ്യത്യസ്തമായ ക്യാ മറാകോണുകളുടെ ഉപയോഗം, കട്ടിംഗുക ളിലെ നൂതനത്വം, ദൃശ്യവും ശബ്ദവും ത മ്മിലുള്ള ഇഴയടുപ്പം — ഇങ്ങനെ പലതു മദ്ദേഹം പരീക്ഷിച്ചു. ഈ പരീക്ഷണങ്ങ ളുടെ വിജയകരമായ പരിണാമമാണു് ഘ ട്ടക് ചിത്രങ്ങൾക്കുള്ള മഹത്വത്തിനു മ റ്റൊരു കാരണമെന്നു വിമർശകർ ചൂ ണ്ടിക്കാട്ടുന്നു. ലൂയിമാലെ, ബ്യൂണൽ തുട ങ്ങിയ സമുന്നത സംവിധായകർ ഈ സം വേദനശൈലിയെ തീർത്തും പ്രകീർത്തി ച്ചിട്ടുള്ളവരത്രെ.

റേയും ഘട്ടക്കും

ഒരുപക്ഷേ ഇന്ത്യയിലെ നവസിനിമയു ടെ പ്രയോക്താക്കളെ റേയെക്കാളും ആഴ ത്തിൽ സ്വാധീനിച്ചിട്ടുള്ളതു് ഘട്ടക്കാ ണു്. "റേ ആരാധിക്കപ്പെടേണ്ട മഹാപ്ര തിഭയാണു്, അനുകർത്താക്കളെ വാർ ത്തെടുക്കുന്ന ആചാര്യനല്ല" എന്നു് നിരൂ പകർ ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയതു ഇക്കാരണത്തിൽ സ്മർത്തവ്യമാണു്. റേ വിണ്ണോളം ഉയർന്നു നില്ക്കുന്ന ജ്യോതിസ്സായിരിക്കാം; ഘട്ടക് ഒരു മിന്നാമിനുങ്ങും. പില്ക്കാല ചിത്രങ്ങ

ളിൽ റേ പ്രകടിപ്പിച്ച പലായനപ്രവണതയേയും പിന്തിരിപ്പൻ ചിന്താഗതിയേയും ഘട്ടക്ക് മുച്ചൂടും വിമർശിക്കുകയുണ്ടായിട്ടുണ്ട്. ഒരു സത്യം നിഷേധിച്ചിട്ടു കാര്യമില്ല. ചില ചിത്രങ്ങളിലെങ്കിലും റേ നിരാസക്തമായ ഒരുതരം അകൽച്ചയിൽ നിന്നുകൊണ്ടാണ് കഥാഖ്യാനം നിർവഹിച്ചിട്ടുള്ളത്. ഘട്ടക്കിനു തികച്ചും അസാധ്യമായ കാര്യമാണിത്. ഇരുവരേയും തമ്മിൽ താരതമ്യപ്പെടുത്താനല്ല മുതിരുന്നത്. താരതമ്യപഠനത്തിന്റെ പാത പലപ്പോഴും വഴുതുന്നതും വഴിതെറ്റിക്കുന്നതുമാണെന്നതാനും; വോൾഗ വോൾഗയായൊഴുകിക്കൊള്ളട്ടെ; ഗംഗ ഗംഗയായും.

ഇടയ്ക്കു കുറേക്കാലം ഘട്ടക് പൂനാ ഫിലിം ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ടിൽ വൈസ് പ്രിൻസിപ്പലായി സേവനമനുഷ്ഠിച്ചിട്ടുണ്ട്. അജയ്യമായ ആ വ്യക്തിപ്രഭാവവും പ്രതിഭാവിലാസവും നേരിട്ടറിയാനും ഉൾക്കൊള്ളാനും കഴിഞ്ഞതിന്റെ ദീപ്തരേഖകൾ മണി കൗളിന്റെയും അടൂർ ഗോപാലകൃഷ്ണന്റെയും ചിത്രങ്ങളിൽ ദർശിക്കാം. കുമാർ സഹാനിയും സത്യദേവ് ഡ്യൂബേയും ഇക്കൂട്ടത്തിൽ പരാമർശമർഹിക്കുന്നവരാണ്. ഘട്ടക് എന്ന ആചാര്യന്റെ സർവസ്പർശിയായ സ്വാധീനം അംഗീകരിക്കുകയെന്നതുതന്നെ ഈ യുവ സംവിധായകർക്ക് അഭിമാനാർഹമായ കാര്യമാകാനേ തരമുള്ളൂ.

ദീർഘകാലമായി മദ്യലഹരിയുടെ മാരകമായ പിടിയിലായിരുന്നു ഘട്ടക്. (താൻ തന്നെ കഥാരചന നിർവഹിച്ച "ജുക്തി തക്കോ ആർ ഗപ്പോ" എന്ന ചിത്രത്തിലെ മുഖ്യ കഥാപാത്രം ആൽക്കഹോളിസത്തിന്റെ തീനാളങ്ങളിൽ നീറുന്ന ഒരു ചിത്രകാരനാണ്. ആ കഥാപാത്രമായി ഘട്ടക് തന്നെ അഭിനയിക്കുകയും ചെയ്തു.) മരിക്കുമ്പോളദ്ദേഹത്തിന് 51 വയസ്സു പ്രായമുണ്ടായിരുന്നു. ഭാര്യ കാലയാപനാർത്ഥം അകലെയെങ്ങോ ഉള്ള ഒരു സ്കൂളിൽ പണിയെടുക്കുകയാണ്. രണ്ടു പുത്രിമാരാണവർക്കുള്ളത്. ഒരു മകളെ തന്റെ അടുത്ത ചിത്രത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കണമെന്നുണ്ടായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്; പലരാലും ബലാത്സംഗം ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഒരു പാവം പെൺകുട്ടിയുടെ റോളിൽ. ആ ചിത്രവും ഘട്ടക്കിന്റെ മറ്റു പല പ്രിയങ്കരസങ്കല്പങ്ങളെയും പോലെ രൂപപ്രാപ്തി വരിച്ചില്ല. മുമ്പൊരിക്കൽ "അരന്ദവദന" എന്ന പേരിലുള്ള പടത്തിനും ഇതേ ദുർഗ്ഗതി നേരിടേണ്ടിവന്നു. അതിലഭിനയിക്കാൻ അരുൺകുമാർ എന്ന പുതിയ നടനെ അദ്ദേഹം കണ്ടെത്തുകയും ചെയ്തിരുന്നു.

സുവർണ്ണരേഖകൾ

ഘട്ടക്കിന്റെ മരണവാർത്ത കേട്ട് അധികാരസ്ഥാനങ്ങൾ ഞെട്ടട്ടെ, ഞെട്ടാതിരിക്കട്ടെ. അനുശോചനസന്ദേശങ്ങളുടെ കടലാസുപുഷ്പങ്ങൾ അദ്ദേഹത്തിനു അന്ത്യോദകമർപ്പിക്കട്ടെ, അർപ്പിക്കാതിരിക്കട്ടെ. വിഗ്രഹഭഞ്ജകനായ ആ വിപ്ലവകാരിയുടെ വീരാപദാനങ്ങൾ വാഴ്ത്തപ്പെടട്ടെ, വാഴ്ത്തപ്പെടാതിരിക്കട്ടെ. പക്ഷെ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ അവ നമുക്ക് നഷ്ടപ്പെടാൻ വയ്യ. അവ തേടിപ്പിടിച്ച് പ്രദർശിപ്പിക്കുകയെന്ന കർത്തവ്യം നമ്മുടെ ഫിലിം സൊസൈറ്റികളെങ്കിലും അനുഷ്ഠിച്ചേ പറ്റൂ. കലാപകാലുഷ്യത്തിന്റെ കരുത്തും കലാപരമായ കാന്തിയുമാർന്ന ആ സുവർണ്ണരേഖകൾ അമ്പേ മലിനമായ നമ്മുടെ രസവാസനകളെ പ്രദീപ്തമാക്കട്ടെ. (കഴിഞ്ഞവർഷം ന്യൂഡെൽഹിയിലെ ബംഗാളി ക്ലബ്ബ് ഘട്ടക് ചിത്രങ്ങളുടെ ഒരു "റെട്രോസ്പെക്റ്റീവ്" സംഘടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. ആ മാതൃക ഫിലിം സൊസൈറ്റികൾക്ക് പിൻതുടരാവുന്നതാണ്)

സിനിമയുടെ ഉപജ്ഞാതാക്കളായ ലൂമിയർ സഹോദരന്മാരിലൊരാൾ — ലൂയി ലൂമിയർ — ഒരവസരത്തിൽ മനംനൊന്ത് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞുവത്രെ: "ചില കൂട്ടർ സിനിമയുടെ പേരിൽ കാട്ടിക്കൂട്ടുന്നതു കാണുമ്പോൾ ഞാനിങ്ങനെയൊന്ന് കണ്ടുപിടിച്ചല്ലോ എന്നോർത്ത് ഞാൻ പശ്ചാത്തപിക്കുന്നു." ഒന്നു തീർച്ച: ഘട്ടക്കിന്റെ ചിത്രങ്ങൾ കണ്ടിരുന്നുവെങ്കിൽ അവയുടെ നിർമ്മാതാവിനെ ചുമലിലേറ്റി കൃതകൃത്യതയോടെ അഭിനന്ദിക്കുകയേ ചെയ്യുമായിരുന്നുള്ളൂ അദ്ദേഹം.

— ० —

Edited Printed & Published by S K Nair at New India Printers, Quilon